Sud

Revistă editată de „Asociația pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu“

1-2

NR. 1-2 (286-287) • ANUL XXIX • Ianuarie-Februarie 2025

Publicată cu sprijinul Primăriei și Consiliului Local Bolintin Vale

www.revistasud.ro

Glosă

Memoriei lui Eminescu

de Nicolae RĂDULESCU-NIGER

Vremea-i capăt, vremea-ncepe,
Vremea face și preface:
Tu învață și pricepe
Dacă-n lume ai ce face.
Luptă stearpă, ce te curmă
În apus de soare veșnic,
E'ncheerea cea din urmă
Când la cap ți-a ars un sfeșnic.

În cuprinsu-i fără margini
Necuprins de-a noastră minte,
Firea-i carte-a cărei pagini
Pline sunt de-nvățăminte...

Neferice-acela care
Se trudește-a le pricepe;
Va afla că-n tot ce *este*
Vremea-i capăt, vremea-ncepe.

Ne trezim venind pe lume
Într-o bună dimineață
Și, a face tot ce facem,
Ni se spune: e viață !

Cartea Firei o deschidem:
Taina vieții ea ne-o tace.
Dăm din umeri și conchidem:
Vremea face și preface.

Dar în fața-a mii și sute
De miserii ce te sfarmă
Te revolți și cați în fine
Contra-le afla vr-o armă.

Vezi atunci că al tău seamăn
Toate cele ți le-ncepe...
Iar de ce te păsuiește
Tu învață și pricepe...

Vrei de jugu-i să te scuturi ?
Și mai mult de gât ți-l strânge.
Bine e tăcut să suferi,
Rușinos lui a te plânge...

Dar a suferi de este
Plasma vieții, – unde-i pace ?
Cată bine și te-ntreabă
Dacă-n lume ai ce face...

Ce să faci într-o pustie
Unde ți se pierde glasul ?
De te-aud, le-arăți că-i negru,
Alb ! îți strigă la tot pasul !

Lupți de ești mai dârz, dar cată
Să rămâi sdrobit la urmă:
Lupta ta rămâne stearpă
Luptă stearpă ce te curmă...

Sterpiciunea se întinde
Pe-al tău simț ca o gangrenă;
Desnădejdea te cuprinde,
Simți de tine însuți genă...

Și atunci zădărnicia
Vieții, se ridică sfeșnic:
Vezi... și vrei să cazi mai iute
În apus de soare veșnic.

Dar citești o carte, două
Ce-ți grăiesc de scopul vieții,
Și se mai aprinde-odată
Focul sfânt al tinereței...

Un moment îți uiți de oameni;
Dorul muncei iar te scurmă...
Dar îndemnu-ți cade iarăși:
E-ncheerea cea din urmă...

Căci pustiul nesimțirii
Omenești, e făr de margini,
Ori de-ai umple mari volume,
Ori de-ai sta la prime pagini...

După moarte nu-ți dau pace...
Li-i rușine... Te fac veșnic...
Ce-ți mai pasă ? E zădarnic
Când la cap ți-a ars un sfeșnic !

Când la cap ți-a ars un sfeșnic,
E-ncheerea cea din urmă,
În apus de soare veșnic
Luptă stearpă ce te curmă.
Dacă-n lume ai ce face,
Tu învață și pricepe:
Vremea face și preface,
Vremea-i capăt, vremea începe.

Bolintin, 17 iunie 1890

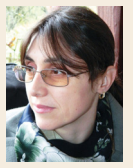
Titus Vîjeu, *Enver – discipolul Diavolului* pag. 4

Florentin Popescu, *Ana Dobre și propensiunea către monografia literară* pag. 8

Ioana Ruxandra Fruntelată, *Tradiții și povești cu urși* pag. 12

Ion Andreiță, *Din vremea zăpezilor fierbinți* pag. 13

Ana Dobre, *Un memorial în căutarea sensului vieții* (Elena Armenescu) pag. 14

Otilia Sîrbu, *...între da și nu...* (Alexandru Cazacu) pag. 15

Nicolae Scurtu, *Theofil Simenschy și Basarabia* pag. 15

Gheorghe Dragomir, *Vântul schimbării bate cu putere de uragan la porțile Occidentului* pag. 16

Luminița Cornea, *Portretul lui Virgil Cioflec pictat de Sava Henția* pag. 19

Vasile Grigore, *Posteritatea lui Virgil Cioflec* pag. 20

Mirela Maiana Mladin, *MURIVALE – Performanță la Muzeul Municipiului București* pag. 23

Gabriel Dragnea, *Ziua Culturii Naționale în salonul Bibliotecii Orășenești din Bolintin Vale* pag. 28

circumscrieri

Alexandru Cazacu

Locuri și non-locuri

Și acest început de secol ne surprinde fie în meditație, fie în acțiune, alergând după ceva ce nu ne este ușor să-i spunem fericire. Dozajul însă pare a fi crescut în favoarea celei de-a doua stări. Căci totul impune dinamică. Societatea dorește a deveni una cognitivă. Companiile, fie ele statale sau private, vor putea adăuga științelor economice elemente de sociologie, psihologie, informatică, antropologie, lingvistică și neuroștiinte pentru a „cuceri" grupurile țintă de consumatori indiferent de produs sau serviciu.

Specialiștii arată cum doritul *quality time*, care se apropie cel mai mult de mulțumirea individuală, pentru omul educat se află în locurile tradiționale, dar *cvasi-sigure*: în preajma informației culturale și religioase cu oferta lor *on* și *off-line*: bibliotecă , edificiu religios, săli de dans, cinema, teatru, expoziție sau concerte, în cadrul profesiei și a familiei, prietenilor sau comunităților cu aceleași interese. Așadar „internalizareaˆ de produse simbolice și „desfășurarea discretă" a acestora lângă cei dragi, respectiv lăsarea unei urme în domeniul în care activezi, reprezintă singurul model funcțional întru atingerea unor efemere, dar importante și dorite *états de bonheur.* Toate celelalte locuri în afara celor acestor spații reprezintă ceea ce Marc Augé numea *non-locuri* sau locuri de tranzit. Antropologul francez enumera aici sălile de așteptare, gări, hoteluri, aeroporturi, *mall*-uri, unde oamenii rămân anonimi, neputând deveni afectiv legați de ele. Aici intră și așteptarea prelungită, incertitudinea pe termen scurt, nehotărârea, indecizia.

Doi dintre scriitorii așa numitei „generației de mijloc", șaptezecistă, a secolului trecut, au reușit să vină în agora lirică a acelui moment cu un produs cultural centrat pe această analiză fină a raportului dintre a reflecta și a întreprinde.

Marius Robescu (1943-1985), poet, cronicar dramatic și traducător din limba franceză este astăzi tot mai des revizitat datorită manierei sale lirice lucide, precise și stilizate, nemetaforizate, anticipând o parte a liricii douămiiste. Născut la București, debutează în volum în ultimul an de studiu al Facultății de Litere din Capitală, iar după câțiva ani și alte volume din ce în ce mai bine primite, devine redactor al revistei „Luceafărul". Aici va lucra până la prematurul său sfârșit fiind apreciat pentru rigoarea și disciplina sa intelectuală. Un adevărat poet bethovenian poate fi numit Marius Robescu dacă acceptăm împărțirea lansată de criticului maghiar László Gáldi, care diferența poeții lucrători pe propriul text, numiți astfel în antiteză cu cei motzartieni care scriu imediat, ghidați de inspirație, fără a reveni. Este influențat de inventatorul „teatrului sărac", polonezul Jerzy Grotowski, căruia ființa umană i se relevă drept un microcosmos, dar și de dimensiunile lumii bacoviene. Dialectica dintre calofilie și sensibilitate este miza pe care o aflăm în lirica acestui bard al fervorilor seduse de contemplație: „E timpul să ne gândim la utopia unui fulg de zăpadă/ să ni-l închipuim inocent/ înfășurându-ne inima,/ căci nu altfel am fost aruncați pe pământ/ ci prinși în parașuta albă a sufletului./ .../ Dacă pleci într-o noapte de iarnă din patul tău cald/ înconjurat vei fi ca o lampă de sute de fluturi,/ împroșca-vor aripile lor cu polen sideral/ ca faraonilor o mască de aur îți vor pune pe chip" (*Utopia ninsorii*)

Născut într-o comună din județul Botoșani, **Cristian Simionescu** (1939-2018) a ales mereu discreția. Fiu de învățători, cu tatăl fost deținut politic, urmează atât liceul, cât și studiile universitare filologice la Iași. Poet și cronicar plastic, este publicat inițial de toate revistele culturale din țară, apoi suferă o interdicție din partea cenzurii timp de zece ani. Recunoscut, poate nu la justa sa valoare, în ultimii ani este premiat și face parte din juriul unor importante concursuri de literatură menținându-și decizia de evita *grandi palchi* ai scenei culturale autohtone. Adeptul unei lirici parabolico-eseistice, adesea cinice, oraculare și aforistice, unde afectele sunt ținute sub un control strict, fiecare poem devine un roman miniatural și multidimensional dând naștere tipului de poezie *sans fin* specific pieselor shakesperiene. O lume ne-lume, în care totul transcende întru spiritualizare, este universul propus de Cristian Simionescu. Livrescul și concretul se îmbină și se separă deopotrivă în arhitecturi textuale de regulă ample, ilustrând, într-un mod afin cu scrierile lui T.S. Eliot, atât implicarea, cât și distanțarea față de obiectul și subiectul analizei sale lirice: „Să vă spun ce mai e pe la noi./ Curge trupul de sub hainele/ zburătoarelor. Cheile se topesc cînd deschizi o ușă./ Curge timpul din organele lui în noaptea bufonică./ Și văd vocea de deasupra mea. Cum aș plăti și aș răsplăti/ s-o mai văd încă o dată ! Aș mulțumi Cuiva !/ Cei nemîngîiați tresar prin somn./ Și nevoiașii/ și servitorii, pe care Dumneavoastră i-ați ocrotit,/ primesc cadou maimuța lui Darwin,/ cățeaua lui Pavlov/ și gîngania lui Kafka./ Cît sînge în ochii privind darurile milei tale...ˆ (*Sperietoarea sau a treia scrisoare către Swift*)

Linia mediană indicată de cei doi poeți, unde luciditatea și afectivitatea se află într-un echilibru dinamic, nu fără firești contrabalansări și reechilibrări, poate reprezenta o paradigmă și un mod de-a evita stagnarea în simbolice non-locuri.

pretexte

Gabriel Dragnea

Cum îngerii sunt încuiați în cer…

Impactul cu versurile lui, senzațiile care se eliberează în timpul lecturii, ochii lacomi căutând aproape spasmodic succesiunea de imagini cu un puternic impact emoțional în poemele construite în notele unui prezent continuu, toate acestea sunt datele care vorbesc despre unul dintre momentele memorabile din preajma cărților: întâlnirea cu Poezia. Acea Poezie despre care Alexandru Paleologu spunea că este una „spațioasă, vastă, de lungă respirație, care nu fuge de discurs și nici de elocvență, aș zice chiar de retorică. Este o poezie care afirmă virtutea nu numai a cuvântului și nici doar a cuvintelor ci a cuvântării, adică a sensului, a înțelesului, propriu-zis a exortației."

În articolul „Poemul săptămânii: Dan Verona", publicat în revista LaPunkt, Claudiu Komartin consideră că „evoluțiile de mai târziu ale poeticității din spațiul românesc nu au favorizat revenirea în actualitate a lui Dan Verona". Poate că ulterior apariției volumelor care i-au adus aprecieri deosebite din partea unor scriitori și critici celebri precum Al. Paleologu, Laurențiu Ulici sau George Alboiu, prin temele abordate, poate și din stilul cu care își construiește poemele, versurile care au urmat, posibil să fi scăzut în intensitate. Poate sunt puțin lipsite de forța de altă dată prezentă în volume precum *Zodia măslinului* (1974) sau *Dați ordin să înflorească magnolia* (1977). Totuși, cred că, mai cu seamă, revenirea la actualitate trebuie raportată la frecventarea versurilor poetului. Cu siguranță nu mai este constant prezent în paginile revistelor literare, cum unii dintre noi ne-am aștepta să fie, dar versurile sale, indiferent de momentul scrierii lor merită readuse și propuse spre lectură noilor generații. Chiar contabilizând lipsa continuității în plan editorial, versurile lui Dan Verona sunt, totuși, mostre de autenticitate, de vigoare poetică generate de metafore surprinzătoare. La rândul lor, odată create, pare că sunt menite a redesena lumea în culorile unei realități crude, de a o interpreta cu ajutorul cuvintelor-glonț, ivindu-se astfel *punctul pe i*. Spre exemplu, poezia „Ascultați" este un manifest, o descătușare lirică a unui pion social care simte acut degradarea pe toate planurile a unei lumi tot mai bolnave. Și să reținem că vorbim despre anii 70-80: „Încă e vânt în craniu-acestui veac/ Papirusul miroase a benzină/ Civilizația trece peste voi/ Cu parfumate roți de limuzină// Țipă în aer claxoanele prelung/ Zeii învață altă meserie/ Și voi mai plângeți după Jennifer/ Cât mai există-n lume o făclie".

Și pentru că liberul arbitru deschide noi ferestre spre o „lume nouă", nicidecum mai bună, însuși cerul sună din trompete cântecul retragerii îngerilor din teatrul operațiunilor de îndrumare și salvare a lumii: „Cum îngerii sunt încuiați în cer/ Privighetori electrice ne cântă/ Și ninge în orașe de beton/ Și voi mai credeți că zăpada-i sfântă". Totul în jur este pretenție absurdă care a depășit cu mult granițele ludicului reprezentat de fantezie puerilă și naivitate. Echilibrul și logica lucrurilor sunt vândute ieftin achiziționându-se la un preț derizoriu tentantul teribilism cerut de trendul lumii occidentale. În fond se zugrăvește realitatea crudă în care lumea din proximitatea poetului nu se potrivește cu timpurile în care își desfășoară viața. Lumea pare a fi împărțită în două spații, intersectarea lor fiind o evidentă ciocnire a experiențelor sociale, economice, politice și culturale: „Sunteți copiii lumii demodați/ Vreți zmeura să crească sub oceane/ Și-n Turnul Londrei să pliviți ciuperci/ Să lustruiți cartofi în garnizoane// În timp ce regimente de mașini/ Devoră lumea si mai pasc și-n lună/ În voi stau mieii tunși și speriați/ Când coborâți în lift ca-ntr-o fântână."

Poetul se delimitează de generațiile afectate, privind resemnat un prezent care nu-i oferă certitudinea unui viitor al principiilor, al umanului: „Sînteți copiii lumii demodați/ Îngeri născuți sub cer de Hiroshime/ Poeții prin cazărmi se-mbolnăvesc/ Cu sufletul codificat în rime.// Milionari pe casele cu bani/ Ca-n cimitire dorm cu nepăsare/ Iar voi mai credeți că se pot spăla/ Cu lacrimi ale veacului picioare// Sunteți copiii lumii demodați/ Dați îngerii timizi pe mărci poștale/ Să vreți să cultivați și trandafiri/ Pe mozaicul ieftin din spitale// Civilizația trece peste voi/ Zăpada să mai ningă se dezvață/ De clopotele de la Notre-Dame/ Atârnă mieii veacului în ceață."

Și, pentru a sublinia și deosebita latura sentimentală, nu doar cea de neliniștit social, exemplific doar cu șapte versuri din poemul „Se cuvine tăcere", o lecție de predare a metaforei: „Atât doar trupul tău/ lăsându-și la picioarele-mi/ omătul. Și ni se face dor/ de acele amurguri/ când tu nu erai decât lumânare/ de miere/ suind spre fruntea mea."

SUD, PÂNĂ LA CAPĂT

Nicolae Dan Fruntelată (1946-2022)

Marșul cel lung al dobrenilor

Fiecare popor are o poveste care seamănă izbitor cu a altora. Istoria, ca o curvă eternă, se repetă până la disperare.

Chinezii lui Mao au făcut *marșul cel lung* spre cucerirea puterii.

Și dobrenii au avut momentul lor de glorie în iarna lui ’89, când s-a schimbat istoria. Vreo treizeci de oameni au participat la el și s-au nemurit.

Veneau pe *șușaua* dintre Dobra și Bălăciţa, se presimţea primăvara în miezul iernii, un soare leneș se întindea peste mlaștina Lacului Roșu, aerul mirosea încă a iarnă clocită și a lipitori care se trezesc pe rând. Nu se știe cine a avut ideea. Poate Pavel Pandia, poate Duplea, poate Titu Brăgaru. Oricum, unul dintre cotoii cei bătrâni care mai aveau amintiri, mai știau vorbele și mersul.

Așa că porni cântecul de luptă: „Știm că lupta e cruntă/ Și cinstim pe acei ce-au căzut/ Dar dreptatea cea sfântă/ Ne-a unit sub uriașul ei scut”.

Suna ca lumea, mobilizator la culme, cam legionar, cam comunist, dar de unde dracu’ să iei un cântec nou pentru *Rivuluția* libertății, democrației și bucuriei care cuprinseseră acel fericit pământ al Domnului, din coasta fostului raion Vânju Mare ?

Da, noi am fost parte din acea răzmeriță de iarnă, când o țară sătulă de Marele Bâlbâit și de soția lui ieșise pe străzi, în orașele martire și-i adusese la putere pe băieții buni, pe foștii kaghebiști, pe dizidenți, pe poeții repetenți, pe actorii de doi bani, pe bruneți și pe golani. Atât ne-am priceput, atât ne-a adus nouă, celor cu dreptatea-n gât, acel moment sublim, dar hai să ne trezim. Întâmplarea face că printre primii treziți au fost și cei de la Dobra. După ce s-au holbat uluiți la televizor vreo săptămână și au văzut cum se mișcă țara de dimineața până seara, au luat din mers stindardul, s-au gândit împreună, Doamne, ce greu a fost, a trebuit să consume toată rezerva de țuică de prună a lui Sandu Glenţoaica, dar s-au gândit, într-un târziu, că dușmanul cel mare e la Bălăciţa, la primăria *comonală*, acolo unde Gicu Izmană îi persecuta pe dobreni de mii de ani.

Și au plecat pe *șușa*, cântând imnul de vi-l spusei, ăla din alte timpuri, dar însușit de actualii *rivoluționari*.

Au intrat în Bălăciţa, unde ăia se uitau la ei și nu înțelegeau ce i-a lovit. Dobrenii strigau și lozinci preluate de la *teve*. „Dărâmați *structurili* !”, urla Titu Brăgaru și cei din jur rupeau lănțeți din gardul bălăcenilor. La grajdurile C.A.P.-ului a fost mai simplu: au spart zidul, au împărțit cărămizile: „Dă-le-n mă-sa de grajduri *comoniste*, totul e al poporului !” Au ajuns la fabrica de cașcaval a lui Bala, singura întreprindere din zonă, cea care făcea cașcaval de export și s-au răzbunat și pe ea. Aici au intervenit și bălăcenii, că se treziseră și ei, puturoșii, la *Rivuluție*. Au rupt bucăți din ziduri și s-au îndreptat victorioși spre sediul C.A.P.-ului.

Acolo a fost de lucru mai mult. Erau camioane, erau tractoare, erau remorci. A trebuit deșurubat totul: „’Rea-ți ai dracului de *comoniști*, ne-ați supt vlaga, acum o să ne luăm înapoi țara și o s-o facem surcele !”

La Primărie nu mai era nimeni, decât Geta lui Rișchitor, dar pe ea n-avea niciun rost s-o pedepsească; Izmană fugise, nu era nimic de prăduit. Singurul lucru înțelept a fost să aleagă pe loc un primar democrat și l-au ales fără ezitare pe băiatul lui Vătășoiu, pe Pile, șmecherul comunal. Au fost de acord și dobrenii, până și o delegație de *rivuluționari* de la Gvardeniţa a fost de acord.

Metingul cel mare a fost chiar în fața Primăriei și a Poștei.

Nucleul dur al dobrenilor, dinspre care venea un damf suav de țuică de prună, stătea în față. Cu steaguri, cu lozinci scrise pe pânză, cu strigături care excitau mulțimea ce se aduna văzând cu ochii. „Noi d-aicea nu plecăm/ nu plecăm acasă/ până nu vom câștiga/ libertatea noastră !”

Pe banca de lemn din fața Poștei, nea Gheorghe Șișu își odihnea burta lui celebră, de om de 150 de kile, dar deștept al dracului și rău de clonț. El comenta cu aplicație întâmplările și în jurul lui, niște copilandri inconștienți, elevi la liceu ori la generală, se tăvăleau de râs.

„Nu plecați, mă”, zicea nea Gheorghe, „că vine Izmană cu trupele sovietice și vă aduce libertatea, de o să strigați o sută de ani: «Gorby și poporul rus/ libertate ne-au adus !»”

Bălăcenii contribuiau și ei la *meting*. Mai cu seamă suplinitorul Blejdea, că tot era el cam tălâmb și satul îl cam discriminase în anii din urmă. „Mai bine golan decât *comonist*/ Mai bine șomer decât activist !”

Nea Gheorghe îl taxă imediat: „Al dracu’ prost, nu erai tu secretarul utece pe comună și încercai să te dai la utecistele locale, dar ele te scuipau ca mâțele, că erai urât și ți se spunea «aparat de scos porumbi ?»”.

Dar *metingul* continua fără greș.

Pe băiatul lui Țâunică l-au pus să lucreze, adică să compună scrisoarea către *Fâsânâul* național. Să știe ăia că aici, la Dobra și la Bălăciţa, „conștiințele nu doarme, comuna e martiră și dacă o fi cazul de ceva profit, noi suntem aici tot de două mii de ani”. Tilică a scris scrisoarea și au trimis-o de la Poștă, de la dom’ Mielache, către Capitală.

Nea Gheorghe a prins mișcarea și i-a avertizat: „Ăia au alte nevoi/ O să-i doară-n c.. de voi !”

Între timp, *metingul* devenise profund. Stelică Bucaratia, bălăceanul care lucra la abatorul din Severin, introdusese o temă nouă: „Da’ morții noștri, da’ martirii noștri unde sunt ?”

Titu Brăgaru o luase din mers și făcuse semn noului primar, Pile Vătășoiu: „La cimitir, să mergem la cimitir !”

Și tot *metingul* se pusese în marș spre cimitir să-și găsească martirii. Nea Gheorghe nu se deranjase să-i urmeze, comentase doar sec, în stilul lui cinic: „Bă, care te simți martir/ Hai, sictir, la cimitir !”

După ce au trecut pe la cimitir unde nu era decât dada Lina Petricana venită la tămâiat încă de dimineață, entuziasmul s-a mai potolit.

Bălăcenii s-au uitat în jur și văzând că acolo, în cimitir, erau numai de-ai lor, unii au lăcrimat, alții s-au rușinat. Dobrenii, ce să știe, erau străini, așa că, încet-încet, *metingul* s-a spart.

Ne-am liniștit, băieți, *Rivuluția* a învins ! De la Dobra la Gvardeniţa am declarat o zonă liberă de *comonism*. Drumul era lung, drumul era greu. Plin de gropi, de la Vânju Mare la Bălăciţa pluteai într-o aventură a asfaltului găurit. Dar, *structurili* fuseseră dărâmate. Dobrenii s-au întors acasă victorioși. Au cântat același cântec. Unul mai citit și mai inspirat, pesemne Titi, vărul lui Ionete, a adăugat și imnul partizanilor păcii:

„Înfruntând furtuni/ Spargem munți în pumni/ Lupta noastră nu s-a sfârșit/ Pân’ la unul or să piară/ Cei care ne-au cotropit.”

(Va urma...)

BOLINTIN - Istorie în imagini

Fotografii din colecția Mihai Ghimpe

30 august 1968 în fața clădirii Liceului „D. Bolintineanu” aflată în construcție – copii de grădiniță însoțiți de d-nele Bădîrcea (educatoare) și Marincea

Anul 1976, Școala Generală Bolintin Vale, clasa învățătoarei Florica Dumitru

Incrementa atque decrementa

Titus Vîjeu

Enver – discipolul Diavolului

Prima dată am păşit pe pământul Albaniei în aprilie 1990 când avionul cu care zburam la Roma a făcut o escală tehnică pe micul aeroport Rinas de lângă Tirana şi care astăzi poartă numele *Maica Tereza* (*Nënë Tereza*) în memoria vestitei călugăriţe catolice albaneze, născută la Skopje (Macedonia de Nord).

Pasagerii au fost conduşi în formaţie ordonată şi supravegheată spre o clădire măruntă la care se ajungea parcurgând o alee de beton cu relief neregulat şi flancată de tineri oşteni încruntaţi, privind suspicioşi spre călătorii necunoscuţi. La centură purtau revolvere ascunse în nişte tocuri croite din piele de oaie, fapt ce le dădea un aer atemporal, trimiţând parcă la vremuri de demult în care aprigii păstori balcanici îşi păzeau turmele cu imensele lor pistoale cu cremene.

Îmi amintesc uimirea unui businessman asiatic, venit din Taiwan sau Hong-Kong spre a deschide afaceri în Europa şi care privea fascinat acele accesorii armate ale uniformei. Ar fi fost prea complicat să-i vorbesc despre istoria acestui petec de pământ miraculos al Balcanilor, pe care Nicolae Iorga îl omagiase prin prima istorie a poporului albanez, redactată în limba franceză la solicitarea guvernului de la Tirana, preocupat să-şi consolideze la Conferinţa de Pace de la Paris (1919) independenţa de sub suzeranitatea Imperiului Otoman, obţinută cu câţiva ani mai înainte (1912). I-am sugerat călătorului asiatic să caute în librăriile occidentale cărţile lui Ismail Kadare, traduse în mai toate limbile de circulaţie internaţională pentru a se familiariza cu „enigma albaneză" .

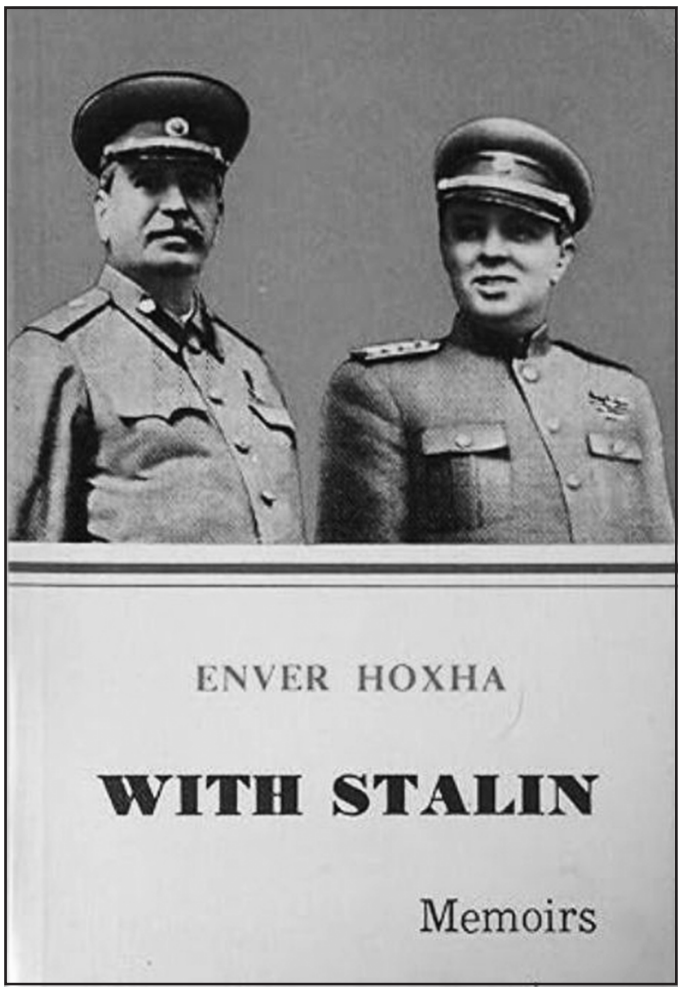
Atunci, la începutul lui 1990, „ţara vulturilor" se afla încă în siajul politicii autarhice practicată de Enver Hoxha (Hodja) şi continuată după moartea acestuia (1985) de succesorul său desemnat, Ramiz Alia, care nu îndrăznea să se abată de la drumul plin de mărăcini al istoriei, trasat de dictatorul postbelic al Albaniei. Tinereţea acestuia fusese promiţătoare. Fiu al unui mic comerciant de lângă Gyrocastra, studiase la liceul francez din Korçë, unde după „aventuri şcolare" prin câteva universităţi de prestigiu ale Europei (Universitatea din Montpellier, Sorbonne şi Universitatea liberă din Bruxelles) se va întoarce pentru a preda limba şi literatura franceză. Dar tot în Occident îşi dezvoltase relaţiile cu stânga politică (predominant de influenţă cominternistă). La începutul războiului, marcat de agresiunea mussoliniană asupra Albaniei (a se vedea **Generalul armatei moarte**, romanul faimos al lui Kadare) înfiinţează primul partid marxist-leninist al ţării şi organizează rezistenţa populară în faţa invadatorilor. Personalitate politică plină de dinamism, atrage atenţia Moscovei şi chiar pe aceea a marelui tartor internaţionalist Iosif Visarionovici Stalin. De altfel admiraţia tânărului comunist albanez faţă de zeul de la Kremlin urma să se dovedească nepieritoare. Cel puţin până la moartea lui Hodja ea avea să funcţioneze ca o anomalie a istoriei contemporane, după ce toţi conducătorii comunişti de pe planetă se deziseseră, rând pe rând, de „părintele popoarelor".

Memoriile sale din **With Stalin** (*The 8 Nëntori Publishing House*, Tirana, December 1979) au fost prilejuite de centenarul naşterii lui Iosif Stalin, perceput drept „*the much beloved and outstanding leader of the proletariat of Russia and the world, the loyal friend of the opressed peoples of the whole world fighting for freedom, independence, democracy and socialism*".

Prima întâlnire dintre cei doi a avut loc în iulie 1947 când o delegaţie a partidului comunist albanez a vizitat Uniunea Sovietică.

„*The day of my first meeting with Joseph Vissarionovici Stalin will remain unforgettable*" (Ziua primei întâlniri cu I. V. S. va rămâne una de neuitat).

După depunerea coroanelor de flori la Mausoleul lui V. I. Lenin, delegaţia de partid şi de stat albaneză „*full of indelible impressions and emotions*" a fost primită de Secretarul General al PCUS care într-o atmosferă caldă şi amicală („*warmest and most comradely atmosphere*") s-a adresat oaspeţilor cu afecţiune, neuitând să facă şi glume ori să-şi arate preţuirea pentru „*our people as a very ancient people of Balkan region and with a long and valorous history*".

Ce altă gazdă s-ar fi putut lua la întrecere cu acest bătrânel mustăcios ce făcea corp comun cu pipa din care ieşeau continuu trombe de fum ? Totdeauna Stalin ştiuse să-şi ascundă instinctele sanguinare sub masca aceasta de bunic cumsecade. Iar imensa putere de care dispunea îi dădea un aer de personaj inexpugnabil, coborât din mitologie.

Dacă această primă întâlnire de la Moscova din 1947 s-a desfăşurat într-o atmosferă de „chermeză eroică" cea de-a doua, din martie 1949, s-a dovedit mult mai aplicată la problematica ce marcase ultimii doi ani prin mari turbulenţe în mişcarea comunistă internaţională. Marele arbitru era, desigur, însuşi Stalin care din biroul său de la Kremlin urmărea atent orice erezie apărută pe frontul roşu. Cea mai gravă „defecţiune" o reprezenta Partidul Comunist Iugoslav care încercase o primă breşă în „unitatea de monolit" a comunismului. Excluderea partidului condus de Iosip Broz Tito din rândurile Cominform (într-o şedinţă desfăşurată în România, soldată cu grave acuzaţii aduse liderului iugoslav ca agent al imperialismului anglo-american) şi apariţia unor tensiuni interetnice în Kosovo – provincie autonomă a R.S.F.I. – pe care Hodja o visa integrată într-o „*Albanie Mare*" – a făcut subiectul principal al discuţiilor. „*Protect your Homeland and the Party*" le-a indicat Stalin care n-a uitat să se intereseze de procesele ce fuseseră declanşate în Albania împotriva „deviaţioniştilor". Cu multă experienţă în acest domeniu al proceselor politice, marele conducător de la Kremlin le-a cerut oaspeţilor să manifeste intransigenţă. Intransigenţă ce s-a finalizat cu execuţia unor comunişti albanezi ce se abătuseră de la linia generală a Partidului.

Şase luni mai târziu cei doi s-au reîntâlnit la Suhumi unde au discutat pe larg despre situaţia din Grecia, ţară pe care Stalin şi-ar fi dorit s-o controleze prin combatanţii comunişti ce aveau să fie înfrânţi însă de forţele regaliste. N-au lipsit din program Iugoslavia şi Vaticanul, pe care Stalin (se spunea că se interesase de câte divizii dispune Cetatea catolicismului de la Roma pentru a fi luată în considerare) îl socotea „*the center of reaction, a tool in the service of capital and world reaction*".

Deşi călătoria delegaţiilor albaneze conduse de Hodja erau întotdeauna obositoare, desfăşurându-se pe mare, până-n porturile ucrainene şi continuată apoi în expediţii feroviare la fel de solicitante, în ianuarie 1950 albanezii erau convocaţi din nou la Moscova dată fiind înrăutăţirea situaţiei din Grecia. Din partea sovietică la discuţii au luat parte I.V. Stalin, Viaceslav Molotov şi Gheorghi Malenkov. Împreună cu Enver Hodja şi Mehmet Shehu fuseseră invitaţi şi doi conducători ai comuniştilor greci: Nicos Zahariades şi Mitsos Partsalides. Stalin înţelesese de mult că marea confruntare din Elada se desfăşura nu atât între republicani şi monarhişti, cât între URSS şi Marea Britanie. „Tătucul" ar fi vrut să corecteze prin luptă faimosul „acord de procentaj" pe care-l stabilise cu Winston Churchill spre sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial. Or, în noua strategie militară din zonă Uniunea Sovietică acorda Albaniei o importanţă geopolitică majoră.

A cincea şi ultima întâlnire a celor doi dictatori a avut loc în aprilie 1951. Luându-şi în serios rolul de agent al Moscovei în Balcani şi Mediterana, Hodja i-a dezvăluit lui „*Comrade Stalin*" manevrele „lacheilor imperialismului american": „*the nationalists of Belgrade, the monarcho-fascists of Athens and the neo-fascists of Rome*" (ultimii fiind de fapt democrat-creştinii ce învinseseră în alegeri Partidul Comunist Italian al lui Togliatti, în plină afirmare după război). Toţi „lacheii" amintiţi nu aveau în viziunea lui Hodja decât gândul îndreptat „*to ensclave and partition Albania*" („să înrobească şi să împartă Albania").

Când se va întoarce în octombrie 1952 la Moscova pentru a participa la cel de-al XIX-lea Congres al PC(b)US Hodja şi-a văzut idolul pentru ultima oară „*there I saw the inforgettable Stalin for the last time,, there, for the last time I heard his voice, so warm and inspiring*" („acolo l-am văzut ultima oară pe neuitatul Stalin, acolo i-am auzit pentru ultima dată glasul atât de cald şi de inspirat").

Presimţindu-şi parcă sfârşitul, Stalin evita întâlnirile bilaterale cu delegaţiile din străinătate. Nici măcar fidelul său ucenic de la Tirana n-a beneficiat de o audienţă la zeul din Piaţa Roşie. Fără a-i purta ranchiună harnicul discipol ideologic a continuat să consolideze cultul personalităţii lui Stalin chiar şi după ce Hruşciov avea să-i denunţe crimele la cel de-al XX-lea Congres

(continuare în pag. 5)

(urmare din pagina 4)

al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și să-l evacueze din Mausoleul în care Lenin îl primise ca subchiriaș. Mai mult, când la jumătatea anilor '60 Albania devenea primul stat ateist din lume, Enver Hodja a rămas credincios marelui zeu moscovit cultivând cu fervoare amintirea unui personaj care avea pe conștiință mii și milioane de crime făptuite la ordinul său nu doar pe teritoriul URSS, ci și în cele mai diferite colțuri de lume. Dacă în îndepărtatul Mexic s-a mulțumit cu lichidarea brutală a fostului său tovarăș Lev Trotki, în țările controlate politic de Moscova valurile de represalii și execuții s-au perindat de-a lungul mai multor ani, poate cei mai cumpliți din istoria lor.

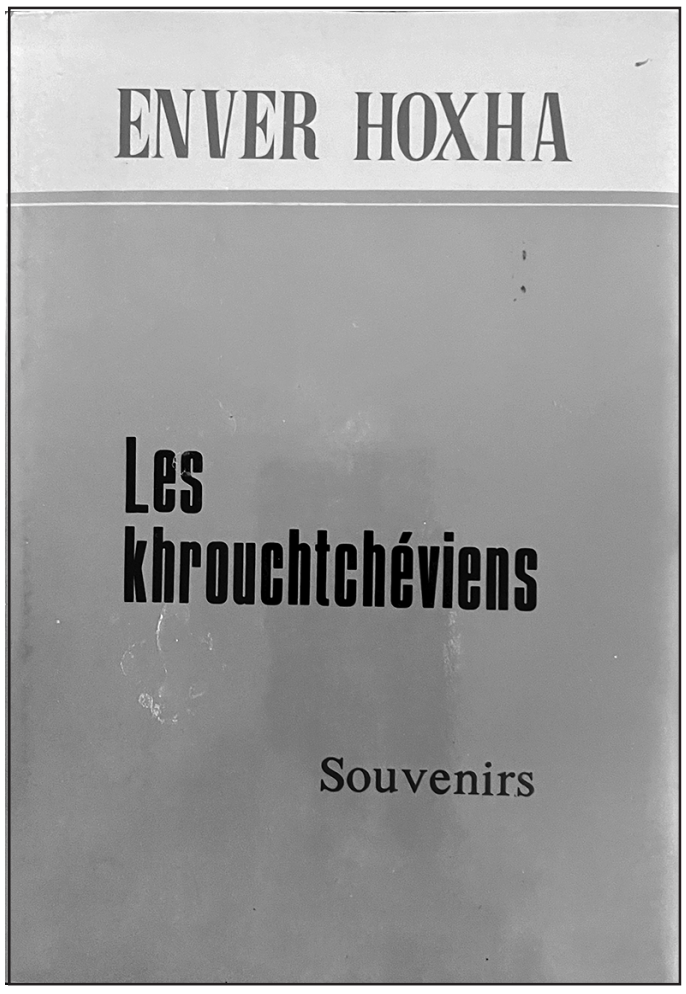
Aș putea fi întrebat de ce oare scriem despre niște cărți pe care oricum astăzi nu le mai citește nimeni. Cred că am găsit răspunsul în rândurile acestea din **Piramida**, romanul lui Ismail Kadare (consăteanul din Gjirokastër al lui Hodja): „De regulă, anchetele, la fel ca și construcțiile, cu cât sunt mai ample, cu atât mai solidă le este baza. Pentru ca o anchetă să decurgă corect trebuie să se țină seama de timpul și locul crimei. La anchetarea unei crime care a avut loc cu două-trei săptămâni în urmă, deși apropierea în timp este șocantă, trebuie știut că tocmai această apropiere poate face ca crima să pară ceva banal. Din contră, anchetarea unei crime petrecute cu patruzeci de ani în urmă, cu toate că la prima vedere pare ceva extraordinar, pentru că se demonstrează că justiția nu iartă nimic după atâta amar de ani, prezintă un alt risc, anume că, la fel ca în cazul unui cutremur cu epicentrul foarte departe, unda de șoc este mult mai slabă." (**Piramida**, ed. Polirom, 2003, traducere de Marius Dobrescu).

Discipolul Enver i-a pregătit Diavolului Iosif o cunună de lauri pe care n-o merita. Fascinația resimțită față de acel arhitect al Răului de la Kremlin poate constitui subiect de cercetare psihiatrică. Toată viața politică a liderului de la Tirana s-a desfășurat sub semnul unei adorații ce se aseamănă celei pe care vrăjitoarele din vechime se spune că o manifestau la anumite momente astrologice față de „îngerii căzuți" din Paradis. Un astfel de personaj malefic a fost și tartorul de la Kremlin, preocupat să clădească pe pământ infernul pe care-l înfățișa muritorilor drept noul său Rai...

...Am ajuns pentru a doua oară în Albania venind de pe mare. Calea de apă dintre insula Corfu și Saranda n-a durat mult și ne bucuram la gândul că vom debarca pe pământul unde Nicolae Iorga fusese împroprietărit de regele Zog și de guvernul regal al Albaniei cu un teren pe care marele nostru istoric intenționa să înalțe un centru de studii balcanice. Era dovada prețuirii arătate de o națiune străveche ce-și dobândise în preajma războaielor balcanice independența și care beneficiase de o primă istorie scrisă a neamului prin generozitatea și erudiția „uriașului de la Dunăre" cum fusese numit Iorga de confrații francezi, în frunte cu Jacques Carcopino.

Dar cu cât ne apropiam de țărm gândul ne-a fost deturnat de o priveliște înspăimântătoare. Sute de movile din beton se înlănțuiau la câțiva metri una de alta și n-a fost greu să ne dăm seama că aveam în fața ochilor marea catenă a cazematelor pe care statul albanez comunist, aflat într-o deplină izolare de restul lumii, le ridicase cu eforturi considerabile pentru a putea respinge atacurile de pe mare ale potențialilor inamici. Știam că la începutul războiului rece sovieticii fuseseră cei care construiseră la Vlora o bază navală puternică pentru a putea observa și – de ce nu ? – stăpâni Mediterana. Prezența în zonă a Flotei a șasea americană a temperat însă elanul rușilor, care chiar după ce Albania se retrăgea ușor-ușor de sub hegemonia moscovită au sperat să păstreze baza militară sus-amintită. La întâlnirea din martie 1961 a Pactului de la Varșovia „*Gretchko insiste pour que la base de Vlore fût laisée aux seuls mains des Sovietiques et placée sous le «commendement direct» du Commandant en chef du Pacte de Varsovie, autrement dit de Gretchko lui-même*" („Greciko insistă ca baza de la Vlora să fie lăsată doar în mâinile sovieticilor și plasată sub «comanda directă» a Comandantului-șef al Pactului de la Varșovia, altfel zis a lui Greciko însuși").

Generalul Andrei Greciko, cel ce a condus mult timp alianța militară socialistă, își dăduse seama de importanța strategică a Albaniei. Informația am aflat-o la pagina 482 a cărții lui Enver Hoxha (Hodja) **Les Krouchtchéviens** *(souvenirs)*, apărută în 1980 la aceeași editură *8 Nëntori* din Tirana unde apăruse și **With Stalin**, omagiu deșănțat adus celui care la 5 martie 1953 părăsea viața pământeană pentru a-și ocupa locul ce-l avea rezervat în Infern. Probabil că la dispariția dictatorului foarte puțini îi cunoșteau crimele.

Dacă e să-i dăm crezare lui Valentin Berejkov, traducătorul său pentru germană și engleză „tinerii din generația mea n-au știut nimic despre atrocitățile lui Stalin. Dimpotrivă, au crezut întotdeauna că este părintele înțelept, grijuliu, dar și sever, al poporului. De ce să ne fi temut de el ? Îl idolatrizam cu toții. A fi alături de el era culmea fericirii, o cinste pe care nimic altceva n-o putea egala..." (**În umbra lui Stalin**, editura Lider, București, 1994)

Posteritatea glorioasă a „părintelui popoarelor" nu avea să dureze prea mult. Sacralitatea mustăciosului personaj avea să fie parcă scurtcircuitată, arzându-i numeroasele lampioane, de faimosul raport prezentat de Nikita Sergheevici Hrușciov la cel de-al XX-lea Congres al PSUS.

Enver Hodja se găsise în sală, reprezentând împreună cu Mehmet Shehu și Gogo Nushi partidul la această „*volte-face*" a comuniștilor sovietici. Înaintea morții lui Stalin îl întâlnise pe Hrușciov de două ori în Ucraina, iar după ce acesta devenise Prim Secretar al CC al PCUS îl reîntâlnise în iunie 1954 la Moscova.

Ușorul liberalism pe care-l va aduce noul lider în Uniunea Sovietică i se părea lui Hodja a fi masca unui „complot contrarevoluționar". Astfel încât raportul antistalinist al lui Hrușciov, care a avut ecouri puternice și de durată nu doar în lumea mișcării comuniste ci și în lume, în general a reprezentat pentru Hodja & Co un act de trădare a ideilor lui Lenin și Stalin. (Mai ales ale acestuia din urmă, care în Raportul său la Congresul al XVIII-lea al PC(b)US afirmase cu tărie că „ceea ce burghezia din toate țările și lacheii ei reformiști urmăresc îndeosebi, este distrugerea încrederii clasei muncitoare în propriile sale forțe, distrugerea încrederii în posibilitatea și inevitabilitatea victoriei ei, pentru a eterniza în acest fel robia capitalistă."; v. I. Stalin: **Problemele leninismului**, ed. Partidului Muncitoresc Român, 1948, p.960)

Hodja încearcă să stabilească în memoriile sale „*les racines de la tragédie de l'Union Sovietique*" denunțând „gașca hrușciovistă care a făcut să ruginească sabia revoluției" („*La caste khrouchtchévienne (qui) rouille l'épée de la révolution*"). Dintre „hrușcioviști" cel mai antipatic îi este Anastas Mikoian care fusese desemnat să orienteze și să controleze economia firavă a Albaniei. Nu se sfiește să-l denumească „*trafiquant cosmopolite toujours hostile à l'Albanie*" și să-i consacre portretizări literare ce țin de planul superior al unui pamflet. La un moment dat (anii '60), rupând practic orice legătură cu Moscova, Enver Hodja se apropie de China comunistă, aflată și ea în conflict cu „deviaționismul" moscovit, drept care îl lichidează pe Liu Shao-tzî, numit în partid „Hrușciovul chinez". După o scurtă idilă euroasiatică destul de ciudată vor înceta și raporturile amicale cu marea Chină. Albania e tot mai izolată și mai nervoasă. Cu mai toate partidele – cândva frățești – își suspendă rând pe rând relațiile. Cu Partidul Muncitoresc Român acestea vor fi „*correctes mais purement formelles*" în pofida faptului că la Pekin Hodja s-a întâlnit cu Gheorghe Gheorghiu Dej, iar Emil Bodnăraș se angajase să-i reconcilieze pe albanezi cu Iosip Broz Tito.

Până la sfârșitul vieții Enver Hodja rămâne un discipol sârguincios al lui Stalin. Înalta fidelitate ce i-a dovedit-o până-n ultima clipă este unul din exemplele ce țin nu atât de morală, cât de eroarea istorică.

Frenezia sa ideologică, derivată din această credință oarbă în stalinism, a adus poporului albanez numai dezavantaje. Țara a devenit nefrecventabilă, niciun vecin nu a înțeles rosturile izolaționismului asumat fără logică.

Albania, lipsită de o forță economică semnificativă și cu un potențial uman redus reprezenta totuși pentru marile puteri o miză importantă datorită poziției sale geografice. Aflăm din memoriile lui Enver Hodja că N. S. Hrușciov și mareșalul Rodion Malinovski ar fi gândit valorificarea acestei țărișoare balcanice căci „*nous serions maîtres de toute la Méditerranée, du Bosphore à Gibraltar*". Ca urmare Hodja a ordonat crearea acelei uluitoare rețele de cazemate la ridicarea cărora s-au folosit mii de tone de ciment și fier care ar fi putut înălța câteva mari orașe. Le-am văzut, cum spuneam, la Saranda. Ceva mai jos, pe plajă, exista un alt spectacol jalnic, cel al zecilor de vile ridicate de noii îmbogățiți ai Albaniei și care fuseseră dinamitate de autorități pentru neîncadrarea în normele stabilite de lege.

Am privit îndelung aceste două realități: una aparținând trecutului, cu acele centre de rezistență militară menite să apere independența unei țări în care probabil nimeni nu era fericit în afară de Marele Dictator și una ce ținea de prezentul unei libertăți anarhice, în care mii de oameni sărmani priveau spre vilele luxoase de pe plajă care aveau să cadă pradă pe rând și ele sub lama buldozerelor neiertătoare.

Primele ruine de beton făceau parte din „cartea de aur" a comunismului albanez; cele din urmă aparțineau capitalismului nemilos care i-au urmat. Și unele și celelalte se întâlneau într-o apocalipsă a Timpului, cutremurând privitorul.

De undeva de departe se auzeau parcă vorbele unui faraon local: „*notre lutte contre l'activité des traîtres, des fascistes, des social-imperialistes, des revisionnistes khrouchtchéviens et brejnévienes ne cessa ni ne cessera jamais.*" („Lupta noastră împotriva activității trădătorilor, a fasciștilor, a social-imperialiștilor, a revizioniștilor hrușcioviști și brejneviști nu încetează și nu va înceta vreodată.")

M-am uitat în zare și n-am văzut vreun trădător, vreun fascist și niciun social-imperialist ori revizionist, Cât despre hrușcioviști ori brejneviști nici atât.

Dar oare lupta aceasta a încetat sau va înceta vreodată ?

Benone Don Păsărin

BENONE ION PĂSĂRIN (n. 12 septembrie 1963, Băile Săcelu, Gorj): Poet și prozator. Absolvent al Facultății de Zootehnie și Medicină Veterinară din cadrul Universității Agronomice „Ion Ionescu de la Brad" din Iași (promoția 1991) și al Facultății de Inginerie și Management în Alimentație publică și Agroturism din Oradea (promoția 2016). Profesor universitar în cadrul Universității de Științele Vieții „Ion Ionescu de la Brad" din Iași, conducător de doctorat și de programe post-doctorale, Membru corespondent al Academiei de Științe Agricole și Silvice București. A publicat poezie și proză scurtă în *Însemnări ieșene*, *Expres cultural*, *Parnas XXI* Alternanțe (Germania), Lumină lină (USA), Seasons Antology, (Australia), Jurnal israelian (Israel), *SAGA* (Israel), *Ofranda literară*, *Convorbiri literare*, *Ateneu*, *Opinia*, *Sinteze*, *13 Plus*, *Opinia studențească*, *Amfiteatru*, *Cronica*, *Familia* (Iugoslavia), *Tibiscus* (Iugoslavia), *Evenimentul* ș.a. Premii pentru activitatea literară: Premiul „Nicolae Labiș", Mălini, Suceava, 1993; Premiul Asociației Scriitorilor din Iași, Concursul de poezie„Junimea", Casa Pogor, Junimea, Iași, 1994; Premiul „Costache Conachi", Tecuci-Bîrlad, Vaslui, 1994, pentru volumul de debut, „Viză pentru toamnă"; Premiul II și Diplomă de excelență la Concursul „Tineri condeieri – Nimic despre noi, fără noi", Clubul Liberal Iași, 1995. Prezențe în dicționare și antologii: *Scriitori ieșeni contemporani* (Editura Junimea, Iași, 1997, pag. 295); *Enciclopedia Personalităților din România, Personalități contemporane cu carieră de succes din România*, Ediția a IV-a (Editura Hubners Who is Who, 2009, pag. 1026); *Scriitori și publiciști ieșeni contemporani, Dicționar aniversar* (Editura Asachiana, Iași, 2023, pag. 68); *„SEASONS", 40 Writers*, Sidney, Australia, 2024 etc. Volume publicate: *Viză pentru toamnă* (poezie, Editura Cronica, Iași, 1993, cu note critice aparținând scriitorului și criticului literar Ioan Holban); *Litanii pentru trupul mesteacănului* (poezie, Editura Cronica, Iași, 1995, cu note critice aparținând scriitorului și criticului literar Ioan Holban și poetului Lucian Vasiliu); *Târziu de cai sălbatici* (poezie, Karoo, Iași, 2003, cu note critice aparținând scriitorului și criticului literar Ioan Holban și poetului și prozatorului Georges Dumitresco, Elveția); *Zori de trudă* (proză scurtă, Colecția Graiul pâinii, Editura PIM, Iași, 2021); *Icoane* (proză scurtă, Colecția Graiul pâinii, Editura PIM, Iași, 2023); *Graiul nostru* (Mic Dicționar de arhaisme și regionalisme, Ediția I, Colecția Graiul pâinii, Editura Printhaus, Iași, 2024) etc.

Răni și culori grăbite

Deodată
în timp ce degetele despică aerul plecării tale
întrebările îmi devin din ce în ce mai puține
umbrele fluturilor de somn tot mai sfâșiate în insectare
iară amintirile iau forma licorii risipei...

Mi-aș fi dorit să nu-ți fi lipit atât de strâns
pe trup
fântâna albastră de frig a zbaterii mele
să te mai pot striga
uneori
prin cercuri de smalț și seve ostenite de lumină...

Mi-aș fi dorit să îmi porți ca nimeni alta
cămașa prelinsă peste cupele de cucută ale sânilor tăi
nuntiți
să îmi trezești dimineața adăpând chipuri de îngeri
cu cerul și cu pământul
și cu taina albului ecou...

Totuși
întrebările îmi devin din ce în ce mai puține
și port precum în acele zile de ploi și neliniști firave
în podul palmei
pulberea de stamine a pasului tău
grăbit...

Pași și tăceri fără de nume

Motto:
„...sau frumusețe străină am văzut și cu dânsa mi-am rănit inima..."

Rugăciunea a treia, către Sfântul Duh
La ora aceea nu se auzeau decât pașii ei
adică tocurile
vreau să spun...
Trecea pe stradă ca o făptură de gheață
și era superbă
rătăcind printre umbrele oamenilor
precum o poveste
despre care nu poți mărturisi
încă.

Amiaza își închidea petalele de vânt
răscolindu-i părul
oglinzile ferestrelor îi strângeau imaginea
aburindu-se pe dinafară
iară sunetul sacadat al pașilor era părerea mea
despre o direcție necunoscută
despre o femeie
o întâmplare
o zi
un sunet ca de zaruri care mă ținea treaz
în catifeaua unei iluzii cu catargele rupte.

Trecea ca o lumină polară
acea femeie
și pășea pustiu
de parcă ar fi bătut cu degete de fum
într-o lacrimă înghețată
pășea și pasu-i despărțea noaptea de lumină
precum o memorie
precum o singurătate încărcată de cuvinte
cât ochii nu-mi mai erau păsări
surpate în dantele brodate de ceață.

Și ningea lin
ningea așa într-o doară
ningea schimbând fața lucrurilor...

Despre femeie,
acea femeie
însă
nimic nou
în urmă-i doar
umbre stranii
și lungi arpegii
de frig...

Lamentație de Luni și pervaz verde

Atunci
am crezut că e Luni
clădit între arce vineții și coji de pâine
precum un sâmbure de lebădă neagră...
Dar poate că nici nu a fost acea zi
încă
altfel
s-ar fi putut zări înserarea
în mijlocul ochilor plini de ierburi fumegânde
iară Cerșetorul cu degete arse
de rugă
ar fi răscolit cu creanga sa de timp
și sunet
în candela plăcerilor umbrei
plină de vorbe
și ceară...

Ăstimp
cu coate rezemate pe pervazul ferestrei -
cea cu vopseaua verde și scorojită -
îmi pare
totuși
că te aud
goală
răsturnată peste cuiburi sparte de frig
așa precum te-ai naște întâia dată
și-mi spun: e prea întuneric
prea mult zaț în scurgerea secundelor tale
prea mult zgomot de zaruri de os
și prea multe glezne
împreunate
a dans...

Hrană și cuvânt

Mai răsar doar o dată pe an, peste locurile de acasă,
pădurea mea e plină de lupii bătrâni ai toamnei,
ierburile sure ard pântecele ploilor cu miros sălbatic
să poată fetele norilor să scapere amnare de ceață.

Pe frunze ucise nasc, lupoaice știute, puii lor de câlți,
toamna le scoboară fluturi albi de lapte pe urlet,
vor veni îndată, să mă vadă, frații mei hăituți de mesteceni
și vom izvorî lacrima Mamei, cât să-mi adun fața din iarbă.

Mereu, anotimpul bătrîn se ferește de vama trecerii mele prin semne,
lutul devine cer și cerul aripa păsării cu sunet de clopot,
aș alerga din mine în văzduh, si-apoi în somn, cât să încapă
rășina luminii de iarnă, că-i târziu și noaptea îmi ascunde pașii…

Cu ochi de adânc de cântec,
doar puiul de cerb al copilăriei
adulmecă prin nările-i umede
oglinda izvorului
ce-mi străjuie ochiul stâng
precum o tulburare.

Ecouri dinlăuntrul lucrurilor albe

Dimineața aceea
s-a spart
deodată
sub năvodul privirilor mele
de pervazul
ferestrei
precum oul
picat
odinioară
din cuibul de lut și pelin
al păsării fără de nume
zidit sub streașină.

Mirată și palidă
acea dimineață
asemeni unui bulgăre de aer
istovit
a apucat a privi
mai apoi
cu sfială
în camera acelor insomnii
plină de unghiuri, de oglinzi negre
și umbre alandala
întrebându-se:
Cine-i oare străina sub care foșnesc lungi damascuri ?
Cine-i păzește giulgiul de somn, umbră și tăcere ?
Ori freamătul lucitor al călcâiului dezvelit ?

S-a stins demult
dimineața acelei zile
plină ochi de semne de întrebare
deși
uneori
mi se pare că o mai zăresc
la fel de mirată și de palidă
în dreptul tăcutei mansarde
proptită în coate
cu capul în palme
și cu lumina acelorași gânduri
așternute
înainte
și după
acea clipă
de nenufăr...

Întunecare în cercuri concentrice

Nopțile acelea erau aspre
și flămânde de veghe
apoi
lipsite erau de nume
și istovite
parcă
de zborul fluturilor
dinspre trupuri
către cearcănele
oglinzilor
de abanos...

Erau nopți de lungi umbre
nopți cu vise seci
și amare
asemenea semințelor de foșnet și silabe
cu miez fără de rod
amestecate printre secundele orniculuiu
cu lanțuri sfioase și ruginite...

Ăstimp
doar buzele tale
numai ele
din cântec alb și piersici
îmbălsămau cuvinte
în pulberi firave
de născociri
și sudoare
fierbinte.

IVAN POZZONI s-a născut la Monza, Italia, în 1976. A colaborat cu numeroase reviste italiene și internaționale. Mai multe culegeri de versuri i-au fost publicate între 2007 și 2018: *Underground* și *Riserva Indiana*, la A&B Editrice, *Versi Introversi*, *Mostri*, *Galata morente*, *Carmina non dant damen*, *Scarti di magazzino*, *Qui gli austriaci sono più severi dei Borboni*, *Cherchez la troika* și *La malattia invettiva* la Limina Mentis, *Lame da rasoi*, la Joker, *Il Guastatore*, la Cleup, *Patroclo non deve morire*, la deComporre Edizioni, *Kolektivne NSEAE* la Divinafollia. A fost fondator și director al revistei literare *Il Guastatore – Quaderni 'neon'-avanguardisti*; a fost fondator și director al revistei literare *L'Arrivista*; a fost director executiv al revistei filosofice internaționale *Información Filosófica*; a fost director al seriilor Esprit (Limina Mentis), Nidaba (Gilgamesh Edizioni) și Fuzzy (deComporre). A scris/editat 150 de volume, a elaborat o mie de eseuri, a fondat mișcarea de avangardă NeoN-Avanguardism (susținut de Zygmunt Bauman), cu peste o mie de aderenți și a redactat un antimanifest NeoN-Avanguardist. Este menționat în manuale universitare de istoria literaturii, istoriografie filosofică și în volume importante de critică literară. Volumul său, *La malattia invettiva*, a câștigat „Raduga", o mențiune din partea criticilor de la Montano și Strega. Este inclus în *Atlasul poeților italieni contemporani* al Universității din Bologna și este menționat de mai multe ori în principala revistă italiană de literatură internațională, *Gradiva*. Versurile sale sunt traduse în franceză, engleză, spaniolă. În 2024, după șase ani de pauză, reintră în lumea artei italiene și fondează colectivul NSEAE (Nuova socio/etno/antropologia estetica).

HOTEL ACAPULCO

My emaciated hands continued to write,
turning each voice of death into paper,
That he lefts no will,
forgetting to look after
what everyone defines as the normal business
of every human being: office, home, family,
the ideal, at last, of a regular life.

Abandoned, back in 2026, any defense
of a permanent contract,
labelled as unbalanced,
i'm locked up in the centre of Milan,
Hotel Acapulco, a decrepit hotel,
calling upon the dreams of the marginalized,
exhausting a lifetime's savings
in magazines and meagre meals.

When the Carabinieri burst
into the decrepit room of the Hotel Acapulco
and find yet another dead man without a will,
who will tell the ordinary story
of an old man who lived windbreak ?

BORN BACKWARDS

Why do I keep writing ?
B., like Bangladesh, was
sixteen years old, on the windowsill
of the balcony of a Milanese high school,
but sixteen years was not enough
For God to embrace her in his leap.
R., as Romania, was
thirteen years old, feeling a hundred,
and no angel
was flying by her side.
E., as Ecuador, was
thirteen years old, with no Genoa
reminded her of Quito,
in the solitude of her dress
off-brand, disintegrated.
C., like China, was
twelve years old, worn out quickly,
looking out on a balcony
with the desire not to see the world,
throwing herself into the vortex
of performance anxiety.
Their names are not difficult
to forget, they are names
- like me-born in reverse,
pressed against the glass
of the windows of life
jumping from the asphalt.

ACOUPHÈNE

The vocation is a trans-inurban Crusade
and, you, where you're going, if you don't even have a banana,
the secret of success is to grit your teeth
by pulling *Stardust*.

You can't hear the voices of the world
in a field disturbed by background noise,
ending up, like a kulak, between sickle and anvil
virtual like Macondo in *One Hundred Years of Solitude*.

Journeying, transhumant, feeling inadequate,
scouring the underworld like a bisulphurous devil,
on the burning coals of the current sociodrama
conscious of being a moth and not a flame.

Maybe in the end you'll come up with a value, God, an idea,
Cervantes in the forest between Chisciotte and Dulcinea,
to tear you from an existence taciturn
so that you can feel joy in the urn.

HOTEL ACAPULCO

Le mie mani, scarne, han continuato a batter testi,
trasformando in carta ogni voce di morto
che non abbia lasciato testamento,
dimenticando di curare
ciò che tutti definiscono il normale affare
d'ogni essere umano: ufficio, casa, famiglia,
l'ideale, insomma, di una vita regolare.

Abbandonata, nel lontano 2026, ogni difesa
d'un contratto a tempo indeterminato,
etichettato come squilibrato,
mi son rinchiuso nel centro di Milano,
Hotel Acapulco, albergo scalcinato,
chiamando a raccolta i sogni degli emarginati,
esaurendo i risparmi di una vita
nella pigione, in riviste e pasti risicati.

Quando i carabinieri faranno irruzione
nella stanza scrostata dell'Hotel Acapulco
e troveranno un altro morto senza testamento,
chi racconterà la storia, ordinaria,
d'un vecchio vissuto controvento ?

NATI AL CONTRARIO

Perché continuo a scrivere ?
B., come Bangladesh, aveva
sedici anni, sul davanzale
del balcone d'un liceo milanese,
ma sedici anni non erano abbastanza
affinché Dio l'abbracciasse nel suo salto.
R., come Romania, aveva
tredici anni, sentendosene cento,
e nessun angelo
volava al suo fianco.
E., come Ecuador, aveva
tredici anni, senza che Genova
le ricordasse Quito,
nella solitudine del suo vestire
fuor di marca, disintegrata.
C., come Cina, aveva
dodici anni, consumati in fretta,
affacciandosi a un balcone
col desiderio di non vedere il mondo,
buttandosi nel vortice
dell'ansia da rendimento.
I loro nomi non sono difficili
da dimenticare, sono nomi
- come me- nati al contrario,
schiacciati contro i vetri
delle finestre della vita
saltando dall'asfalto.

ACUFENE

La vocazione è una crociata *trans*-inurbana
e, tu, *'ndo vai*, se non c'hai manco la banana,
il segreto del successo è un digrigno di mascelle,
a forza di tirar *Polvere di stelle*.

Non riesci a sentir le voci dal mondo
in un campo disturbato da rumori di sfondo,
finendo, come un kulak, tra falce ed incudine
virtuale come Macondo in *Cent'anni di solitudine*.

Cammini, transumante, sentendoti inadeguato
dirimendo inferni come un diavolo bisolfurato,
sui carboni ardenti dell'attuale sociodramma
conscio di esser la falena, e non la fiamma.

Forse, alla fine, ti troverà un valore, Dio, un'idea,
Cervantes nella selva tra Chisciotte e Dulcinea,
strappandoti da un'esistenza taciturna
in modo da sentir gioia nell'urna.

HOTEL ACAPULCO

Mâinile mele, goale, continuau să bată texte,
transformând în hârtie fiecare voce a morților
care nu a lăsat un testament,
uitând să aibă grijă
de ceea ce toată lumea numește treburile normale
a fiecărei ființe umane: birou, casă, familie,
idealul, pe scurt, al unei vieți normale.

Abandonată, în 2026, orice apărare
a unui contract pe durată nedeterminată,
etichetat ca deranjat,
m-am închis în centrul orașului Milano,
în jalnicul Hotel Acapulco,
invocând visele proscrisului,
epuizându-mi economiile de-o viață
în chirie, reviste și mese sărace.

Când carabinierii fac o razie
în camera dărăpănată a hotelului Acapulco
și vor găsi un alt mort fără testament,
cine va spune povestea, obișnuită,
a unui bătrân care a trăit împotriva vântului ?

NĂSCUȚI PE DOS

De ce continui să scriu ?
B., ca și Bangladesh, avea
șaisprezece ani, pe pervazul ferestrei
balconului unui liceu milanez,
dar șaisprezece ani nu au fost suficienți
pentru ca Dumnezeu să o îmbrățișeze în saltul său.
R., ca și România, avea
treisprezece ani, simțea o sută,
și niciun înger
zbura alături de ea.
E., ca Ecuador, avea
treisprezece ani, fără Genova
îi amintea de Quito,
în singurătatea rochiei ei
fără marcă, dezintegrată.
C., ca China, avea
doisprezece ani, uzată repede,
privind din balcon
cu dorința de a nu vedea lumea,
aruncându-se în vârtejul
al anxietății de performanță.
Numele lor nu sunt greu
de uitat, sunt nume
– ca și mine – născute pe dos,
presat de geamul
ferestrelor vieții
sărind de pe asfalt.

ACUFENE

Vocația este o cruciadă transurbană
și, tu, unde te duci, dacă nu ai nici măcar o banană,
secretul succesului este scrâșnirea fălcilor,
trăgând de praf de stele.

Nu poți auzi vocile lumii
într-un câmp deranjat de zgomotul de fond,
sfârșind, ca un kulak, între seceră și nicovală
virtual ca Macondo în O sută de ani de singurătate.

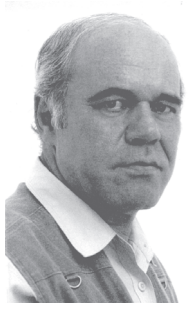
Te plimbi, transhumant, simțindu-te inadecvat
întunecând infernurile ca un diavol bisulfurizat,
pe cărbunii sociodramei actuale
conștient că tu ești molia și nu flacăra.

Poate, în cele din urmă, vei găsi valoare, Dumnezeu, o idee,
Cervantes în pădurea dintre Quijote și Dulcineea,
smulgându-te dintr-o existență taciturnă
astfel încât să simți bucurie în urnă.

CĂRȚILE PRIETENILOR MEI (XLVIII)

Între topos și atopos

D-na Ana Dobre și propensiunea către monografia literară

Florentin Popescu

Premiată în urmă cu mai mulți ani la Concursul „Dimitrie Bolintineanu”, organizat de revista „Sud”, d-na Ana Dobre s-a dovedit a fi, în timp, unul dintre criticii și istoricii literari născuți cu harul de a prognostica destinul unor scriitori aflați la începuturile lor, dar și o bună evaluatoare a unor personalități sau momente importante din literatura generațiilor care au premers curentele și generațiile de azi.

D-na Ana Dobre are un statut sigur și îndeobște recunoscut și apreciat în calitate de critic literar. De aceea nu e de mirare că mulți dintre cei care o copleșesc oferindu-i cărțile lor cu autograf nădăjduiesc ca d-sa să scrie (evident, *pozitiv* și *frumos* !) despre ei – aprecierile dorite reprezentând un fel de atestare în ce privește valoarea, eventual și noutatea acelor scrieri.

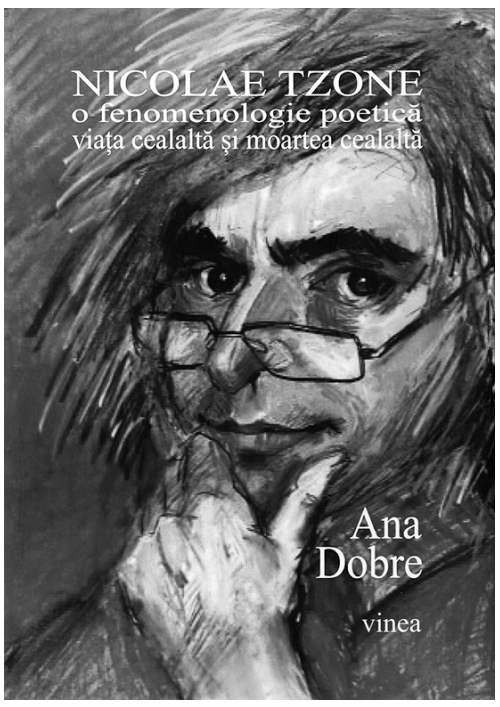
Pentru mine doamna Ana Dobre reprezintă un exemplu convingător pentru ceea ce înseamnă conștiință a propriei valori și perseverență în construcția de sine printr-o muncă neobosită, prestată (ierte-mi-se termenul, acesta fiind mai puțin literar !) cu pasiune și, desigur, cu multă iubire pentru literatură și pentru cei care o făuresc. Pe de altă parte mai avem aci și un frumos exemplu al modului cinstit și nepărtinitor în care sunt (trebuie să fie) confrații de scris, fie ei prozatori, poeți sau chiar comentatori ai acestor genuri literare.

Sub un titlu care nu mi se pare a fi fost depășit nici până azi (*O eseistă din noul val: Ana Dobre*) îi salutam, în 2007 (în revista azi dispărută în varianta tipărită, „Pro Saeculum”), un volum intitulat oarecum șocant, *Rinocerii și Don Quijote* (Editura Teleormanul Liber, Alexandria, 2007), în care adunase o serie de articole publicate prin periodicele literare. Deși, de obicei, nu-mi place să mă autocitez, totuși cred că e necesar și util să amintesc că d-na Ana Dobre mi se părea a face parte „din acea categorie de critici și eseiști din ce în ce mai rar de întâlnit prin paginile revistelor și a numeroaselor cărți care apar la ora actuală în România, cu multe lecturi din care știe să aleagă nume de autori și citate semnificative pentru anume demonstrații, cu un desăvârșit simț al valorii și cu un gust estetic dincolo de orice îndoială”.

Aci este imperios necesar să mai precizez că nici azi, după aproape douăzeci de ani, nu mi-am schimbat părerea. Ba, aș zice că ea mi-a fost reconfirmată și întărită de toate aparițiile sale editoriale, nu prea multe la număr, însă relevante pentru autoare.

Între timp d-na Ana Dobre, fără a-și limita comentariile la apariții ocazionale sau de altă natură prin reviste (mai ales cele din sudul țării), s-a gândit să treacă la lucrări de anvergură, pe teme mai puțin ori mai deloc abordate de alții, scrieri cu desfășurări critice mai largi, de zeci ori chiar sute de pagini.

Începutul în această direcție (care a însemnat, între altele, și dezvăluirea propensiunii personale pentru monografiile literare) l-a reprezentat monografia *Miron Radu Paraschivescu* (Editura Muzeul Literaturii Române, 2011), rezultată din teza de doctorat, susținută sub conducerea Acad. Eugen Simion (la rându-i autoritate absolută în domeniul literaturii contemporane). „Am căutat – mărturisea atunci autoarea despre personajul ei evaluat critic – să reconstitui traseul de viață al acestui om atât de evanescent, care scapă oricărui gen de clasificare, de tipologie, să intru în consonanță cu el, să empatizez, să-l înțeleg. Mărturisesc că nu mi-a fost ușor, dincolo de limitele mele de înțelegere, m-am străduit să fiu cât se poate de obiectivă. Să nu nedreptățesc un om care a avut propria povară de purtat pe umeri – destinul său”. Remarcam atunci, într-o cronică din „Oglinda literară” (reluată mai apoi și în vol. *Eu v-am citit pe toți*, vol. 5) meritul autoarei de a decela informațiile aflate și de a le pune în acord, sau dezacord cu cele din Arhiva C.N.S.A.S. etc., ca și capacitatea de a-l fixa pe autor într-o „ramă istorică” adevărată.

Fără îndoială, meritele (atâtea câte sunt !) ale unui critic și istoric literar care se respectă pe sine și-și respectă și virtualii cititori încep de la alegerea „subiectelor” și „temelor” demne, în viziunea lui, de a fi abordate. Și cu cât acestea conțin un procent mai mare de inedit cu atât demersul întreprins devine mai interesant.

Și din acest punct de vedere d-na Ana Dobre ne-a demonstrat/ne demonstrează că busola d-sale funcționează la parametri optimi.

După Miron Radu Paraschivescu a plonjat în agitata mare a literaturii de ultimă oră, iar noul său subiect a fost prozatorul Ștefan Mitroi, conjudețean al autoarei, un scriitor care s-a remarcat prin originalitatea și forța sa de evocare a lumii pe care am putea-o numi „postmoromețiană”, adică aceea a Teleormanului de după Marin Preda. De altfel, este de reținut și că literatură scrisă de Ștefan Mitroi s-a bucurat nu numai de o critică pe măsură, ci și de încununarea ei cu Premiul Academiei Române.

Iscoditoare, căutând să-și situeze personajul într-un posibil „Tabel al lui Mendeleev” literar, monografia a remarcat, între altele, că deși – ca vârstă biologică – Ștefan Mitroi aparține „Optzeciștilor”, el face parte dintr-o altă categorie – a celor „fără generație”. Și demonstrația acestui adevăr este, ca și în alte cazuri, bazată pe citate, pe analize pertinente și la obiect, eliminând din capul locului posibilitatea răstălmăcirii judecăților sale de către vreun răuvoitor.

Propensiunea d-nei Ana Dobre către monografii se accentuează cu următoarele două cărți: *Ștefan Dimitriu – Confruntarea cu sfinxul* (2023) și *Nicolae Tzone – O fenomenologie poetică. Viața cealaltă și moartea cealaltă* (2024). Prima dintre ele, lansată și la Târgul Gaudeamus, le-a prilejuit d-nelor Lucia Negoiță și Ana Dobre o convorbire (textul acesteia a văzut lumina tiparului și în revista „Bucureștiul literar și artistic” nr. 5/2024) cu autorul pe marginea volumului. Și iată ce spunea autoarea monografiei: „Ca scriitor, Ștefan Dimitriu aparține generației șaizeci, cea mai valoroasă până acum, în dimensiunea poeziei și a prozei. El a fost și Oedip și Sfinx al epocii sale. Opera o dovedește prin interogațiile, afirmațiile ei, prin problematica umană pusă în dezbatere epică. Fără o filozofie a existenței, fără marile întrebări care-i frământă pe oameni nu există literatură mare”. Apoi, referindu-se și mai apăsat asupra cărții sale, autoarea adăuga: „Nu știu dacă din perspectiva celui care o citește este o carte grea, dar știu că am scris-o pas cu pas cu inima plină de dorința de a găsi drumul cel bun spre inima omului și inima operei. Câteva luni, într-adevăr am citit și meditat asupra acestei opere, care mi s-a revelat în luminile și profunzimile ei. Sper să o fi citit bine, după cum sper să fi citit bine și sufletul celui care a gândit-o și a scris-o”.

În ce mă privește, ca simplu lector al monografiei țin s-o asigur pe d-na Ana Dobre că speranța nu i-a fost/nu-i este deșartă de vreme ce lucrarea a fost și va rămâne o poartă larg deschisă către un univers literar de gândire, de simțire și nu în ultimul rând de mărturisire cu totul aparte.

Cea de a doua din monografiile amintite mai sus ar putea fi cu ușurință arondată eseului critic de largi dimensiuni, fiindcă biografia personajului rămâne întrucâtva pe planul al doilea, atenția comentatoarei fiind îndreptată asupra operei.

Încununare a criticii (cel puțin a celei de până acum), *Nicolae Tzone – O fenomenologie poetică. Viața cealaltă și moartea cealaltă* mi se pare a fi, totodată, un cumul, o sinteză a multelor cronici și comentarii de care s-a bucurat de-a lungul anilor poetul adus în discuție. Firește, este vorba nu numai de o trecere în revistă a opiniilor predecesorilor cronicari, ci de o inteligentă selectare și evaluare a lor, mai ales atunci când ești pus în fața a peste (dacă am numărat bine) o sută de referințe critice aparținând unor autori din generații și de orientări literare diferite.

Pe de altă parte scrierea acestei cărți i-a prilejuit autoarei și valorificarea fișelor și adnotărilor făcute pe marginea unor studii privind lumea simbolurilor și a mitologiei românești și universale, de la Mircea Eliade și Constantin Noica și până la Carl Gustav Jung, Kast Verena și Nichita Stănescu sau Ioan Petru Culianu – ceea ce nu e rău deloc, ba dimpotrivă, incită și provoacă la dialog atât cu studiul d-nei Ana Dobre cât și cu eseurile adiacente temei.

Fără a fi pusă în umbră de critică, proza d-nei Ana Dobre (*Eu și celălalt*, 2018 și *Secretele Otiliei*, 2019, ambele semnate Ana Dobre Pelin) fără a fi edulcorată, se înscrie pe o linie confesiv-tradițională, contribuind, aidoma unui ochean întors, la definirea unei personalități literare ajunsă la deplină maturitate, de la care sunt de așteptat, în continuare, lucrări cel puțin la același rafinat nivel cu cele de până acum.

Am citit despre...

Scriitori români, văzuți de mari graficieni ai lumii (XX)

Florentin POPESCU

La 15 ianuarie a.c. s-a împlinit ceea ce se cheamă „o cifră rotundă” (175) de ani de la ivirea pe lume a Luceafărului poeziei românești, Mihai Eminescu.

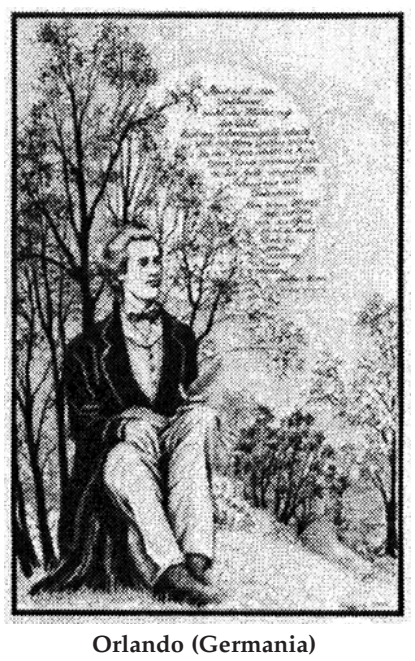
Așadar, de 175 de ani încoace, ca să folosim arhicunoscutele versuri ale marelui poet, lacul continuă să tresară, plopii fără soț se unduiesc în vânt, iar seara pe deal buciumul sună cu jale (chiar dacă asta se întâmplă din ce în ce mai rar și în tot mai puține locuri, de vreme ce satele noastre s-au cam depopulat în ultimele decenii), somnoroasele păsărele se adună pe la cuiburi în amurg, iar de undeva din adâncul istoriei încă se mai aud chemările la luptă ale lui Mircea în confruntarea cu Baiazid „Fulgerul”, Luceafărul e implorat să coboare la fereastra tinerei din poem...

Maria Laura Zuljev (Argentina)

Și pentru că tot am amintit puțin mai sus de „cifra rotundă” a anilor care s-au scurs de la ivirea pe lume a lui Mihai Eminescu se cuvine să spunem că nu numai la noi, în țara de la Carpați la Dunăre marele poet s-a bucurat și se bucură de prețuirea pe care o merită, ci și pe alte meridiane și paralele ale globului.

Dl. Nicolae Ioniță, autorul albumului care ne-a prilejuit și ne prilejuiește în continuare un veritabil regal al graficii universale privindu-i pe scriitorii români a reprodus în volumul d-sale nu mai puțin de trei sute și șaizeci și unu de portrete grafice ale lui Eminescu, realizate de nu mai puțin de patruzeci și cinci de mari artiști plastici din toată lumea. Presupun că autorul cărții despre care este vorba a corespondat cu acești artiști și eventual le-a trimis fotografii ale poetului, dacă nu cumva aceia vor fi aflat ei înșiși (prin ce mijloace nu contează !) de cel mai mare bard al românilor. Poate că unii dintre ei îi vor fi și citit creațiile (atâtea câte au fost traduse de-a lungul anilor în limbi de mare circulație).

Orlando (Germania)

Privind cele 361 de desene aproape că nici nu știi la care să te oprești mai întâi. Toate, în ansamblul lor, sugerează vizionarul, visătorul, romanticul poet.

Firește, pus în fața unei mari personalități, fiecare grafician își creează numaidecât o impresie personală, mintea și sufletul lui caută să ajungă în meandrele ascunse ale „personajului”, rezultanta fiind o creație care se vrea a fi (și este de cele mai multe ori !) originală, purtând amprenta „modelului”, dar și pe cea a artistului care l-a imortalizat pe pânză ori pe hârtie.

Privind suita de portrete adunate cu grijă de dl. Nicolae Ioniță, trăiești nu numai un sentiment al bucuriei și al surprizei, ci și o anume demnitate și mândrie că aparții țării și pământului care a dat lumii un geniu literar demn de prețuirea întregii lumi.

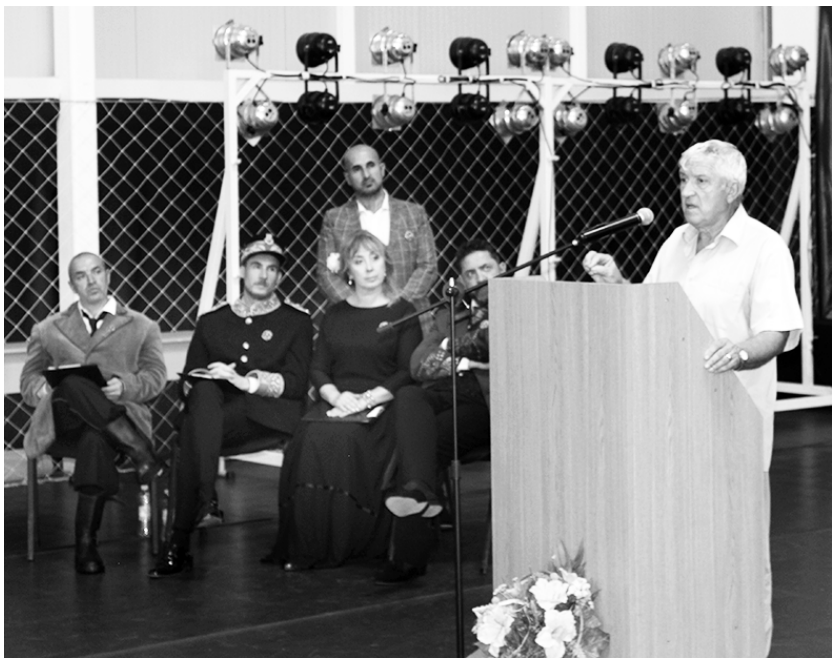
Căutați să ajungeți în fața acestui album apărut la Editura Muzeul Național al Literaturii Române în anul 2009, iar dacă nu reușiți să-l aflați, luați din raftul bibliotecii poeziile lui Eminescu și-ncercați un exercițiu de imaginație, gândind și văzând pentru o clipă ceea ce înaintea dumneavoastră au privit artiștii care l-au imortalizat în portrete pe cel care ne-a dat „Luceafărul” și atâtea alte minunate creații literare...

In memoriam Mircea Diaconu „La noi când vine iarna”

Titus VÎJEU

Când l-am văzut prima oară, în toamna lui 1967, mi-au venit în minte cuvintele scrise de Geo Bogza despre Nicolae Labiș, citite în volumul **Moartea căprioarei**, apărut în populara colecție Biblioteca pentru toți: „Avea ceva de miel, de ied și de mânz, într-o primăvară pe o pajiște verde...”. Cu adevărat mai avea „ceva de fir de iarbă care în timp ce în jur uriașe forțe renasc, crește firesc și simplu și fără teamă...”.

Venise la IATC dintr-un sat argeșean (de fapt muscelean, cum îi plăcea să fixeze mai precis identitatea meleagului) și impresionase comisia de admitere formată din mari actori ai scenei și ecranului românesc prin acele însușiri înnăscute, intrând (lucru rar întâlnit la acea dată) direct de pe băncile liceului la secția cea mai râvnită a Institutului de Artă Teatrală și Cinematografică, cea de actorie unde concurau șaizeci-șaptezeci de aspiranți pe un loc. Iar Mircea Diaconu – căci despre el va fi vorba în aceste rânduri – a surprins juriul în pofida faptului că nu era coborât din galeria vedetelor ce inspirau forță, făcând să suspine cohortele de

Evocându-l pe Bolintineanu

admiratoare. Era un tânăr cât se poate de obișnuit în aparență, dar care deținea energia unei sensibilități distincte. Colegii de breaslă ai lui Costache Antoniu, marele rector de atunci al înaltei școli de teatru și film, au știut să vadă aceste resurse ale unei viitoare personalități artistice care, cu modestie fără de seamăn avea să se impună rapid în lumea artistică bucureșteană.

Dar atunci, în toamna lui 1967 când coboram împreună de la căminul studențesc de lângă Polizu până la sediul din Schitu Măgureanu al școlii vorbeam de câte și mai câte, eu – deja în anul doi – povestindu-i despre istoria fostului Hotel Bratu de pe Calea Griviței – în care trăgea la venirea din turnee îndelungi prin lume George Enescu – și care, devenit cămin al Politehnicii, fusese cedat studenților noștri după ce IATC pierduse căminul din strada Izvor nr. 4, supus planului de sistematizare a Dâmboviței. Și despre clădirea de pe Splai a Ligii Culturale împărțită între teatrul *Lucia Sturdza-Bulandra* ce deținea parterul, cu sala de spectacol și cabinele actorilor și etajele aflate la dispoziția studenților.

În schimb, Mircea îmi vorbea despre farmecul vieții de la Vlădești, despre familie și despre foștii tovarăși de joacă din copilărie, despre animalele pe care le îngrijise în timp și pe care le iubea ca un fermier extrem de responsabil.

Harul său de povestitor era unic. Cu mult umor și cu puțină tristețe evoca fapte mai vechi sau mai noi din viața de copil, fapte ce-l avuseseră adesea protagonist. Odată, când intrasem pe Cobălcescu, în drumul spre școală (parcurs pe jos, nu doar pentru a scuti cei cincizeci de bani pentru biletul de tramvai) i-am mărturisit convingerea că în el se ascunde un Creangă valah. Mai mult, pentru că ne aflam într-un moment de ascensiune a onirismului în spațiul literaturii române (D. Țepeneag, Sorin Titel, L. Dimov, V. Ivănceanu) i-am sugerat să lanseze „onirismul rural”, propunere respinsă de Mircea care mi-a mărturisit că nimic din ce istorisește n-are legătură cu visul, cu „oneironul” despre care vorbeau dascălii noștri de estetică...

M-am bucurat să constat că peste puțini ani, prin 1980 cred, actorul ce făcuse deja roluri de neuitat pe „scândura” teatrului *Lucia Sturdza-Bulandra* intra în lumea literară cu cărți din lumea trăită de el. Una dintre ele, **Șugubina** primise chiar Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor din România, atât de râvnit de orice tânăr autor... Cărți născute din povestea miraculoasă a copilăriei (**La noi când vine iarna**) sau din aceea, la fel de fascinantă a teatrului (**Scaunul de pânză al actorului**).

Avusese șansa ca imediat după absolvirea facultății să rămână „acasă”, în palatul Ligii Culturale de cândva a lui Nicolae Iorga, ce devenise – cum am spus-o deja – sediu al Teatrului Municipal, botezat între timp *Teatrul Lucia Sturdza-Bulandra*, după numele marii actrițe ce-i fusese ani buni directoare. Aici avea să debuteze el în adaptarea după **Harfa de iarbă** a lui Truman Capote, fiind distribuit apoi de cei doi mari regizori ai momentului în spectacolele lor referențiale. Cu Lucian Pintilie a lucrat la faimosul **Revizorul** (1972) care a produs furia oficialităților și a declanșat exilul regizorului cu care, din fericire, Mircea s-a reîntâlnit după exact un deceniu, filmând în **De ce trag clopotele, Mitică ?** (1982). Cu Liviu Ciulei a colaborat strălucit la **A 12-a noapte** (1973) și **Furtuna** (1978) iar după plecarea din țară a marelui om de teatru și film Mircea Diaconu și-a continuat munca plină de pasiune pe scena Teatrului *C. I. Nottara*, unde și-a regăsit colegii de la clasa de regie (Dan Micu, Cătălina Buzoianu, Alexandru Dabija) propunând publicului roluri din repertoriul clasic (Molière – **Burghezul gentilom**, 1986, Nikolai Ostrovski – **Pădurea**, 1983) ori contemporan (**Într-o dimineață** de Mihai Ispirescu – 1988, **Teatrul descompus** de Matei Vișniec – 1992).

Ștefan Iordache, Mircea Diaconu, Ștefan Bănică într-o scenă filmată la Bolintin

Încă de la primele sale apariții pe scenă cineaștii noștri și-au dat repede seama de capacitatea actorului de a transforma vizual stările personajelor întruchipate. Rolul făcut în **Nunta de piatră** (dezertorul devenit muzicant din *La o nuntă*, episodul regizat de Dan Pița) l-a impus definitiv, filmografia sa crescând de la an la an, însumând zeci de roluri inubliabile, precum cel al soțului abandonat din **Asfalt Tango** sau cel al profesorului de limbă română aspirând la gloria scriitoricească din **Filantropica** (ambele regizate de Nae Caranfil) sau partitura uluitoare a ucenicului de frizer Iordache din **De ce trag clopotele, Mitică ?**. Sau, de ce nu ?, rolul inteligentului comisar de poliție din **Actorul și sălbaticii** (r. Manole Marcus, 1975), aflat în luptă cu brutalitatea unei ideologii nefaste. Ori cel al profesorului de limbă franceză, retrogradat în dascăl de sport pentru că dl. primar din **Doar cu buletinul la Paris** consideră că școala nu mai are nevoie de știința sa de carte căci „suntem o țară francofonă” și viitorul în afaceri e legat de limba engleză... Acest film din 2015 e unul din ultimele făcute de marele actor care, după ce-și exprimase aici tot năduful tranziției românești spre democrație avea să se înscrie într-un circuit politic al speranței în care a militat ca senator, ministru, euro-parlamentar și a candidat chiar la Președinția României ca independent, cu răsunătoare rezultate, aflate peste cele înregistrate de unele partide importante.

Din păcate și această experiență l-a dezamăgit. Chiar dacă farmecul său ludic rămăsese intangibil, spațiul dintre seninătatea sa proverbială și o tristețe oarecum metafizică se simțea tot mai mult. În ultimii ani ne întâlneam la Lerești, pe meleagurile sale natale, unde doamna Elisabeta Bostan prezida un festival cinematografic, *Cinesat,* în cuprinsul căruia au fost proiectate multe din filmele în care Mircea „sfințise locul” cu jocul său magistral. Între acele pelicule se aflau și cele în care apăruse la solicitarea marii noastre regizoare: **Zâmbet de soare**, **Promisiuni**, **Campioana**... Seara, după proiecții, stăteam de vorbă pe terasa pensiunii, de unde el se retrăgea la miezul nopții „să doarmă acasă, la Vlădești”, probabil cel mai drag loc de pe planeta Pământ...

Ne-am amintit de prezența sa, încă în primul an de facultate în distribuția unei piese pe care o scrisesem împreună cu Dumitru M. Ion, o piesă numită **Cartiere interzise**, regizată de regretatul nostru coleg Cătălin Naum, cel care avea să devină simbolul teatrului studențesc *Podul*.

Regretatul Mircea Diaconu alături de Ileana Popovici în mijlocul publicului bolintinean

Și i-am mărturisit că, după ce între timp scrisesem mai multe cărți despre cineaștii generației noastre (Dan Pița, Mircea Daneliuc, Florin Mihăilescu, Nicolae Mărgineanu ș.a.) intenționam să scriu și una despre un actor aparținând aceluiași contingent artistic și că mă gândisem la el, ca subiect al unei monografii. A zâmbit larg, cu aceeași lumină pe chip din anii studenției și nu și-a putut reprima nedumerirea: „Să scrii despre mine cât sunt viu ? Păi, mai am multe de făcut. Așteaptă !”

Era felul lui elegant de a evita explicații suplimentare...

Mircea Diaconu a murit pe 14 decembrie 2024. Se născuse tot în decembrie, de Crăciunul lui 1949. Cândva, Adrian Păunescu a scris despre Labiș că s-a născut în decembrie și a murit în decembrie, atât de tânăr încât ni se pare că s-a născut și a murit în același decembrie...

La rândul meu pot să vă declar că deși a trăit trei sferturi de veac pe acest pământ, Mircea Dinescu a murit tânăr, „fără noimă, ca Mercutio al lui Shakespeare” cum ar fi spus Tudor Vianu căci mai avea atâtea lucruri de dăruit.

Când am aflat vestea stingerii sale m-am gândit la Pătru cel Scurt, personajul său din **Vânătoarea de vulpi**, filmul de neuitat al lui Mircea Daneliuc în care moartea acelui țăran român într-o livadă sticloasă în care poți vedea deja *tărâmul celălalt* se produce într-o tristețe pe care cosmosul nu și-o poate ascunde și poate că nici nu are dorința să o facă.

Marele său regret va fi fost despărțirea de o lume pe care a iubit-o ca pe propria sa familie. În plus, părerea de rău că zăpada lipsea din ogrăzile noastre și-și va fi amintit de felul în care „la noi, când vine iarna” redevenim copii...

Nicolae Scurtu

I.A. BASSARABESCU – EPIGRAMIST

Informații despre I.A. Bassarabescu, în ipostaza de epigramist, întâlnim în cercetările lui Teodor Vârgolici[1] și într-o antologie[2] elaborată de Giuseppe Navarra și George Zarafu, în care, cei doi includ două dintre epigramele duiosului poet și pozator, născut în ținutul Giurgiului.

Cele două epigrame, incluse în antologia amintită aici, sunt dedicate *Unui poet* și *Unui tânăr poet laureat*, în care ironiile, privitoare la destinul atât de firav al poeților, apar exprimate în chip direct, fără să conțină accente grave sau ofensatoare.

Se transcriu, aici, pentru o mai bună cunoaștere a mânuirii floretei de către I.A. Bassarabescu.

Unui poet

În buzunarul tău, poate,
Tu ai trei sute de sonete
Pentru vreo douăzeci de fete.
Ce-ai da să ai și... pentru ghete !

Unui tânăr poet laureat

Amicii tăi, poet slăvit,
Cu lauri te-au împodobit.
Dar tu... copil nevinovat,
În neștiință, i-ai mâncat !

După cum se vede «poanta» este sugerată cu claritate în imagini poetice echilibrate și neechivoce.

Recent, am identificat încă o epigramă[3] a lui I.A. Bassarabescu închinată *Lui Nigrim, ca podgorean*, în care evocă cu o ironie acceptabilă calitatea vinului pe care îl comercializa la Buzău și în București.

Că vinzi vin „Izvorul Dulce”,
Îți subscriu cuvântul sacru...
Dar ce-ți folosește firma,
Dacă vinul e tot acru ?

I.A. Bassarabescu

Se știe că poetul N. Gr. Mihăescu-Nigrim era un excelent epigramist, prozator, traducător și publicist, care, în ținutul Buzăului, mai precis, la Gura Sărății avea o vie de bună calitate, iar vinul îl comercializa și la unele case boierești.

ÎNTREGIRI LA O BIBLIOGRAFIE EXHAUSTIVĂ A LUI I.A. BASSARABESCU

Un prozator, de scurtă respirație narativă și descriptivă, este, desigur, I.A. Bassarabescu (n. 17 decembrie 1870, Giurgiu – m. 27 martie 1952, București), prețuit, încă de la începuturi, de istoricii și criticii literari Mihail Dragomirescu, G. Călinescu, E. Lovinescu și G. Ibrăileanu.

În recenziile și notele lor critice au relevat universul epicii lui I.A. Bassarabescu care a evocat oameni și întâmplări din viața deloc liniștită a târgurilor de odinioară.

Însuși Titu Maiorescu, căruia i-a urmat cursurile la Facultatea de Litere și Filosofie din București, a notat, în câteva intervenții, duioșia față de cei umili și năpăstuiți și lapidaritatea structurii sale epice.

I.A. Bassarabescu a mărturisit într-unul din interviurile sale că nu a avut răgaz, datorită îndeletnicirilor sale didactice, să se consacre elaborării unui roman, care presupune un timp îndelungat și o minuțioasă studiere a personajelor și conflictelor psihologice.

În evocarea, pe care o transcriu aici, *Un glas de pe mahalaua Icoanei*[4], elaborată sub forma unei epistole, I.A. Bassarabescu rememorează fapte și întâmplări din acest arhicunoscut topos bucureștean unde a locuit și învățat profesorul și excelentul istoric al primului cataclism mondial, Constantin Kirițescu, funcționar superior în Ministerul Instrucțiunii și al Cultelor.

Se observă, cu lejeritate, că I.A. Bassarabescu citise toate cărțile de amintiri și evocări ale lui Constantin Kirițescu, dar mai cu seamă *Flori din grădina copilăriei* (1933), în care se regăsesc secvențe memorialistice de o reală valoare estetică, sentimentală și documentară.

Menționez, de asemenea, că nici această evocare a lui Constantin Kirițescu nu există în bibliografia elaborată de Teodor Vârgolici și publicată în cartea *Scrieri alese*.

Mai sunt, firește, și alte omisiuni ce se cuvin a fi identificate și integrate într-o bibliografie exhaustivă a lui I.A. Bassarabescu.

*

Un glas de pe maidanul Icoanei
Iubite Kirițescu,

Nu fac oficiu de recenzent. E o stridentă incompatibilitate între îndeletnicirea de scriitor și aceea de a îngrămădi păreri asupra literaturii altora.

Am însă dreptul la entuziasm.

Birocrat, ți-ai irosit o viață întreagă în rezoluții, rapoarte, referate, atâtea migăleli care, oricât de meșteșugit ar fi redactate, nu-și pierd niciodată rigiditatea speței. Ce greșeală să ții ascunse cu anii în sertarele tale, „Caietele cu scoarțe îngălbenite” și cu conținut trandafiriu. Câte stăruințe și asigurări îi vor fi trebuit „prietenului indiscret”, pentru ca neîncrederea din tine să dispară iar tu să te hotărăști, în sfârșit, să-ți publici amintirile, înlăturând primejdia ce le amenința să rămâie – cine știe cât timp încă – ascunse în cartoane.

Sunt recunoscător acestui necunoscut care ți-a prețuit cel dintâi talentul. Merită să-l treci *printre apostoli.* Iar tu, bine ai făcut că i-ai ascultat *porunca* – fie ea și *a zecea* – fără care n-ar fi reînviat *florile din grădina copilăriei tale* și nici tu n-ai fi fost pus *în slujba unei credințe noi.*

O credință, care te-a așezat pentru totdeauna în rândul celor care scriu frumos și durabil.

Dar nu de meritele tale literare mi-e în gând să mă ocup acum. Sunt sigur că în volumul tău de omagiu au să-și spuie criticii cuvântul lor autorizat, pe care și eu am să-l ascult cu toată evlavia.

Altceva vreau să-ți mărturisesc aici: că mai tot ce a alcătuit farmecul copilăriei tale a încântat și copilăria mea: și maidanul cu brazi și pălămidă, și curtea cu duzi strânsă între calcanuri rău drișcuite, și ulița cu caldarâm de bolovani nemiloși.

Ce prieten vechi mi-a fost și mie Azorache, căruia eu îi ziceam Lupu ! Dar Mamaria – mereu cicălitoare și tot pe atât de vrednică ? Numai că pe a noastră o chema Mama Gherghina.

Uite și *bișacteaua !* Parcă o văd, tot așa de bogată în aceleași nimicuri variate la infinit. Cu o singură deosebire: cea din casa noastră nu era din catifea, ci toată de lemn de nuc încrustat cu sidefuri în fel de fel de desenuri geometrice, bine șlefuite și minunat îmbinate de cine știe ce mână meșteră, care le-a lucrat într-adins ca să ne rămâie în minte pentru totdeauna și să întărească legătura noastră cu trecutul, despre care ne spui cu atâta melancolie că-l ținem la păstrare în suflet, așa cum ai ține „o icoană sfântă într-o firidă de altar, cât mai ferită de privirile curioșilor”.

Povestea nebuloasă a Mamariei cu năvala turcilor la Rusalii, cu spaima cucoanelor șetrărese din Dealul Filaretului, e tocmai așa cum am ascultat-o și eu – despre alte neamuri și pe alte dealuri – cu aceeași fermecătoare lipsă de început și de sfârșit.

Pe Tănăsică „tartorul smeilor” noi l-aveam ordonanță la un frate al meu. Îl chema Stoian. Era din trupa cu *schimbul* și – ca civil – purta pantaloni creți, după moda Oborului, unde-și avea meseria de croitor. Ce „tartor” al încurcării smeurilor era și Stoian ăsta ! Nu știu dacă nu-l întrecea pe Tănăsică. Ce iuțeală nebună punea și el la trasul sforii, în clipa supremă. N-a fost zmeu dușman să-i reziste vreodată acestui *șampion* al încurcărilor, cum bine i-ai zis tu „tartorului”. Dar Coana Luxița venea și pe la noi. Noi îi ziceam Țața Anica, fiindcă ne era rudă. Cafeluța, țigara și procesele fără sfârșit făceau așa de intim parte din slăbiciunile ei, că fără ele n-ar fi avut nici un haz.

Știi că și pe d[omnu]l Rașcu de geografie l-am cunoscut ? Dar nu la catedră, ci acasă. Pe când eram eu de 6 ani, el sta la o mătușă a mea în str[ada] Aureliu cu chirie. Avea o fată, Valerica, mai mare ca mine. Cam oacheșe la față. Parc-o văd. N-o fi „bătrâna” din grădina copilăriei tale ? Dar de ce o faci bătrână, dacă e de-abia din copilăria ta ?

Pe d[omnu]l Iancu Dărăscu, directorul gimnaziului „Mihnea Vodă”, l-am văzut de atâtea ori, când ședea pe str[ada] Rotarilor, azi Caragiale. Aveam casa drept în fața maidanului Icoanei și pe același trotuar cu gimnaziul. De câte ori, în liniștea după-amiezelor din Iunie, jucându-mă prin apropiere, mă opream în dreptul ferestrei deschise ca să mă uit la ochelarii negri și la „bărbuța pătrată” a d[omnu]lui Dărăscu, pe care nu știu de ce îl comparam și-l găseam cu totul departe de institutorul meu de la școala din Galben, tot atât de departe cum mi s-ar fi părut un om viu față de un om de ceară de la Muzeul Braun. Și totuși chipul lui reînviază în mintea mea, ori de câte ori vreun nimica tot îmi trimite gândul spre după amiezile acelea îmbibate cu miros de tei, nelipsit din ele.

Tot pe atunci am fost și *mic dorobanț* de-al d[omnu]lui sergent aghiotant Tumbulică, maistru de arme. Păstrez și acum „Brevetul” de înaintare la gradul de fruntaș. M-a emoționat mult acel „Domnule”, cu care începe ordinul de avansare și n-am uitat amenințarea de la urmă după ce îmi poruncește să mă port frumos:

„Iară la *din contra* veți fi revocat”.

Școala mea primară era la doi pași de biserica Popa-Rusu, în str[ada] Armenească, colț cu str[ada] Licurg, lângă grădina ursuză a unui domn zgârcit, care lăsa cireșile să se înnegrească și să se usuce în pom, fără să cheme copiii la gard ca să le dea.

Ghetele mele mici, cu alamă în vârf, sunt printre cele mai de-demult care au răscolit bălăriile maidanului din Icoană, pe unde te-ai jucat și tu, la vârsta când numai numele de botez avea la om însemnătate. Și totuși nu ne-am întâlnit. Ai fi fost pentru mine un Costică nou, mai înalt, mai blând și mai prietenos decât celălalt Costică scurt și gras care venea în fiecare zi la noi...

M-ai dus pe nesimțite cu vraja scrisului tău în depărtări senine și mi-ai stârnit dorul de „peticul de mahala” în care s-a înjghebat grădina minunată a copilăriei tale.

Ce-ar fi s-o putem scoate de sub trufia țanțoșă a caselor-bloc de astăzi și s-o integrăm iarăși în împărăția inimii noastre a tot stăpânitoare de pe atunci ?

Ar fi să dezmințim pe filosoful care a spus că omul aleargă toată viața după fericire, fără s-o prindă.

I. A. Bassarabescu

NOI CONTRIBUȚII LA BIBLIOGRAFIA LUI I.A. BASSARABESCU

Este, indiscutabil, meritul integral al istoricului literar Teodor Vârgolici (1930-2019) care a cercetat opera și biografia lui I.A. Bassarabescu sub toate aspectele – poezie, proză, dramaturgie, publicistică, traduceri și memorialistică, finalizând cu o amplă carte de *scrieri*[5] și cu o *microexegeză* a acestui scriitor așa de interesant în ceea ce privește evocarea mediilor provinciale.

I.A. Bassarabescu a fost un foarte valoros și iubit dascăl la Liceul „Sfinții Petru și Pavel” din Ploiești, unde a instruit, format și îndrumat generații de discipoli care au întreținut, în timp, un profund cult al mentorului și scriitorului așa de citit odinioară.

A evocat, cu admirație, pe marii săi profesori, a scris despre colegii săi din învățământul secundar, despre cărțile, revistele și manualele școlare și s-a identificat, permanent, cu imaginile veridice ale profesorimii de altădată.

Cartea de *scrieri alese*, amintită aici, se încheie cu o *bibliografie* aproape completă.

Din motive, ce ne scapă, deocamdată, nu au fost incluse, nici măcar, în subdiviziunea *Varia*, anumite colaborări ale lui I.A. Bassarabescu publicate în cărți omagiale consacrate lui Alexandru Marghiloman, Constantin Kirițescu, Horia Teculescu și altora.

Revelatoare, în acest sens, sunt cele două contribuții, extrem de elocvente, pe care le-am identificat în omagiul lui Alexandru Marghiloman – *Era nouă a mediocrității*[6] și *Un fenomen*[7], în care discipolul lui Titu Maiorescu surprinde, în prima sa intervenție, cu evidente accente de pamflet momentele de înălțare și decădere morală și spirituală.

Evocată într-o manieră argheziană, *Era nouă a mediocrității,* semnifică, de fapt, gradul de descompunere a unei societăți în care incultura și impostura duc, întotdeauna, la o dezordine generalizată.

Articolul acesta surprinde printr-o frapantă *actualitate*.

Cea de a doua intervenție a lui I.A. Bassarabescu – *Un fenomen,* este, de fapt, o mărturie de admirație totală față de un intelectual care s-a implicat în destinele României și a făcut *istorie* de nivel occidental.

*

Era nouă a mediocrității

E foarte greu în vremurile de obscurantism de astăzi ca faima unui om superior sau a unei valori reale să răzbată întunecimea masselor.

Printre catastrofele pricinuite de război, trebuie s-o punem și pe aceasta: că a răscolit întunericul, a pus drojdia în fierbere, a dat spuma la fund, și luând cârma din mâna cârmacilor a pus-o în mâna corsarilor și a precupeților de vorbe goale.

După epoca eroilor, epoca pescuitorilor în apă turbure; după epoca de aur, epoca de lut. Furtunile mari au înălțat totdeauna la cer pleava și pulberea.

E drept că natura a făcut din ființa omenească unica flacără luminătoare a planetei noastre. Dar n-a dat tuturor oamenilor

(continuare în pag. 11)

(urmare din pagina 10)

aceeași putere de a străluci. Printre atâtea mii de candele, răsare ici-colo și sclipirea eternă a stelelor, care dacă nu pot pătrunde bezna de azi, vor rămâne să lumineze peste veacuri de-a pururea.

Triste timpuri, când lumânarea ajunge să pretindă că e soare, și chibritul radium ! Când...

«Tot ce e perfid și lacom, tot Fanarul, toți iloții
Toți se scurseră aicea și formează patrioții
Încât fonfii și flecarii, găgăuții și gușații
Bâlbâiți cu gura strâmbă sunt stăpânii astei nații».

Mare năpastă de capul unui neam, când ajunge pe mâna mediocrității. Tolerăm prostia fiindcă ea are meritul de a fi adesea creatoare. I se cuvine un omagiu: hazul. Dar mediocritatea e fără sare, incoloră, supărătoare prin prerogativele pe care și Ie arogă, prin parodia nesuferită cu care pătează marile inspirații și marile genii. Pe mediocritate n-o impresionează nici poezia lui Eminescu, nici muzica lui Beethoven, nici madonele lui Raphael, nici darul oratoric al lui Maiorescu. Ea poate scrie, compune, zugrăvi și vorbi oricând, dacă nu mai bine, dar cel puțin la fel cu cei mai mari maeștri. Piară toți titanii gândirii... ea îi poate înlocui numaidecât cu o mie alții.

Ora mediocrității a sunat. Războiul ucigaș, care a pus cenușă peste atâtea ființe și lucruri de preț, pe ea a înviat-o, a dezmorțit-o, i-a dat brevet de capacitate și puteri discreționare. Azi trăim în plină teroare a mediocrității. Epoca de azi se va putea numi cu drept cuvânt, cândva în istorie, *Epoca mediocrității,* a acestei pecingini greu de lecuit, altoită pe toate ramurile activității României-Mari de azi, prevestitoare de cine știe ce zguduiri ce vor să vie...

Și iată cum e firesc ca un neam să cadă în păcatul de a lăsa anii să treacă peste valori și talente fără să utilizeze puterea lor de muncă și concepție în folosul obștesc, în aceste vremuri – poate cele mai grele – pe care le străbatem.

I. A. Bassarabescu

*

Un fenomen

Spunând unui distins general, fost ministru, care nu ține de partidul d[omnu]lui Marghiloman, că vom sărbători în curând a șaptezecea aniversară a șefului Partidului Conservator-Progresist, d[omnia]sa mi-a făcut – plin de sinceră admirație – următoarea dreaptă mărturisire:

«D[omnu]l Marghiloman e unicul tânăr, care împlinește azi în România șaptezeci de ani !»

O adopt și subliniez cu toată inima.

I. A. Bassarabescu

O COLABORARE NECUNOSCUTĂ A LUI DIMITRIE KARNABATT

Biografia și bibliografia poetului, prozatorului, publicistului, traducătorului și memorialistului Dimitrie Karnabatt (n. 26 octombrie 1877, Giurgiu – m. în aprilie 1949, București) conțin unele omisiuni, inexactități și chiar denaturări.

Lipsa unor cercetări sistematice și a unor investigații în arhive și biblioteci, publice și particulare, conduce la un fragmentarism deloc util unui portret final.

Unele știri și informații prețioase privind itinerarul spiritual și fizic al lui Dimitrie Karnabatt întâlnim în interviul acordat lui Mihail Cruceanu[8] și în cartea sa memorialistică – *Boema de altădată*[9], restituită fragmentar sub auspiciile Bibliotecii județene „Ion A. Bassarabescu" din Giurgiu.

Lidia Bote, prestigioasă cercetătoare a simbolismului românesc, l-a antologat într-o carte de referință[10] și a emis câteva judecăți de valoare asupra operei literare și publicistice a lui Dimitrie Karnabatt.

Recent, am identificat un portret al primarului Dimitrie Grozdea, inclus într-o carte omagială[11], în care, alături de Al. Averescu, Miron Cristea, Patriarhul României, Victor Gomoiu, Const. Meissner, Al. Oteteleșanu, I. Gr. Periețeanu, Radu D. Rosetti, Iulia Scriban, Marin Ștefănescu și alții, sunt și câteva secvențe memorabile ce aparțin lui Dimitrie Karnabatt privitoare la acest bărbat exemplar al administrației de odinioară a Sectorului de Negru, cum era numit atunci sectorul II al Capitalei.

Accentul cade pe onestitatea, inteligența, caracterul, integritatea morală și vrednicia unui *gospodar* demn de aprecieri autentice.

La jubileul a cincizeci de ani de viață Dimitrie Grozdea se bucura, în opinia publică, de un prestigiu neștirbit și nefisurat de nici o abatere sau excepție de la litera și spiritul legilor în vigoare pe atunci.

Rândurile și gândurile lui Dimitrie Karnabatt se constituie în punți trainice între trecut și prezent, cu trimiteri spre un viitor, din nefericire, deloc previzibil.

*

D[omnu]l Dim[itrie] Grozdea, fruntaș al barei românești, intelectual de distincție, militând în primele rânduri ale unui partid de guvern, atunci când partidul pe care-l servește cu atâta devotament și strălucire a luat conducerea statului, s-a mulțumit cu modesta demnitate de primar al sectorului de Negru – primul primar al acestui sector.

Firește, demnitatea în ea însăși este importantă: caracterul modestiei începe însă în raportul cu personalitatea aceluia, care având atâtea însușiri personale și drepturi în partidul care se găsea atunci la guvern, își limita ambițiile legitime la acest post.

Dar numai sentimentul modestiei i-a îngrădit atunci veleitățile la un sector al Capitalei ?

După cum trăiește și acționează sentimentul dragostei de țară, iubirii orașului natal, tot așa în sufletele de elită din marile capitale, pulsează viu sentimentul dragostei cartierului natal, în care casa părintească păstrează umbrele părinților și strămoșilor ca și imprescriptibilele amintiri ale copilăriei și adolescenței cu bucuriile și chiar cu tristețile de care viața nu scutește pe nimeni.

Dim[itrie] Grozdea s-a născut în culoarea de negru a Capitalei dintr-o familie de negustori, negustori din vremi patriarhale în care cuvântul dat era mai forte și efectiv ca orice poliță, ignorând concordatele și conversiunile.

Dim[itrie] Grozdea a socotit o datorie de conștiință a servi, în primul rând, în viața publică acel colț al Capitalei, în care au trăit, muncind cu vrednicie părinții săi, în care el a văzut lumina zilei și a vieţuit acei ani ai copilăriei și tinereții care nu se uită nicicând.

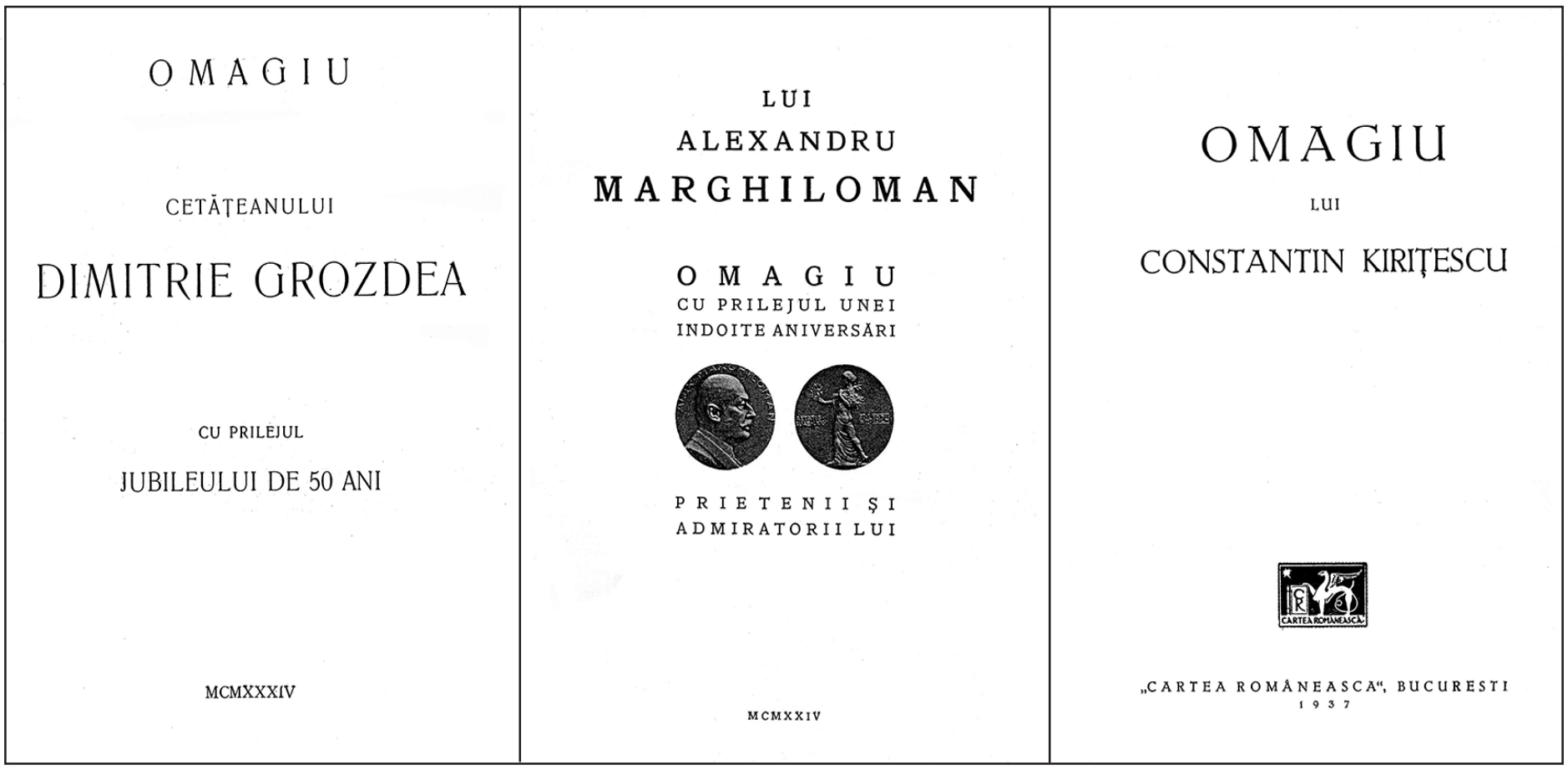
A ținut să slujească în primul rând cauza celor în mijlocul căror trăiește și astăzi, vecinii cei apropriați și cei îndepărtați ai sectorului de care îl leagă și astăzi o comuniune de sentiment pe care nu o poate altera granițele și pasiunile de partid.

Dim[itrie] Grozdea a soluționat admirabil acest delicat caz de conștiință: și-a împlinit cu prisosință ceea ce a crezut, cu drept cuvânt o datorie și față de memoria părinților săi și față de concetățeni: a fost un eminent primar de sector.

Astăzi, în pragul maturității, se deschid în fața d[omnu]lui Dim[itrie] Grozdea, noi orizonturi, noi perspective în care se eșaloneză [i]erarhia unor înalte posturi și demnități, la care îl impun valoarea inteligenții, culturii și capacităților sale de muncă, virtuțile lui atât de ordin individual cât și cele de ordin public.

E o chemare a unui apropriat viitor la care trebuie să răspundă cel care s-a mulțumit, în vârtejul și orgia arivismului ce se desfășoară sub ochii nedumeriți ai țării, cu simpla demnitate de primar de sector.

D. Karnabatt

[1] Arab – *Epigramă unei doamne* în *Românul literar*, 1, seria a 2-a, nr. 17, 20 mai 1893, p. 542 și Arab – *Epigramă* în *Românul*, 38, nr. 282, 18 decembrie 1893, p. 1227.

[2] I. A. Bassarabescu, *Unui poet* și *Unui tânăr poet laureat* în *Epigramiști cu sau fără voia lor. Antologie, cuvânt înainte și note de Giuseppe Navarra și George Zarafu. Coperta și ilustrațiile de Constantin Baciu*. București, Editura Albatros, 1983, p. 47-48.

[3] I.A. Bassarabescu, *Manuscrise literar* în Biblioteca Academiei Române. Arhiva 1342.

[4] I.A. Bassarabescu, *Un glas de pe mahalaua Icoanei*, în *Omagiu lui Constantin Kiriţescu*. București, «Cartea Românească» 1937, p. 154-156.

[5] I.A. Bassarabescu, *Scrieri alese. Ediție îngrijită și prefațată de Teodor Vârgolici*, București, Editura pentru Literatură, 1966, 660 pagini + iconografie. (*Scriitori români*).

[6] I.A. Bassarabescu, *Era nouă a mediocrității,* în *Lui Alexandru Marghiloman. Omagiu cu prilejul îndoitei aniversări. Prietenii și admiratorii.* [București, Tiparul Cultura Națională, 1924], p. 76–77.

[7] I.A. Bassarabescu, *Un fenomen,* în *Lui Alexandru Marghiloman. Omagiu cu prilejul îndoitei aniversări. Prietenii și admiratorii*. [București, Tiparul Cultura Națională, 1924], p. 78.

[1] Mihail Cruceanu, *Convorbire cu Dimitrie Karnabatt* în *Rampa*, 1, nr. 90, 8 februarie 1912.

[2] D. Karnabatt, *Boema de altădată*, București, Editura Vremea, 1944.

[3] *Antologia poeziei simboliste românești. Ediție și prefață de Lidia Bote*, București, Editura Minerva, 1972, p. 123-130.

[4] *Omagiu cetățeanului Dimitrie Grozdea. Cu prilejul jubileului de 50 ani.* [București, Tiparul Göbl], 1934, p. 21-22.

Ioana-Ruxandra Fruntelată

ETNO-LOG

Tradiții și povești cu urși

Cu urșii nu ne întâlnim doar în pădurile și pășunile montane (habitatul lor tradițional) ori, în ultima vreme, pe diverse autostrăzi, în stațiuni turistice, prin orașe și sate, ci și în bogatele tradiții populare românești.

Astfel, în folclor, există un calendar al ursului, marcat de anticiparea primăverii, la sărbătoarea Întâmpinării Domnului din data de 2 februarie și respectiv, de prevestirea toamnei, în a doua zi din luna august.

De „Ziua Ursului" (2 februarie, a doua din cele trei zile ale Martinilor de Iarnă), ursul iese din bârlog (unde nu hibernează, adică nu-și reduce drastic rata metabolismului, așa cum se crede îndeobște, ci doar își economisește resursele dormitând „inteligent", *v.* https://education.nationalgeographic.org/resource/some-animals-dont-actually-sleep-winter-and-other-surprises-about-hibernation/) și „miroase" timpul, măsurând, după apariția propriei umbre, cât mai durează până la venirea primăverii. „Și dacă în această zi, după cum cred și spun românii din Banat, e senin și soare și ursul își vede umbra sa, atunci se bagă iarăși în peștera sa și mai doarme într-însa încă șase săptămâni, prevestind prin aceasta cum că atâtea săptămâni are să mai ție iarna și că în acest răstimp va fi tot așa de mare ger ca și mai înainte; iar dacă afară e înnourat, e nouriște, și din cauza aceasta nu-și vede umbra, atunci nu se vâră mai mult în vizuină, ci rămâne afară, prevestind prin aceasta că iarna va înceta, gerul se va frânge și se va întrerupe, că va fi timp frumos și călduros, mai pe scurt că se va desprimăvăra" (Sim. Fl. Marian, *Sărbătorile la români*, Studiu etnografic, Ediție îngrijită și introducere de Iordan Datcu, Editura Fundației Culturale Române, București, 1994, vol. I, p. 183).

Simetric, după șase luni, în datele de 1 și 2 august, se respectă „Macoveiul ursului", „ca să nu facă ursul pagubă în vite": „În această zi, se aruncă o bucată de carne afară, cu cuvintele: «na, ursule!»" (Ion Mușlea, Ovidiu Bîrlea, *Tipologia folclorului din răspunsurile la chestionarele lui B. P. Hasdeu*, Editura Minerva, București, 1970, p. 399). După datină, ursul, care are acum „nunta" lui („se împuiază"), este poftit la masă de către gospodar, fiind în acest mod îmbunat și convins să nu atace animalele celui care l-a „omenit".

De altfel, omul și ursul nu creează o pereche antagonică în credințele populare românești, ci mai degrabă fac parte din același neam, înrudirile între oameni și urși aducând a reminiscențe totemice, după cum ar spune etnologii. „Ursul e om, că demult și oamenii erau ca urșii, aveau așa păr pe ei, și pe urmă Dumnezeu i-a făcut cum sunt astăzi și le-a lăsat numai semn pe subsuori, că au fost odată și ei așa. Oamenii noștri sunt din urși făcuți. Zice că o femeie a și trăit c-un urs!" (Elena Niculiță-Voronca, *Datinele și credințele poporului român adunate și așezate în ordine mitologică*, Ediție îngrijită de Victor Durnea, Editura Polirom, Iași, 1998, vol. II, p. 314).

Cercetările paleontologice (*v.* de ex. „Cercetări multidisciplinare la Peștera cu Oase", Proiectul CLIMKARST finanțat prin Grantul CEEX 627/2005, https://www.iser.ro/ceex627/publications_ro.html) au scos la iveală faptul că ursul de peșteră trăiește în Carpați din vremuri foarte vechi (cca 45 000 de ani înainte de momentul prezent), laolaltă cu oamenii.

Ursul era venerat de popor și pe vremea geto-dacilor: după unele interpretări (Porphirios din Tir ș.a. *apud* Mircea Eliade, *De la Zalmoxis la Genghis-Han. Studii comparative despre religiile și folclorul Daciei și Europei Orientale*, traducere de Maria Ivănescu și Cezar Ivănescu, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, p. 59), numele zeului Zalmoxis ar veni de la cuvântul trac *zalmos* = „blană de urs", o astfel de blană fiind aruncată asupra lui când s-a născut.

Urs și ursar (mascat) din Nereju, Vrancea (foto din colecția lui Radu Temătoru, 2013)

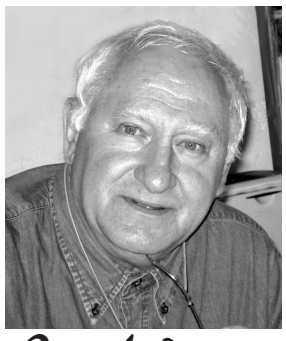
În splendidul basm cult al lui Ion Creangă, „Povestea lui Harap-Alb", fiul mezin al craiului, viitorul erou Harap-Alb, face parte dintr-un neam al ursului: tatăl lui se deghizează în urs pentru a-l speria inițiatic la primul pod pe care flăcăul îl are de trecut când pleacă de acasă; apoi, la despărțire, tatăl îi dă fiului blana de urs pe care acesta o va lepăda, nu întâmplător, în grădina cu salată a unui urs minunat. Grădina, situată în ostrovul florilor, este un centru simbolic al lumii ficționale. Ajuns acolo, eroul ascultă povețele Sfintei Duminici: „Îmbracă-te iute în pielea cea de urs pe care o ai de la tată-tău, apucă pe ici tot înainte și cum îi ajunge în răscrucile drumului, ai să și dai de Grădina Ursului. Atunci sai răpede înlăuntru de-ți ia sălăți într-ales și câte-i vrea de multe, căci pe urs l-am pus eu la cale. Dar, la toată întâmplarea, de-i vedè și-i vedè că s-a trezit și năvălește la tine, zvârle-i pelea cea de urs și apoi fugi încoace spre mine cât îi putea" (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie. Povești și povestiri*, Ediția a II-a, îngrijită și prefațată de Ion Rotaru, Editura Ion Creangă, București, 1984, p. 245).

Revenind la narațiunile folclorice, citim în *Mica enciclopedie a poveștilor românești* a lui Ovidiu Bîrlea (Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 422-426) despre legendele ursului, „câinele lui Dumnezeu", provenit din oameni ce s-au purtat necuviincios, dar având putere să alunge toate relele („boli, draci, farmece") pe la casele unde joacă. De asemenea, aflăm că ursul le e recunoscător celor ce-l ajută și-i pedepsește pe oamenii care nu-i respectă sărbătorile. În unele basme, ursul „cu față de om" e un tânăr vrăjit să rămână animal timp de zece ani, „putând fi salvat numai dacă o fată se va îndrăgosti de el"; omul-urs ori jumătate-urs/ jumătate-om apare frecvent ca personaj, la fel cum apare și ursul ca un „cal" sau „câine" al voinicului, credincios și puternic, ori „moșul" ce-l poate învinge chiar și pe diavol.

În prezent, cea mai cunoscută secvență din mitologia autohtonă a ursului este cea din alaiurile de la Anul Nou, cu deosebire cele din Moldova, în care perechea ursar-urs exprimă, în cadru ritual, aceeași înrudire a omului cu „geamănul său zoomorf", aducător de fertilitate și sănătate în pragul renovării timpului solar (Ivan Evseev, *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*, Editura Amarcord, Timișoara, 1998, p. 477). Spre deosebire de măștile rituale zoomorfe (cum este Capra), Ursul este o deghizare, implicând, prin îmbrăcarea omului care-l „joacă" într-o blană de urs adevărată, o transformare rituală ce subliniază din nou credința că marele animal este o ipostază a umanului, un „strămoș" capabil de a face legătura comunităților tradiționale cu timpul sacru și de a repara, prin dansul lui, tot răul din anul trecut.

În jocurile de copii, „Ursul doarme" transpune într-o formulă ludică miracolul trezirii naturii la viață primăvara, oglindit în balanța somn-veghe a pământului.

Povestea „ursului păcălit de vulpe" (vechi subiect folcloric al basmului cu animale, având indicele AT 2 în tipologia internațională Aarne Thompson, *v.* Bârlea, *op. cit.*, p. 423), pe care o cunoaștem în forma dăruită de talentul lui Ion Creangă, este, în fond, tot un avertisment, în cheie minoră, de a ne supune ritmurilor firii și de a ne respecta „lungul cozii". Urșii și oamenii din comunitățile tradiționale românești își împart aceleași păduri și luminișuri, trăind aceleași ierni și primăveri. Ei se întâlnesc fratern și se ajută doar în hotarele consacrate ale ritualului și în orizonturile poveștii. În restul timpului, lumile lor nu se amestecă și fiecare își păstrează rostul pentru care a fost creat.

Don Andreiță
– pălmaș cu condeiul –

Din vremea zăpezilor fierbinți

Cele ce le voi povesti acum se petreceau în alt veac, pe vremea când natura era natură și lumea lume. Anotimpurile veneau la data lor, înscrisă în calendarul ceresc: primăvara vișinilor înfloriți și-a primei brazde trase în pământul trezit la viață; vara grâului copt și-a merelor de Sânpetru, prinosuri la altarul lui Dumnezeu; toamna aurie a știuleților de porumb răsturnați în ogradă, a strugurilor prefăcuți în vin într-o noapte de nesomn și-a gutuilor luminând odaia mare; iarna, iarna era cu totul altă poveste, a împăcării omului cu natura, al cărei calendar îl urmase cu sfințeniei – iar acum se bucurau reciproc: și omul, și natura, respirând aerul colindelor și-al planurilor de viitor.

Pentru noi, copiii, iarna era anotimpul zăpezilor fierbinți. Cerul ningea cu mici candele luminoase, care ni se topeau în palme, risipind în noi fiori tainici, inundându-ne trupul și sufletul cu o căldură ciudată, altfel decât soba din casă – și ne făcea să ne simțim ușori. Pluteam în această baie de candele luminoase și calde, în această beție de alb și pur, ca într-un vis de început de lume – așa cum îmi închipuiam eu pe atunci, pe Dumnezeu: în haine albe, făcând oamenii din zăpada luminoasă și trimițându-i pe pământ, unde aceștia s-au înnegrit de soare și de păcate, dar asta nu mai era vina lui Dumnezeu.

Din această lume, de alb și negru, decupez trei întâmplări trăite de mine, la date diferite, în decorul zăpezilor fierbinți.

Ochiul lui Dumnezeu

Ninsese frumos în iarna aceea. Frumos și mult. Apoi a stat. Cerul, limpezit, devenise albastru-sticlos ca smalțul de pe străchinile mamei, pregătite pentru Moșii de iarnă. Oamenii ieșiseră din case să croiască poteci înguste și întortocheate prin zăpada până la brâu, ducătoare spre grajdul vitelor, spre grădina cu șura de paie și glugile de coceni, spre cotețul păsărilor – peste tot pe unde trebuiau să umble după nevoile lor. Pe drumul cel mare, pe șosea, trecea plugul de lemn al primăriei, tras de două perechi de boi. Tot pe-atunci ieșeam și noi, copiii, să ne bucurăm de darurile iernii. Ne strigam unii pe alții, ne adunam în drumul mare, ne îmbrățișam și țopăiam ca niște zei mărunți, prin zăpada fierbinte.

…De undeva, apare o sanie; apoi alta – sănii mici, săniuțe, pe care noi le numeam târlii. Sanie era numai cea trasă de boi sau de cai, cu care se mergea la gară sau la moară – sau pe unde mai avea omul necazuri. Târlia era făcută din doi plași ciopliți dintr-o cracă de salcâm, lemn tare, rezistent, groasă de-o palmă, lungi de un metru, retezați la capetele din spate și tăiați oblic în față, să ajute la lunecat. Tot pentru a luneca mai ușor pe luciul zăpezii, partea de jos a plașilor era dată la rindea și frecată-oglindă. Așezați paralel, la o distanță de vreo jumătate de metru, chiar mai mult, cei doi plași erau uniți prin scânduri bătute în cuie. Și astfel târlia, sania copilăriei mele, era gata de zbor.

Dealul Vâlveștilor nu era departe; intrai pe ulița lui Florea Pena, cu cuptor mare (în care se cocea pâinea pentru nunți și înmormântări) și radio cu galene, apoi pe lângă fântâna cu cea mai bună apă pentru fasole – și începeai să urci. Nu era un munte, dar nici prea ușor pentru puterile noastre de țânci cu vârste între șapte și zece ani. Nici pârtia nu era prea lungă; să fi avut vreo trei-patru sute de metri – destul să trăim fiorul zborului printre salcâmii rari, bătrâni și drepți – și să urcăm voinicește, gâfâind, dealul, înapoi.

Noi nu aveam sanie – și nici cine să ne facă, tata fiind știut ca neîndemânatic la treburi de-astea: eu și fratele meu, Stelu, care la cei cinci ani ai lui tăbărâse pe el, iar tata, bucuros că-i seamănă, promisese c-o să ne cumpere una de la oraș. Până atunci, ne dădeam bine pe lângă vărul nostru Jean Leasă care, cu un an peste mine, eu aveam șapte, el opt, era neîntrecut în condusul târliei; se lua la întrecere cu cei mai mari, cu Dură al lui Ghimburici, Costel al lui Coțea, Florea lui Pistol, toți la vreo zece ani – și ieșea totdeauna primul. Și toți ne miram: cum de vedea el așa de bine, printre salcâmi, în viteză, cu un singur ochi ? Ochiul celălalt… așa se născuse, cu pleoapa trasă pe el, iar doctorii n-au avut ce să-i facă; trăgea de pleoapă, o ridica sus, și-n față i se așternea o pâclă alburie – și atunci, musai, dădea drumul la celălalt ochi, cel bun, iar ăsta, cu beteșug, se închidea imediat.

Făcusem vreo două-trei ture cu el. Nu mă lăsa niciodată singur; târlia nu se dă niciodată pe mâna altuia, ne reteza speranța, dar binevoitor era: ne lua în spatele lui ori pe burtă, peste el, după cum avea chef. Ca și acum. Ne pregăteam să încheiem ziua, scăpăta soarele, când frate-meu Stelu scânci să-l ia și pe el o dată. Nu, decretase Jean Leasă, dar o coborâre tot fac, n-o să plec cu târlia după mine, ca un cățel, trasă de sfoară. Și-mi făcu semn, întinzându-se pe burtă. Mă așezai și eu peste el – și nu mai știu ce s-a întâmplat. M-am trezit lângă un salcâm urlând de durere; cineva îmi smulsese mâna din umăr. La doi metri, lângă alt salcâm, urla Jean Leasă. Deodată, se ridică în picioare, își scoate căciula din cap, uită de durere, și începe să strige, împleticindu-se prin zăpadă: Aoleo, mamă, văz !... Văz cu ochiul mort !... Văz, bă ! Uitați-vă la mine, vă văz cu amândoi ochii ! Cei câțiva, care mai rămăseseră pe pârtie, s-au strâns în jurul lui și au constatat că într-adevăr vede: ochiul mort din naștere se luminase, pleoapa se închidea și se deschidea ca la toată lumea. Jean Leasă luă un pumn de zăpadă, se frecă la ochi, se șterse cu mâneca zăbunului, îi privi din nou și, împins de cine știe ce gând, exclamă: Mi-a dat Dumnezeu un ochi de la el ! Mi-a dat Dumnezeu un ochi de la el ! – și-o porni la vale, către sat, mormăind „Mi-a dat Dumnezeu…"

Adevărul acesta este: din acel moment, când s-a izbit frontal de salcâm, cu capul protejat totuși de căciulă, i-a venit brusc vederea. Care nu l-a mai părăsit până la adânci bătrâneți, când Dumnezeu l-a luat cu ochi cu tot. Și tot de atunci, Jean Leasă nu s-a mai urcat niciodată pe sanie.

Prin tranșeele Stalingradului

…Se petrecea în adânca iarnă a anului 1954. Aveam 14 ani, eram în primul an de liceu (clasa a VIII-a, Liceul „Radu Greceanu" din Slatina) – și locuiam la internat. Învățătura mergea cum mergea, dar viața de internat era sumbră, cu un program dur, ca în armată, de la 6 dimineața până la 9 seara – pe care îl înăsprea și mai mult pedagogul Găină, care, din momentul când unul dintr-a X-a îi făcuse și răspândise o epigramă, devenise zbir. Epigrama suna cam așa – după cum îmi mai aduc azi, târziu, aminte: „Stimate domnule Găină / Te crezi stăpân în cuib la paie ? / Tu n-ai făcut un coș de ouă ! / Iar noi avem, toți, două coaie !". Dar cea mai grea pedeapsă a venit odată cu iarna. Internatul avea, mari și late, două dormitoare imense, de câte 50 de metri lungime fiecare, găzduind câte optzeci – o sută de paturi, pe două rânduri și dotate, la cele două capete, cu câte o sobă de teracotă. Aici a lovit Găină: în cantitatea de lemne repartizată pentru fiecare sobă – le-a tot dijmuit până a ajuns să se echivaleze frigul de afară cu cel din dormitor. Când s-a lăsat gerul cel mare – pe la sfârșitul lui decembrie, oprind ninsoarea ce ridicase zăpada la peste un metru – dormeam îmbrăcați, iar în clasă nu ne mai scoteam căciulile din cap. Degetele, degerate, abia mai puteau ține creionul. Atunci a venit ordin și s-a închis școala. Internii ? – să se descurce ! La unii, de prin apropierea orașului, le-au venit părinții. Cei mai mulți, însă, am luat drumul gării, spre trenuri. Eu eram cu încă cinci băieți, clase diferite, toți de pe valea Bălteni-Perieți-Mierlești. În gară ne-am întâlnit și cu două colege de la liceul de fete (nu se inventase harababura mixtă) – una din Perieții de Sus, Spânu o chema (poate Elisabeta sau Alexandra, nu sunt sigur) cealaltă dinspre Mierlești.

După vreo cinci ceasuri de așteptare, trenul-cursă de persoane Piatra Olt – Corbu ne-a depus în stația noastră, Mierlești. Se lăsase și seara, iar până la casele noastre aveam de mers vreo șapte-opt kilometri. Odată cu noi, a mai coborât un om: un ceferist; l-am recunoscut după lădița de lemn, pe care era fixat un lămpaș, nelipsită lucrătorilor de la Calea Ferată. Văzându-ne nehotărâți, ciondănindu-ne (unii, fetele, voiau să rămânem până dimineața în sala de așteptare a gării, în care ardea un godin; alții nu, să ajungem mai repede acasă) – ne-a zis: Măi copii, dacă vreți, mergeți cu mine, că am și eu același drum. Apoi, observând nehotărârea noastră, adaugă: „Să nu vă fie teamă, că n-o să ne rătăcim, că avem lumină" – și ne arătă felinarul, pe care îl aprinsese. Și-am mers cu el; pârtie lărguță, zăpada până la brâu. Înaintam unul după altul, cu ochii spre luminița lămpașului din fruntea coloanei. Gâfâiam, cădeam, ne ridicam. Din când în când, ceferistul se oprea, făceam pauză, să ne tragem sufletul. Și porneam, din nou, printre nămeții până la umeri, dincolo de care zăream câte o fereastră luminată și fumul ce se ridica din coșul caselor.

Străbătusem cea mai mare parte de cale. Urma o porțiune de vreun kilometru, cu doar câteva case, acoperite de zăpadă. Drumul se îngusta din ce în ce, zidul alb se înălțase mult peste capetele noastre, tunel, încât nu vedeam decât o fâșie îngustă de cer deasupra. Îndemnam, când tăcerea a fost sfâșiată de un urlet… apoi altul… – și niște umbre negre au trecut peste capetele noastre. Lupii ! Ne-am strâns, cât am putut, dârdâind de frică și de frig, lângă ceferist. „Nu vă speriați, ne-a liniștit el, eu am mai trecut prin așa ceva în război și, uite, n-am pățit nimic. La fel era și la Stalingrad, în iarna lui '42. Numai că tunelul era săpat în pământ, tranșee; iar pe deasupra, prin ploaia de gloanțe și ghiulele, treceau haite de animale sălbatice, înfometate și înnebunite de iadul care căzuse peste ele. Și unul nu se oprea, deși din tranșee simțeau mirosul de om, de carne". În timp ce el vorbea, o umbră se oprise, mârâind, peste capetele noastre. „Nu vine, zice veteranul ceferist, nu e prost, a înțeles că nu mai poate ieși dintre zidurile de zăpadă"… – și, parcă ascultându-l, lupul a mai mârâit înfricoșător de câteva ori, a scos un urlet prelung, și-a sărit peste noi.

…Și-n felul acesta, cu povestea bătrânului ceferist din iadul de la Stalingrad, am străbătut Dealul Zidului și am ajuns și noi la casele noastre.

Cu lupul… – altă poveste

…Proaspăt absolvent de liceu. După câteva luni de șantier în Munții Argeșului, iată-mă profesor suplinitor la o școală dintr-un sat (Greci, comuna Schitu) aflat la aproximativ distanță egală de comuna mea natală (Perieți) și de orașul Slatina: 15-18 kilometri. Aici mă prinsese iarna anului 1957. Și tot aici s-a întâmplat așa, ca tocmai atunci să se facă un recensământ al animalelor – și cine, alții, să fie puși la treabă, dacă nu dascălii școlii ? care se nimerise (? – ciudată potrivеală !) să intre în vacanță. Cum dintre toți, numai eu și învățătoarea Dora Popescu (consăteancă) nu eram localnici, ne-am hotărât s-o ștergem, pe furiș, chiar în dimineața zilei cu pricina. Și ca să nu riscăm să ne întâlnim cu careva, am plecat pe ceasurile trei din noapte. Între Greci și Schitu șoseaua traversa o pădure, preț de vreo doi kilometri, dar noi am tăiat-o pe scurtătură, o potecă printre copaci, care înjumătățea distanța.

Înaintam prin zăpada până la genunchi, cu capul în pământ și fața acoperită de șal. Dora după mine, călcând în urmele pașilor mei. Deodată mă opresc țintuit, ca la o comandă neauzită. Vântul îmi trimite un miros greu în nări. Ridic ochii. La vreo șapte-opt pași în fața mea, un animal. Lupul ! – m-a trăsnit prin gând, și nu mai pot întoarce capul. Mă răstorn încet, ametit, cu tot trupul, spre Dora. „Dora, vezi"… bâigui, iar Dora cade-n fund. Mă uit spre lup: pace; stă și el în fund, pe labele din spate, cu capul ridicat – și adulmecă. De-a-ndărătelea, mă apropii de Dora. Îi arăt copacul de-alături, gros, cu crăcile groase. Mă pun piuă și într-o clipă Dora e sus. Într-o clipă sunt și eu lângă ea. Abia când ne-am așezat bine, între crengi, ne-a cuprins groaza. Și gândul la ce-ar fi putut să se întâmple. Lupul a mai înaintat câțiva pași – și s-a oprit sub copac. Și-a început să urle. Nu continuu; cu pauze – de ne îngheța inimile și așa înghețate. De teamă să nu adormim și să cădem din copac ne-am povestit fiecare viața, de mic copil, cu sinceritatea pe care ți-o dă ceasul din urmă. Spre dimineață am auzit glas de om – și-am început să strigăm. Era un grup de oameni din Schitu, plecați cu treburi spre Greci. Hăuind și bătând cu ciomegele în copaci, l-au făcut pe lup să plece. Trei dintre ei, recunoscându-ne, s-au întors și ne-au însoțit până la marginea pădurii.

Nu mai știu cum am trecut prin Schitu și prin celelalte sate: Moșteni, Catanele, Mierlești… Se lăsa înserarea când am ajuns la Perieți, la mine acasă. Dora a acceptat un ceai – și l-a refuzat pe tata s-o conducă până la casa ei, la vreun kilometru depărtare: „Merg prin sat, nu se poate întâmpla nimic"…

Satul din colțul ochiului (9)

Balada zăpezilor de altădată

Mais ou sont les neiges d'antan ?

François VILLON

Azi a nins, și ieri a nins, o să ningă chiar și mâine –
Rătăcit prin jungla albă, melancolic trece-un câine.

Strigăte l-ajung din urmă, curg claxoanele duium –
El n-aude și își vede impasibil de-al său drum.

Năluciri sclipesc prin pâcla alb-opacă de omăt –
Ochiul lui ciclop se face și dă timpul îndărăt…

Era tânăr și ferice lângă stâna cuștii sale,
Gâtu-mpodobea cu fală ale aurului zale,

Curelușă de mătase cu luciri diamantine
Unduia ușor în mâna dulcineei lui stăpâne,

Și-un parfum divin, șăgalnic, emana din mâna dragă –
Mângâieri dulci pentru care ar fi dat o lume-ntreagă.

Zile treceau ca o clipă în răcoarea dimineții
Și-n amiezi fierbinți topite-n anotimpurile vieții.

Îmbătat de vraja clipei, frumuseți de nedescris,
Ochiul derulează-n sine un imperiu interzis.

…Frâne, roți scrâșnind, claxoane însoțite de sudalme
Îl trezesc din reverie, îi dau pumni și-l iau la palme;

Sângele-nroșește neaua, el de vis nu se desparte –
Șchiopătând își poartă taina melancolic mai departe…

Un memorial în căutarea sensului vieții

Ana Dobre

Cunoscută mai mult ca poetă, Elena Armenescu publică acum un volum de proză, *Dora. Dincolo de surâs* (Elena Armenescu, *Dora. Dincolo de surâs*, Editura Tracus Arte, București, 2024). Limbaje artistice diferite, deși, în esență, asemănătoare, poezia și proza își impun imperativele lor. De aceea, asemenea lui Zaharia Stancu, și Elena Armenescu *spune* în proză ceea ce nu a putut spune prin/în poezie.

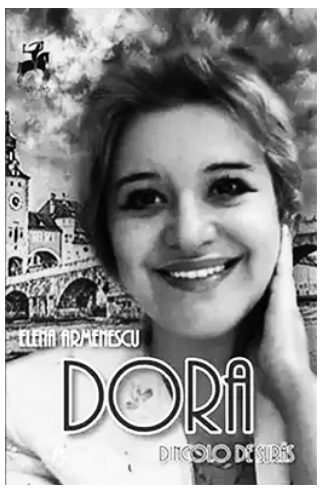
Nici ficțiune în totalitate, nici nonficțiune, scriitura prozastică pendulează, dând prioritate când uneia, când alteia, și, eteroclită fiind, le îmbină, le intersectează, lăsându-le, uneori, să evolueze paralel, în funcție de problematica pe care naratorul o aduce în dialog epic, dar și în funcție de calitatea naratorului – actor, martor, participant.

Prima intenție, așa cum se vede în primul capitol, *Amintiri, amintiri...*, a fost memorialistica. Aflată într-un punct nodal al existenței sale, Dora (nume semnificativ, de la românescul *dor*), personajul-narator, un alter ego al naratoarei înseși, privește înapoi la întregul film al vieții și alege acele secvențe care, în scenariul vieții sale, au valoarea unor arhetipuri, concludente sub aspectul sensului de evoluție a vieții care-și caută destinul, al eului care-și caută Sinele.

Dialogul cu Clara, un Tu exteriorizat, confidenta ei, o clarifică pe Dora asupra modului în care își poate rememora viața pentru a o putea povesti. Dorinței de a scrie, de a smulge clipa din efemer și a o semantiza astfel i se alătură, obligatoriu, dorința de receptare. În procesul de creație, creatorul are, întotdeauna, ca reper un receptor pentru care scrie, căruia i se adresează. De aceea, funcția persuasivă, centrată pe acesta, se simte peste tot.

După ce alege secvențele de viață, Dora le ordonează în funcție de ideatica momentului rememorat și semantizat. Generală și permanentă este, ca ideatică, spiritualitatea. Toate întâmplările, evenimentele, împrejurările vieții se conotează în relația cu aceasta, cu căutările interioare pe drumurile cunoașterii, o febrilă căutare a unor răspunsuri la întrebările existențiale. În această preocupare, Dora are mari întâlniri de destin, una dintre cele mai semnificative fiind întâlnirea cu Petre Țuțea, un Socrate al românilor, cu dr. Constantin Daniel ș.a.

Cunoașterea o orientează spre *autocunoaștere* și, mai ales, spre *recunoaștere* – momentul decisiv când *vede*, *recunoaște* în celălalt, semenul său, aceleași ardente interogații, aceleași preocupări, putând, astfel, rezona pe aceeași vibrație a sufletului.

Partea eseistică a acestui memorial inedit prevalează asupra epicului. În fapt, Elena Armenescu reduce la minimum epicul, folosindu-se de modurile de expunere – narațiune, dialog, asociate cu procedee și tehnici narative, atât cât să-i permită introducerea problematicii existențiale.

Asemenea medicului Dumitru Constantin Dulcan sau Pavel Chirilă, și Elena Armenescu, medic de profesie, crede și susține *noua spiritualitate*. Experințele ei, lecturile din scrieri ezoterice, inițiatice o conduc spre afirmarea complexității realității. Astfel, *vederea*, consecință a simțului văzului, limitată la proiecția în exterior până unde poate ajunge ochiul, se preluungește în *privire* interioară, prin care are loc transcenderea.

Practicantă a meditației, parte a grupului meditația transcendentală, căreia îi dedică cel de-al doilea capitol, cititoare comprehensivă a lui Mircea Eliade, autorul lucrării de interes universal, *Istoria ideilor și credințelor religioase*, Elena Armenescu ajunge la interogații problematice privind existența binelui și răului, „întrebare tulburătoare", care a pus la îndoială însăși existența dumnezeirii: „Dacă Dumnezeu a știut că Satan se va răscula, de ce l-a creat ?", întrebare recurentă care apare de mai multe ori pe parcursul memorialului.

Răspunsurile *luminează* întunericul necunoștinței/necunoașterii, întrebările o *iluminează*, întrucât o aduc în vibrația vieții/existenței înseși, a misterelor, a tainelor.

Tema centrală este, așadar, *spiritualitatea*, temă ce-și asociază și subordonează motive și laitmotive precum cunoașterea, relația dintre oameni – ca intercomunicare și interconexiune, iubirea, prietenia, comunicarea/cuminecarea, singurătatea, solidaritatea.

De ce alege, la un moment dat, cineva să scrie ?

Gabriel Garcia Marquez dădea, în cartea lui memorialistică, *A trăi pentru a-ți povesti viața*, un răspuns cu valoare general-umană, în care ne putem regăsi: sensul vieții poate fi chiar acesta, a trăi pentru a pune în structurile epicului și, astfel, a o resemantiza, istoria devenind poveste.

Derulată secvență cu secvență, în ceea ce constituie filmul vieții fiecăruia, viața nu se produce la întâmplare. Semnificativ, cuvântul *întâmplare* vine din latinescul *in templum*, care literal se traduce „în templu"; *în templu*, așadar, acolo, într-un spațiu sacru, unde Dumnezeu este prezent. De aici până la revelația că în întâmpalre se revelează Dumnezeu nu mai decât un pas.

Nu există întâmplare, hazard, deci, toate au, în desenul destinului, un sens. Viktor E.Frankl îi spune *suprasens*. În funcție de acest *suprasens* – sensul general al vieții/existenței, fiecare își caută propriul sens, care devine suprasensul vieții sale personale. Omul nu poate trăi în afara unui sens.

Pentru Elena Armenescu, un sens se poate decela în imperativul scriiturii – al vieții trăite pentru a fi povestite. În această poveste, sensul se relevă în dublă dimensiune: *catharsis*, purificare pentru cel care scrie, pentru ea însăși; pentru ceilalți, *document* de istorie a mentalităților, întrucât conține referiri la momente concrete din istoria recentă la care a fost participant și martor: meditația transcendentală, evenimentele din decembrie 1989.

Dincolo de surâs, așa cum și-a subintitulat cartea, Elena Armenescu crede a afla ecoul unei taine la care i s-a permis accesul. Dorința de a le comunica/cumineca, de a le împărtăși cu ceilalți, a venit firesc, conotând singurătatea creatorului cu intrarea în agora cetății pentru a se solidariza cu semenii, de care o leagă același hybris, aceeași condiție umană tragică.

Otilia Sîrbu

Alexandru Cazacu s-a născut la Oltenița, județul Călărași. Este licențiat în Electrotehnică (1998) și Științe Economice – Finanțe Bănci (2008); a fost bursier TEMPUS pentru 6 luni (1998) în Franța, la Université Science et Technologie, Lille. A debutat cu versuri, în 1995, în paginile literare ale ziarului Tineretul Liber. A publicat poezie în majoritatea revistelor importante din țară: România Literară, Luceafărul, Luceafărul de dimineață, Ramuri, Convorbiri Literare, Argeș, Neuma, Viața Românească, Ateneu, Antares, Ex-Ponto, Bucovina Literară, Familia, Cronica Veche, Tribuna, ProSaeculum, Mișcarea Literară, Actualitatea Literară, Poezia, Discobolul etc. **Volume publicate:***Paralele îmbrățișate, 1996 (Premiul Editurii Univers Enciclopedic), Rumegușul orelor de jazz, 1998, Tâlhari sau profeți, 2003, Duminica în Est, 2017.*

În prefața cărții O cameră single, apărută la Editura Sud, în 2020, Dumitru Velea, afirmă că acest volum „se ridică din această lume a certitudinii sensibile, ca o plasă deasă de elemente și detalii, cu forme și configurații, pe cât de abstracte, pe atât de fantastice fiind, încercând cu ele să determine ceea ce s-a retras, ba chiar să reconstituie în amănunt straturi diferite ale vieții ființei retrase. Este ca și cum din negativul unei statui trebuie să deducem bronzul ce s-a turnat și ni s-a luat". E o prefață surprinzătoare prin detaliile și conexiunile simbiotice prin care Dumitru Velea definește poezia lui Alexandru Cazacu.

O cameră single este o carte de poezie a înțelesurilor pe care ni le propune autorul într-o lume ce se caută pe ea însăși, prea grăbită să-și înțeleagă rostul care încet, încet…

Totul devine doar sunet și memorie
istoria are o imaginație
mai bogată decât istoricii
iar începutul de secol tapetează fațadele
cu tăcerea unui anotimp
despre care o să vreau mereu să vorbesc
(*Our finest hour*, p. 57)

...între da şi nu...

O carte și ea *single* cât să concerteze teme precum peisajele atemporale, amintirile, reziduurile istorice și, mai ales, zilele din(tre) anotimpuri.

Ninge
Și nu mai știu
dacă este seară sau dimineață,
dacă fereastra spre grădină
s-a umplut cu devremele sau târziul
acestei ierni ce ne privește
cu ochii zăpezii
așternute înainte de copilărie
Ninge
Și caii albi sălbatici
înconjoară lumea,
iar orizontul se închide
în bulgări de omăt
ca peste visele noastre
încet se sfărâmă.
(*Ninge*, p. 69)

Așadar, *între da și nu*, poezia lui Alexandru Cazacu se impune prin mijloace tehnice asumate, cu imagini ce vorbesc dincolo de ele, adunând un fond liric, mistic, aducător de lumină. Astfel *camera single* devine un microcosmos ce tânjește… după un oraș.

Te poți îndrăgosti de un oraș
ca de o femeie
în această miercuri
plină de zâmbete și îmbrățișări dăruite altora (…)
Poți iubi un oraș cum n-ai mai iubit
într-o miercuri cernită de Ianuarie
trecând pe lângă oameni și lucruri
ca printre vedutele lui Guardi.
(*Coup de foudre,* p. 82)

Alexandru Cazacu este un poet ce contrapune unui exercițiu nevinovat al cuvintelor și trăirilor sale formalitatea unei lumi (aparent) absente. Spiritul său adâncit în meticulozitatea analizei acestei lumi abisale clădește profunzimi surprinzătoare ce devin punți către univers. Prin cromatica unei nostalgii neiertătoare, crude, de o senzualitate rafinată, acest exercițiu se transformă în sens, cel care caută viața dincolo de singurătate. O lume reală împăcată cu egoul și sinele ei printr-un gest al atemporalității ce devine candoarea absolută.

În această duminică
ca un azil
peste singurătatea ce cutreieră orașul
o pasăre albă
bate cu aripile
văzduhul cotropit
de cețurile albastre ale inimii
În această dimineață
ca o imensă
cameră de sacrificiu a îngerilor
un stol de fluturi
se agață de lumina gălbuie și rece a serii
ce se strecoară
ca un șarpe bătrân
către poveștile de iubire
cu final fericit.
(*În această duminică*, p. 71)

Firide basarabene

Theofil Simenschy și Basarabia

Nicolae SCURTU

Printre cei ce au *relativizat*, constant, Basarabia e necesar să amintim și pe Theofil Simenschy (n. 27 ianuarie 1892, Iași, jud. Iași – m. 15 decembrie 1968, Iași, jud. Iași), profesor, filolog, traducător, publicist și o autentică autoritate în studiul și interpretarea capodoperelor literaturii latine, eline și sanscrite.

În Basarabia, după un stagiu de profesor de limbi și literaturi clasice la unele școli din Iași și Galați, Theofil Simenschy este numit dascăl la Liceul „B.P. Hasdeu", inspector al școlilor particulare din Basarabia (1927–1928), și conferențiar de limbi clasice la Facultatea de Teologie din Chișinău.

Participă activ la viața spirituală și culturală din Basarabia, numele său îl întâlnim în presa literară și în cea cotidiană din principalele orașe ale țării, atât de frumoasă și interesantă sub multiple aspecte.

De un interes special sunt, de bună seamă, articolele, studiile și contribuțiile publicate în revista *Viața Basarabiei*, publicație așa de prețioasă și atât de receptată.

Dintre cărțile și studiile publicate la Chișinău, capitala Basarabiei, amintim, aici, două dintre acestea: *Sintaxa și stilistica limbii latine* (1924) și *Studii asupra Noului Testament și a Septuagintei* (1936).

A colaborat, în condiții excelente, cu profesorii C. Papacostea, Cicerone Iordăchescu și, mai ales, cu preotul și cărturarul Constantin Bobulescu, care i-au citit cărțile și i-au oferit unele sugestii.

Interesante și cu adevărat prețioase sunt și epistolele trimise de Theofil Simenschy prietenilor și confraților săi, printre care menționăm aici pe A.C. Cuza, Constantin Bobulescu, Tit Simedrea și Lucian Predescu, istoricul literar, care i-a solicitat informații și materiale pentru *Enciclopedia Cugetarea*, în care a și fost inclus.

*

Chișinău, 22 octombrie 1936

Stimate domnule Predescu,

Potrivit înștiințării primite de la d[umnea]v[oastră], vă trimit pentru *Enciclopedia Românească*[1] un *memoriu* și un *curriculum vitae*, de unde puteți extrage datele ce vă interesează. De asemenea și o fotocopie[2].

Vă rog să-mi trimiteți și mie un exemplar (cu plată).

Cu distinsă stimă,
Th. Simenschy

[Domnului Lucian Predescu, Strada Izvor, nr. 85, București III; Theofil Simenschy, conferențiar universitar, Chișinău, Strada Berthelot, nr. 51].

Notă: Originalul acestei epistole, necunoscute, se află la Biblioteca Academiei Române. Cota – S 52/CLXIX.

[1] Lucian Predescu, *Enciclopedia Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri*. București, Editura Cugetarea – Georgescu Delafras, [1940], p. 782, col. 2, sus.
[2] Fotografia lui Theofil Simenschy nu a fost inclusă în această lucrare lexicografică.

Lumea așa cum este

Primăvara

Vasile Szolga

Zilnic după ce își termina treaba se oprea la cafeneaua cea mică din colțul pieții și la o cafea își citea ziarul cumpărat la chioșcul din apropiere.

Astăzi când intră în cafenea constată că aceasta era goală, nici un mușteriu, nici un cunoscut pe la cele câteva mese. Se așează la masa preferată, de lângă geamul care da spre strada îngustă care, în sezonul de vară se aglomera de mulțimea de turiști veniți de peste mări și țări să vadă micul orășel vestit pentru ruinele cetății de sus de pe deal. Atunci îi plăcea să privească strada aglomerată de diferite tipuri de oameni și își imagina despre fiecare cam ce hram poartă. Unii erau plini de ei arătând prin tot ce purtau, mergeau și cum se comportau că sunt plini de bani și priveau plictisiți în jur de parcă erau obligată la o corvoadă, alții, în special tinerii, veseli, se vedea că sunt interesați de tot ce vedeau alergau zgomotoși pe micile străzi ale orașului. Aceștia erau în general cei care mai intrau în mica prăvălie care , așa cum anunța vindea o cafea bună și ieftină.

Astăzi chelnerul, pe care-l cunoștea, îl servi, plictisit, cu cafeaua lui zilnică. Se adânci în cititul ziarului. Pe stradă rar trecea câte un localnic grăbit care se ducea acasă sau cine știe la ce treburi. Turiștii încă nu prea apăruseră..

La un moment dat clopoțelul de deasupra ușii clincăni, semn că cineva intrase în local. Ridică privirea și văzu o tânără care se îndreptă spre bar și ceru o cafea. După ce primi ce comandase se întoarse și văzând localul gol se îndreptă spre masa lui. Era o fată suplă, cu părul blond în care parcă se adunaseră toate razele soarelui de primăvară, iar ochii, da ochii, erau ca marea cea albastră. Era însăși primăvara. Se apropie de masa lui și ceru voie să se așeze. Nu era obișnuită să bea cafea singură, îi spuse. El acceptă și continua s-o privească cu nesaț. Făcură cunoștință, el aproape bâlbâindu-se. Apoi conversația se scurse firesc ca între doi tineri care parcă se cunoșteau din totdeauna. El o privea și pe timp ce trecea îi plăcea din ce în ce mai mult, poate că așa arată dragostea la prima vedere, în orice caz o sorbea din ochi și părea că este chiar fata pe care o așteptase în scurta lui viață.

Nici nu observară că trecură câteva ore de când stăteau în fața unor cafele care de mult se răciră. La un moment dat ea privi ceasul și spuse că s-a făcut târziu și trebuie să plece. El propuse s-o conducă dar ea refuză spunând că stă destul de aproape și apoi îi promise că a doua zi se va întoarce să continue conversația lor la o cafea bună. Își luară rămas bun și fixară ora întâlnirii de a doua zi.

A doua zi tânărul abia aștepta să treacă orele de program și se îndreptă grăbit spre cafeneaua din colțul străzii. Inima îi bătea cu putere și abia aștepta să o întâlnească pe cea pe care deja o considera aleasa lui din poveste.

Își comandă cafeaua și luă ziarul dar nu-i ardea de citit. Privea strada s-o vadă venind. Dar timpul se scurse și ea nu apăru nici la ora fixată nici după aceea. O aștepta până la închiderea cafenelei. Urmară apoi zile, apoi săptămâni, luni și apoi ani în care el venea, comanda cafeaua și aștepta ca cea frumoasă să revină. Dar în zadar. Ea nu mai veni. Și așa trecură zilele, lunile și apoi anii, el așteptând în colțul lui din cafenea veche, cu ochii pe geam și tresărind la clinchetul clopoțelului de la ușă când intra cineva.

Acum era un bătrânel pensionar și tot mai visa la fata care i se păruse însăși primăvara și de care se îndrăgostise într-o după masă, cândva în tinerețe, când băură împreună o cafea.

Într-o zi când, ca altădată, localul era gol și el își citea ziarul în colțul lui, în fața unei cafele clopoțelul sună și în local pătrunse ea, tânăra pe care o aștepta o viață întreagă. Era chiar ea, așa cum și-o aducea aminte după atâția ani în care gândul lui era numai la ea. Tânăra comandă o cafea pentru ea. Se întoarse și dădu cu ochii de bătrânelul din colț care după ce își scoase ochelarii o privea cu o privire care o sorbea. Ea îl privi și parcă în transă se apropie de el. El privea acei ochi albaștrii ca marea și nu scotea nici un cuvânt. Când ea se apropie suficient să-l poată auzi, el, fără să vrea, zise:

– Nu ai mai venit a doua zi, așa cum ai promis.

Ea se uită mirată la el și după ce se așeză la masă cu cafeaua în față spuse cu o voce tremurândă:

– Dumneata mă cunoști de undeva ?

El lăsă capul, iar ea îl privi și parcă de undeva din amintiri vechi părea că îl cunoaște.

Nu mai scoaseră nici un cuvânt, dar tânăra după ce aruncă o privire prin fereastră, brusc se ridică, fără să se atingă de cafeaua comandată și, după ce privi încă odată înapoi, plecă. După ea rămase în aer doar clinchetul clopoțelului de la ușa care se închise ca o lespede peste un trecut care nu putea să se mai întoarcă vreodată.

El trase în fața lui ceașca de cafea din care nu apucase ea să bea și două lacrimi picurară lăsând în caimacul cafelei două urme ca două puncte ce îl priveau parcă batjocoritor. Sorbi din cafea împreună cu cele două bobițe de lacrimi privind, pe fereastră, după silueta mlădioasă a unei fete care semăna cu primăvara care, după ce se întâlni cu o doamnă în vârstă ce semăna cu ea, se îndepărtă pe străduța îngustă ce ducea spre piața micului orășel.

2025 – Vântul schimbării bate cu putere de uragan la porțile Occidentului

Gl. BG. (rtr) Gheorghe Dragomir
Președintele Centrului de Etică și Strategii

Organizarea societății omenești din cele mai vechi timpuri și până în prezența a urmat o anumită logică a ierarhiilor în toate domeniile, cu schimbări spectaculoase care au generat nemulțumiri, zavistie, violențe, conflicte ce au perturbat ecosistemul social și spiritual planetar. La această stare de lucruri, au contribuit și mai contribuie și astăzi, comportamentul arogant și belicos, dar și lăcomia unor conducători de popoare și elite oculte care: „se apleacă mai curând asupra artei războiului, decât încearcă să fie sprijinitori ai binefăcătoarei arte a păcii; toți sunt în general, mult mai porniți să afle căile lăudabile sau nu, prin care ar putea să dobândească noi regate, decât pe acelea prin care ar putea să le cârmuiască pe cele pe care le au... Toate aceste ambiții războinice aduc o mare dezordine în țară, seacă visteriile, macină poporul și nu ajung, în ciuda câtorva succese, la nici un rezultat; c-ar fi cuminte, așadar, că regele să aibă grijă mai degrabă de regatul moștenit, să-l împodobească după cât îi starea de putință și să-l facă mai înfloritor, să-și iubească poporul și să dobândească dragostea lui; să trăiască în mijlocul alor săi, să-i guverneze cu blândețe și să lase în pace alte regate, de vreme ce și acela care i-a fost sortit, era destul de mare, dacă nu chiar prea mare pentru el." (Thomas Morus, Utopia, Ed. Best Publishing, 2001)

De fapt, aceste idei pline de înțelepciune lăsate umanității de un om de stat erudit ar trebui să stea la baza educației viitoarelor elite care au datoria de onoare și marea responsabilitate civică de a conduce și guverna popoare în beneficiul păcii, prosperității și solidarității umanității, în fața provocărilor și amenințărilor care apar în contextul revoluției tehnologice și a I.A., care deja controlează și modelează omenirea în secolul XXI.

Trebuie să înțelegem că vântul schimbării, cu puterea unui uragan, va aduce o nouă lume care va răsări din rămășițele fumegânde ale lumii vechi, el este purtătorul de speranță și de noi încercări care în final va așeza civilizația umană pe un fundament solid al credinței în puterea de regenerare a popoarelor, a tradițiilor și identității spirituale și culturale, a trezirii în conștiința și a alegerii de conducători virtuoși și iubitori de pace care să transforme TERRA în PARADISUL pierdut.

Anul 1989 a adus cu sine valul schimbărilor, regimurile comuniste din Europa Centrală și de Est s-au prăbușit ca piesele de domino, după care a urmat, în 1991, prăbușirea și destrămarea URSS, țările sovietice din Asia Centrală și Caucaz dobândindu-și independența cu sacrificiile a sute de mii de persoane care s-au luptat pentru libertate și independență. Tragicele evenimente din piața Tiananmen (3-4 iunie 1989), când peste un milion de studenți și oameni ai muncii au strigat libertate, dreptate socială, democrație, s-au soldat cu sute de morți și de arestări din rândul civililor și sute de răniți din rândul forțelor de ordine, au fost un semnal de alarmă pentru conducătorii chinezi care au înțeles că este nevoie de schimbări profunde în modul de organizare economică, socială și politică a Chinei, în caz contrar uraganul schimbărilor urma să mătură totul în calea sa.

Drept urmare, la Congresul Partidului Comunist Chinez (oct. 1992) s-a hotărât diminuarea rolului partidului în procesele economice, deschiderea porților pentru investiții și cooperări cu firme occidentale și nu numai, grăbirea punerii în practică a reformelor economice și ideologice trasate încă din 1982 de către premierul Deng Xiaoping și care poartă numele de „economia de piață socialistă chineză".

Vântul schimbărilor din 1989 a adus Europa Centrală și de Est în marea familie europeană și euroatlantică, creându-se un spațiu de cooperare economică dotat cu un Parlament și cu o Comisie Europeană, unde națiunile europene hotărăsc măsurile menite să asigure pacea, prosperitatea și securitatea întregului continent. Au urmat două decenii de extindere și consolidare a UE și NATO, însă criza economico-financiara mondială din 2008 pornită din SUA a evidențiat totuși o serie de disfuncții la nivelul organismelor europene și euroatlantice, vulnerabilități ale băncilor europene și ale economiilor comunitare, o lipsă de viziune și coerență în elaborarea politicilor, îndeosebi pentru dobândirea unei autonomii strategice față de SUA și adoptarea unei Politici de Securitate și Apărare care să facă față provocărilor viitoare ce au venit din partea Rusiei.

Evoluția relațiilor UE-SUA a cunoscut o traiectorie sinuoasă, inițiali parteneri, apoi rivali, pentru ca astăzi să asistăm la un statut de vasalitate a Europei, care depinde economic, tehnologic și militar de SUA.

Pe un alt plan, vântul schimbărilor din 1989 a transformat China, mai ales în ultimul deceniu, într-o putere economică, culturală, financiară, tehnologică și militară de prim rang la nivel planetar care printr-o „diplomație a păcii și cooperării" reușește să polarizeze în jurul ei, în cadrul proiectului BRICS și „Noul Drum al Mătăsii", tot mai multe state de pe toate continentele, promovând un nou concept de Ordine Mondială Multipolară care se opune hegemonismului și unilateralismului american.

Dar, ca să punem bomboană pe coliva supremației americane în zona Indo-Pacific, reamintesc de reuniunea anuală a BRICS organizată de Rusia la Kazan, care a oferit prilejul întâlnirii istorice între președintele Xi și premierul indian Modi, soldată cu semnarea unui parteneriat strategic care a „deschis o nouă eră" a cooperării economice, comerciale, financiare, militare și aerospațiale între cei doi giganți demografici, considerați și locomotivele creșterii economice și tehnologice mondiale.

Cum va reacționa administrația Trump în fața acestei provocări geostrategice, este o întrebare care își așteaptă răspunsul.

Vântul schimbărilor care a suflat din direcția SUA către Orientul Mijlociu Extins a declanșat în 2011 „primăvara arabă" care a măturat regimurile autocrate aflate la putere de peste trei decenii și sub influența Moscovei și a desenat o nouă hartă geopolitică a zonei care avantajează interesele geostrategice și geoeconomice americane, israeliene și în mai mică măsură ale Franței, Marii Britanii și Italiei. Însă lucrurile nu s-au oprit aici. După 6 octombrie 2023, ziua neagră pentru Israel confruntat cu o acțiune teroristă fără precedent a organizației palestiniene Hamas în Gaza, conflictul s-a extins rapid și în Cisiordania, iar prin atacurile Hezbollah (organizație teroristă pro-iraniană) pornite din sudul Libanului asupra nordului Israelului, conflictul militar s-a transformat într-o amenințare gravă la adresa securității întregului Orient Mijlociu și a întregii regiuni, riscând să implice Iranul și Yemen.

Intervenția robustă a SUA pentru sprijinirea logistică a Israelului și asigurarea unei protecții a spațiului aerian alături de Marea Britanie și Franța, cât și implicarea în negocieri a Qatarului și Rusiei, a menținut conflictul sub control local.

În paralel, regimul lui Bashar al Assad s-a prăbușit sub intervenția forțelor de opoziție conduse de Mohamed al Joulani (cunoscut ca membru Al-Qaeda și șef al coaliției rebelilor islamiști), ceea ce a permis Israelului să avanseze militar în Siria, pe înălțimile Golan, reușind să distrugă majoritatea capacităților militare ale vechiului regim sirian.

Vântul schimbărilor în SUA și Europa s-a transformat în „taifunul Trump", cel care și-a propus, odată instalat la Casa Albă (21 ianuarie 2025), să pună capăt dictaturii ideologiei neo-marxiste sorosiste și woke care și-a infiltrat oamenii de încredere la cel mai înalt nivel în toate structurile instituționale centrale și federale, inclusiv la conducerea celor 16 agenții de securitate națională și Pentagon.

De asemenea, președintele Trump a anunțat și curățarea structurilor militare de transgenderi, iar miliardarului Elon Musk i-a încredințat misiunea de a eficientiza activitățile organismelor guvernamentale și de a găsi soluții pentru înlăturarea cenzurii abuzive instituită de administrația Biden pe rețelele de socializare. Tot lui Elon Musk îi revine sarcina de a coordona programele aerospațiale guvernamentale și cooptarea în echipa prezidențială a mogulilor TV și a patronilor care dețin controlul unor rețele de socializare din spațiul cibernetic.

Recent, președintele Trump a lansat mai multe „săgeți otrăvite" în planul politicii externe, exprimându-și hotărârea de anexare a Canadei (care este dependentă economic și militar de SUA), de a obține controlul total al Canalului Panama (aflat sub „protecție și administrare chineză"), să obțină prin negocieri sau prin forță Groenlanda (aflată sub administrarea Danemarcei) unde americanii au investit în ideea că avea să devină punctul strategic de control al circulației în zona arctică.

Încă din 1940, în Groenlanda americanii au construit baza de la Thule, care a fost extinsă și modernizată în 1950-1960 pentru a adăposti bombardiere strategice și o componentă importantă a sistemului radar NORAD pentru detectarea eventualelor tiruri de rachete dinspre URSS, integrată în Airforce Space Command. Odată cu topirea ghețurilor, în 2016 a ieșit la lumină o bază secretă americană, Camp Century (construită între 1959-1960), concepută ca bază de lansare a unor rachete balistice în caz de conflict nuclear cu URSS, ceea ce a pus la grea încercare relația SUA cu Danemarca. Pe lângă miza geostrategică, Groenlanda reprezintă pentru SUA și un interes economic major datorită rezervelor importante de petrol, gaze, diamante, uraniu, plumb, cărbune, zinc, minerale rare, cupru.

Dar, China deja a investit sume considerabile, guvernamentale și private, în proiecte de dezvoltare durabilă și pentru ca Groenlanda să devină un „pod strategic" în cadrul „brațului arctic" al Noului Drum al Mătăsii.

Într-un articol recent apărut în *Nature Sustainbility* se vorbește că „nisipul provenind din topirea ghețarilor este ideal pentru construcții, având valoare de piață de 100 miliarde dolari, dar până la finele acestui secol s-ar putea dezvolta de cinci ori mai mult".

Să nu uităm că cea mai puternica flotă militară rusă este cea nordică, ceea ce ne demonstrează interesul geostrategic de securitate națională a SUA pentru Groenlanda, care ar putea deveni rațiunea declanșării unui Război Rece între SUA, China și Rusia, ce s-ar putea transforma rapid într-un conflict militar major.

Totodată, președintele Trump a ținut să precizeze că este momentul ca Golful Mexic să-și schimbe numele în Golful Americii, ceea ce a stârnit ironii din partea președintei Mexicului.

În privința războiului din Gaza, președintele Trump a lansat o amenințare ultimatum către Hamas, cerând eliberarea tuturor ostaticilor până la instalarea sa la Casa Albă, în caz contrar va declanșa „iadul".

Pentru Europa președintele Trump a transmis intenția de a impune taxe vamale mărite la mărfurile europene, iar pentru NATO necesitatea ca țările membre să suplimenteze alocările bugetare pentru apărare la 5%, ceea ce a stârnit deja reacții negative întrucât majoritatea țărilor, îndeosebi din zona euro, sunt în recesiune și cu un grad de îndatorare de 120-150% din PIB, cu rata de șomaj în rândul tineretului în creștere, cu inflație galopantă și cu cheltuieli suplimentare pentru emigranți și Ucraina. Această situație grea în care se afla țările UE generează neîncrederea cetățenilor în conducătorii naționali și europeni, ceea ce favorizează partidele și mișcările conservatoare și partidele suveraniste care se pregătesc să preia puterea și să guverneze în Europa în următorul deceniu.

Deja în unele țări UE aceste formațiuni politice eurosceptice se pronunță cu curaj pentru renunțarea la sancțiunile economice impuse Rusiei și reconsiderarea poziției față de Ucraina, care în ciuda sacrificiilor economico-financiare și ajutoarelor militare acordate de europeni, prin vocea președintelui Zelensky își exprimă nemulțumirea.

În relația cu rivalul său strategic, China, președintele Trump s-a exprimat clar că va introduce taxe vamale la autoturismele electrice (chiar și de 100%) și la alte produse exportate pe piața americană, iar față de aliatul său strategic, Japonia, a dispus creșterea taxelor vamale pentru oțelul exportat în SUA.

Administrația americană este îngrijorată și de evoluțiile politice din Coreea de Sud, unde președintele țării a fost demis și pus sub acuzare pentru infracțiunea de rebeliune pentru care este prevăzută pedeapsa cu moartea. Baricadarea sa în reședința prezidențială, înconjurat de gărzile sale de corp și blocarea accesului poliției și procuraturii pentru a fi prezentat justiției a inflamat și mai mult populația, care a organizat mai multe manifestații de protest în stradă, cerând arestarea urgentă a președintelui, a conducătorilor militari și ai serviciilor secrete, considerați vinovați pentru instituirea legii marțiale în luna decembrie 2024.

O altă problemă este legată de Taiwan, care se află într-o situație complicată după ce premierul nipon a anunțat că: „Japonia nu va interveni militar pentru a apăra Taiwanul în fața Chinei, întrucât aceasta este decizia Parlamentului luată în 20 aprilie 2024". Profesorul de relații internaționale la Universitatea Asiei (Tokyo), Yuko Ito, recunoaște că: „Participarea la activități militare implicând Taiwanul nu este autorizată de Constituție. Cu toate că tensiunile în regiune se accentuează în mod evident, ar lipsi timpul necesar pentru modificarea Constituției odată ce China a lansat atacul împotriva Taiwanului. De altfel, majoritatea japonezilor sunt împotriva folosirii puterii militare de către țara lor." Să nu uităm că președintele Xi a reușit să aibă în acest an contacte cu președintele sud-coreean și cu premierul nipon, ocazie cu care s-au negociat acorduri de cooperare economico-comercială, tehnologică și militară, clarificând totodată și problemele care au marcat dramatic istoria celor trei popoare, punându-se bazele unei „noi ere în relațiile trilaterale". Cu acest prilej s-au stabilit măsuri comune pentru a detensiona relațiile cu Coreea de Nord.

Tot dosarul Indo-Pacific aduce în atenția administrației Trump și poziția Singapore (țară cu o economie prosperă și cu o comunitate de oameni de afaceri chinezi influenți), care practică o diplomație echilibrată între SUA și China.

Deci, pentru zona Asia-Indo-Pacific administrația americană se va confrunta cu serioase probleme care, nerezolvate în regim de urgență, vor afecta interesele geostrategice, geopolitice și geoeconomice americane în acest areal, pe termen mediu și lung.

„Taifunul Trump" și mișcările conservator-suveraniste din Europa

În Austria, Germania, Franța, Spania, Olanda, Slovacia, Ungaria, dreapta conservatoare și suveranistă câștigă tot mai mult teren și influență în rândul clasei de mijloc sărăcită, marginalizată social, cultural și religios, care își strigă nemulțumirile în stradă cerând pe lângă un trai decent, respect, demnitate și o guvernare transparentă, încetarea sprijinului financiar și militar pentru Ucraina și ridicarea sancțiunilor economice aplicate Rusiei.

Partidele și mișcările de dreapta suveraniste sunt inspirate din politicile anunțate de președintele Trump care l-a desemnat pe Elon Musk să sprijine prin toate mijloacele, inclusiv prin rețelele de sociale controlate de el și de alți giganți ai spațiului cibernetic care recent au trecut „cu arme și bagaje" în tabăra trumpistă.

Recentul turneu al lui Musk în Europa, ca mesager al președintelui Trump, vizează lansarea unei ample campanii de discreditare a liderilor europeni neo-marxiști sorosiști, inclusiv a premierului britanic acuzat că în fosta sa calitate de procuror general a refuzat investigarea rețelelor de pedofili și violatori pakistaneze care controlau azile și orfelinate pentru minori. Imediat președintele Macron a reacționat în favoarea premierului britanic atenționând că: „Elon Musk este pe cale să creeze, în numele SUA, o internațională reacționară", iar conservatorul german Friedrich Merz a criticat poziția pro AFD a lui Musk apreciind-o ca fiind: „Intruzivă și pretențioasă. Nu-mi amintesc ca în istoria democrațiilor occidentale să fie un caz comparabil de ingerință în campania electorală a unei țări prietene".

În Austria, după demisia premierului Nehamer președintele Alexader van der Beller, într-o declarație de presă, a făcut apel ca: „Șeful Partidului Libertății, Herbert Kikl (care a câștigat alegerile în sept. 2024), să accepte o întâlnire pentru a discuta situația ivită și a găsi soluții de compromis pentru formarea unui guvern de coaliție". Pe un alt plan, în Spania premierul socialist Pedro Sanchez, care se confruntă cu o criză energetică majoră, inflație și datorii împovărătoare rezultate din sprijinul acordat Ucrainei, a pierdut încrederea majorității populației, în timp ce extrema dreaptă conservatoare câștigă tot mai mult teren. Mai mult, premierul slovac Fico s-a deplasat la Moscova, sfidând „ipocrizia" celorlalți lideri europeni, pentru a solicita președintelui Putin ajutor pentru aprovizionarea cu gaze naturale în contextul blocării livrărilor de gaz ce tranzitau Ucraina de către președintele Zelensky.

În concluzie, Europa, controlată și guvernată de neo-marxiștii sorosiști, se afla în linia de miră a administrației Trump care a pregătit „tunurile" pentru a distruge, țară cu țară, cuiburile de rezistență ale acestora și a impune un model de guvernare bazat pe valorile creștine și conservatoare americane, cuprinse în statutul fundației „HERITAGE" și în platforma 2025.

Raportul CIA privind predicțiile pentru 2020-2040 (Ed. Equateurs, 2021)

Serviciile de informații americane au în practica lor prezentarea noului președinte ales, cu evaluările lor privind evoluțiile de pe tabla de șah a geopoliticii, geostrategiei și geoeconomiei la nivel planetar pentru următoarele decenii.

Președintele Trump, care din primul său mandat a acordat puțină credibilitate rapoartelor serviciilor de informații, acum, la preluarea celui de-al doilea mandat, va privi cu mai multă atenție aceste informări și sunt convins că va insista să i se prezinte dovezi palpabile care stau la baza acelor rapoarte, pentru ca apoi să hotărască în „camera secretă" deciziile ce vor creiona pozițiile de politică externă ce vor fi transpuse în practică de către Departamentul de Stat și administrația prezidențială.

(continuare în pag.17)

(urmare din pagina 16)

Însă, în acest nou mandat președintele intenționează să realizeze ceea ce nu a reușit în primul mandat, o reforma profundă a celor 16 agenții de informații americane și a Pentagonului, eliminând din poziții cheie pe neo-marxiștii sorosiști instalați de administrația Biden, reducerea cheltuielilor bugetare și flexibilizarea acestei infrastructuri de securitate națională.

De aceea, raportul ce i se va prezenta de către CIA (care de fapt a fost deja prezentat în 2020 președintelui Biden) va fi ușor modificat ținând seama de direcțiile de politica externă prezentate în campania electorală de către președintele Trump și cu unele nuanțări adaptate la realitățile geopolitice ale zilei.

Dar, să sintetizăm câteva predicții din raportul CIA (2020-2040):

- Declanșarea unor tulburări cum nu au fost altele și nu s-au mai trăit până acum în istoria umanității în domeniile: climat, biotehnologie, legături umane, IA;
- O societate mult mai fragmentată, sub tensiune, confruntată cu amenințări și mize fără frontiere;
- O lume mult mai contestată, unde încrederea între guvernanți și guvernați va fi serios zdruncinată;
- O societate îmbătrânită, care va rezista greu în fața presiunilor migratoare, în care tinerii riscă să fie atinși de tulburări mentale;
- Amplificarea conflictelor în „Arcul de instabilitate" dintre Orientul Mijlociu și Asia Centrală, cu patru state cunoscute cu o mare instabilitate: Yemen, Afganistan (pentru opiu și conflicte tribale), Irak (pentru conflicte confesionale și etnice); Palestina și Pakistan (pentru rivalități tribale și vecinătăți);
- Riscul apariției de conflicte în funcție de evoluția economiei mondiale, presiunile demografice, întărirea noilor actori regionali, resursele naturale, în contextul interacțiunii diverșilor actori statali care în funcție de interese determină realizarea de noi alianțe;
- Combinarea economiilor din ce în ce mai deschise și regimurile autoritare creează condiții pentru izbucnirea de conflicte, războaie civile, insurecții;
- Dependența de energie este inevitabilă și va fi cu certitudine miza cheie a începutului secolului XXI;
- Evoluția țărilor emergente și în mod particular China, India și Rusia, poate influența ecosistemul internațional și realizarea de noi alianțe în jurul lor. Se constată deja o dezoccidentalizare a lumii, al cărui centru nu mai este vechea Europa, ci Marele Orient Mijlociu și Asia Centrală, regiuni instabile și cu grad ridicat de conflicte;
- Securitatea mărilor și oceanelor va deveni o miză importantă în contextul transportului energiei și generalizării pirateriei și luării de ostatici de pe navele comerciale, ceea ce impune luarea de măsuri de însoțire a navelor și protejarea transporturilor de mărfuri și pasageri;
- Reducerea drastică a emisiilor de carbon va genera consecințe nedorite, dar cum responsabilitățile sunt inegale, aceasta va declanșa o concurență acerbă între corporații și state;
- Terorismul sub noi forme, facilitat de progresele tehnologice și de îmbunătățirea IA și biotehnologiei, ar putea dezvolta atacuri spectaculoase care s-ar solda cu enorm de multe victime;
- Incertitudinea creșterii economice și lipsa de încredere în guvernanți ar putea fi factori de risc pentru politică și democrație;
- Criptomonedele vor cunoaște o generalizare, inclusiv prin băncile centrale care vor recurge la acest sistem monetar cu mai mult curaj și încredere;
- Cucerirea spațiului va lua o amploare din ce în ce mai mare, odată cu dezvoltarea explorării din partea a numeroase țări și entități private, ca urmare a reducerii costurilor. Se va realiza astfel o îmbunătățire a sistemului de comunicații, navigație și imagistică prin satelit;
- Economia numerică și sistemul bancar pregătesc deja softuri pentru a încuraja telemunca salariaților;
- Ponderea SUA și aliaților ei occidentali în economia mondială în 2030 va fi de 25%, în scădere de la 56% cât este în prezent;
- Se va reduce numărul spitalelor, care vor fi înlocuite cu servicii medicale mobile, iar cele rămase vor fi dotate cu tehnologii moderne bazate pe IA, robotică, organe artificiale, telemedicină;
- Se va reduce producția și consumul de carne, care va deveni un lux și nu un aliment de bază, fiind înlocuită cu produse vegan și vegetariene, ceea ce va determina revizuirea politicilor agricole;
- În 2030, tinerii refugiați sirieni și în general musulmani de azi vor fi maturi și vor urma școli în Europa și se vor regăsi în fruntea unor mari companii sau posturi importante, fenomen ce se va continua și în deceniile următoare;
- Tehnologia Light Field Display va înlocui monitoarele TV, ordinatoarele, tabletele, telefoanele, fiind un sector electronic nou care va revoluționa domeniul;
- Manipulările genetice vor deveni în 2030 ceva normal pentru îmbunătățirea calității vieții și creșterea performanțelor școlare, fie în viața de toate zilele;
- În 2030 visul oamenilor de a călătorii spre Marte și a coloniza această planetă poate deveni realitate;
- În 2030 SUA vor deveni o putere secundară, lăsând locul Chinei, Indiei, Pakistanului. Dar, cele mai mari îngrijorări vin din direcția Chinei, care are ambiția ca la orizontul deceniului următor să devină pilonul în jurul căruia se va construi o nouă lume, multipolară, care să funcționeze după regulile de guvernare experimentate deja în China și care stau la baza eficienței economice, financiare, tehnologice și militare care o proiectează deja ca o superputere la nivel planetar. Recent Pentagonul a prezentat președintelui Biden, dar și lui Donald Trump, raportul anual privind capacitățile militare ale Chinei care evidențiază îngrijorări justificate privind dinamica fără precedent a modernizării cu noile tehnologii a tuturor forțelor armate, inclusiv cele spațiale. Spre exemplificare, raportul făcea referire la faptul că marina militară chineză și-a întărit capacitatea de a purta misiuni dincolo de primul lanț al insulelor care cuprind Okinawa, arhipelag din sudul Japoniei care adăpostește din 1945 principalele baze americane din Marea Chinei, unde sunt staționați 5000 de militari americani ai First Marine Aircraft Wing, sute de avioane de luptă, helicoptere, transportoare grele, fiind considerată o forță redutabilă de descurajare. În cazul atacării Taiwanului de către China, baza respectivă va fi ținta aleasă de armată chineză. Alături de Okinawa mai fac parte din acest lanț Taiwan și Filipine. Marina chineză numără 370 nave de luptă și submarine, număr care în 2025 va crește la 395, iar în 2030 la 435. Recent, marina chineză a prezentat la 27 decembrie 2024 nava de asalt Sichuan, construită pe șantierul naval din Shanghai de China State Shipingbuilding Corporation, cu un deplasament de 40.000 de tone, care face parte dintr-o flotă de nave amfibie de tipul 76. Marina chineză este cea mai mare din lume, dezvoltând acest tip de nave special pregătite pentru o eventuală invazie a Taiwanului. „Azi marina chineză este în mare parte compusă din platforme multirol moderne, dotate cu arme antinave, antiaeriene și antisubmarine avansate tehnologic", a subliniat ministrul apărării chinez cu ocazia lansării la apă a navei Sichuan;
- În privința arsenalului nuclear, Pentagonul estimează că stocul chinez de rachete nucleare operaționale a trecut de 600 în 2024, față de 500 în 2023 și va depăși 1000 în 2030. Totodată se dezvoltă noi tipuri de rachete balistice intercontinentale (ICMB), care îmbunătățesc considerabil forțele nucleare, dar continuă să dezvolte rachete intercontinentale convenționale capabile să lovească SUA;
- Armata aerului se apropie rapid de standardele tehnologice americane, ea dezvoltă propriile aparate, cât și sisteme autonome fără pilot. Flota aeriană chineză dispune de un număr impresionant de avioane de vânătoare din a patra generație (circa 1300-1900), iar la 26 decembrie 2024, a prezentat un nou tip de avion de vânătoare și un bombardier invizibil;
- Armata populară chineză își lărgește infrastructura și logistica în străinătate pentru a proteja și menține puterea sa militară la cele mai mari distanțe, dincolo de baza de la Djibouti și are în vedere să se implanteze în Birmania, Pakistan, Kenya și Nigeria.

2025 – o nouă lume se construiește sub ochii noștri

Am văzut evaluările serviciilor de informații americane și raportul Pentagonului privind capacitatea militară a Chinei, competitor și rival strategic, cât și unele poziții care prefigurează politicile interne și strategia de securitate națională a administrației Trump și este firesc să ne întrebăm, cum va arăta lumea nouă sub guvernarea prin manipularea IA, care va combina și elemente ale guvernării neo-marxiste sorosiște bazată pe manipularea prin inteligență emoțională.

Este firesc să punem aceste întrebări întrucât în echipa președintelui Trump avem o prezență surprinzătoare a elitei miliardarilor care produc și controlează noile tehnologii ale cunoașterii, IA, robotică bionanotehnologiile, neuroștiintele, cele care constituie baza succesului economiei numerice care va fi economia viitorului.

Deja Elon Musk și alți reprezentanți de vârf ai economiei numerice pregătesc proiecte atât pentru cucerirea spațiului virtual, cât și pentru lansarea de proiecte ambițioase menite să colonizeze spațiul extraterestru. Dar proiectele lor au în vedere și modelarea organizării spirituale și guvernării, mai întâi a Europei, având într-o mână Sfânta Scriptură, pentru a reaminti de rădăcinile iudeo-creștine și în cealaltă mână „bagheta magică" a noilor tehnologii.

Această situație o putem compara cu modul în care papii conduceau lumea având într-o mână Crucea și în cealaltă „sabia dreptății și adevărului suprem" și Inchiziția.

Obiectivul administrației Trump este de a realiza o „nouă evanghelizare" a Occidentului, îndeosebi a Europei, așa cum scria Papa Benedict al XVI-lea în cartea sa „Lumiere du monde" și nu numai, care se află sub presiunea unei puternice laicizări (susținută de masonerie) și a unui islam agresiv și intolerant, instalat confortabil și care a reușit într-un deceniu să-si impună propriile reguli, tradiții și legea sharia în tot mai multe state europene.

Alt obiectiv ar fi să acționeze pentru ca nici un stat european, cu referire la Germania, să nu devină pivotul în jurul căruia să se construiască viitoarea arhitectura instituțională a Europei.

Președintele Trump consideră Germania ca fiind „omul bolnav al Europei", care trebuie ținut sub control și supus unui „tratament medical sever". Deci Europa nu va mai fi germanizată, ci Germania va fi europenizată și ținută departe de Rusia pentru a se evita crearea unei apropieri (așa cum a fost în timpul cancelarilor Schroder și Merkel), alianță care afecta interesele geopolitice și mai ales economice ale SUA în Europa.

Drept urmare, măsurile vizând sprijinirea partidelor și mișcărilor conservatoare de dreapta, suveraniste, de către noua administrație americană vor mătura de la conducerea Europei și a statelor naționale armata de „lăcuste neo-marxiste sorosiste", care a sărăcit popoarele, au distrus economiile, le-au îndatorat pentru următoarele decenii, ceea ce a condus la o vulnerabilizare a Europei în fata provocărilor Rusiei. În acest context, Marea Britanie, Franța și Germania vor fi supuse unei ample campanii de denigrare și compromitere a elitelor sorosiste, dar și le impunerea unor sancțiuni economice prin creșterea tarifelor vamale la produsele exportate de aceste țări spre SUA. Măsurile vor ținti și curățarea de „putregaiul corupției și birocrației" și redarea încrederii cetățenilor europeni că SUA sunt hotărâte să reinstaleze democrația autentică și statul de drept la care visează fiecare națiune europeană.

Țările din Europa Centrală și de Est vor intra sub protectorat american și vor fi folosite pentru a pune presiune pe statele europene occidentale, atât în Parlamentul European, cât și în Comisia Europeană. Deja apropierea șefei guvernului italian, Georgia Meloni, de Elon Musk, pupilul președintelui Trump, anunță acordarea unui cec în alb și atribuirea unei poziții cheie Italiei în viitoarea arhitectură instituțională europeană ce se va construi în timpul mandatului noii administrații americane. Italia, alături de Polonia, Croația, Olanda, Slovacia, Austria și Ungaria, va forma un „cordon sanitar" de protecție împotriva entităților politice și civile sorosiste care mai populează Europa, până la reducerea totală a prezenței și influenței lor în ecosistemul social și politic european.

Rusia post-conflict nu va mai fi un risc la adresa intereselor de securitate americane, ci o putere regională de care administrația Trump are nevoie și se va folosi atât pentru a monitoriza evoluțiile din Europa, cât și din Asia Centrală, Siria, Marea Neagră, a Turciei, care e calul troian american în BRICS și alte organizații controlate de China, în contrapartidă cu încheierea unei „păci contra teritorii" în Ucraina, cu garanții de securitate din partea SUA, NATO și UE. În acest context s-ar putea încheia și un acord de garantare a investițiilor firmelor americane în Ucraina și o reluare a cooperării spațiale între SUA și Rusia.

Unul din câștigătorii acestui joc geostrategic și geoeconomic va fi Ungaria care, printr-o relație cu președintele Trump cultivată statornic și cu migală de premierul Orban, a reușit să-i capteze interesul și să-i dovedească loialitatea, virtutea cea mai de preț apreciată de președintele Trump. De aceea premierul ungar a devenit un „mesager" al administrației Trump pentru Europa și Rusia.

Ce reprezintă România pentru administrația Trump ? Donald Trump pacifistul sau cuceritorul ?

Recentele declarații ale președintelui american de anexare a Canadei, Canalului Panama, Groenlandei și de redenumire a Golfului Mexic în Golful Americii, prin orice mijloace, inclusiv folosind forța, au stârnit nedumerire, nemulțumiri și teamă la nivel internațional, fiind pentru prima dată când un președinte american anunță invadarea de teritorii suverane. Unii analiști politico-militari apreciază că președintele Trump dorește să transforme America într-un imperiu și ca orice imperiu este nevoie să cucerească noi teritorii pentru a-și extinde influența și controlul, a-și păstra statutul hegemonic la nivel planetar și a-și consolida economia care este bântuită de spectrul recesiunii, șomajului, inflației și creșterii datoriei publice la peste 38 trilioane de dolari.

Pentru o superputere argumentele pentru expansiune sunt simple: interesele de securitate națională, însă realitatea este alta și anume lupta pentru acces neîngrădit la resursele naturale ale lumii, lăcomia și crearea de profit prin orice mijloace a corporațiilor americane care impun de fapt politicile guvernamentale.

În această atmosferă internațională tensionată și confuză este firesc să ne punem o întrebare în privința planurilor noii administrații privind locul și rolul României în strategia de securitate americană la Marea Neagră și Gurile Dunării adoptată de Congresul american în decembrie 2023.

Pe acest fond de îngrijorare voi încerca să creionez câteva probleme care s-ar putea afla pe agenda noii administrații în ceea ce privește România:

- Clarificarea motivelor CCR de anulare a turului doi al alegerilor prezidențiale, proces început deja în diaspora și acuzele aduse candidatului Călin Georgescu privind relațiile cu Rusia, sens în care serviciile de informații române ar urma să-și prezinte dovezile;
- Proiectul de extindere a bazei aeriene de la Mihail Kogălniceanu, prevăzut a costa peste 2,7 miliarde de dolari și care ar urma să găzduiască peste 10.000 de militari cu familiile lor, va mai fi de actualitate ? Cine va suporta cheltuielile ?
- Ce rol va fi atribuit României în relația cu Ucraina post-conflict în contextul în care premierul ungar, Victor Orban, a propus să găzduiască negocierile de pace, propunere acceptată atât de SUA, cât și de Rusia ? Deci Ungaria va deveni aliatul de încredere al administrației Trump și liderul zonei de sud-est a Europei ?
- În contextul împărțirii teritoriale a Ucrainei și modificării frontierelor sale, Ungaria ar putea obține de la administrația Trump (și cu încuviințarea Moscovei) o autonomie teritorială și administrativă specială pentru Transilvania odată cu reforma administrativ-teritorială pregătită de monstruoasă coaliție politică aflată la guvernare ?
- În cazul unor eventuale provocări și izbucnirea unui conflict interetnic în Transilvania (sprijinit de guvernul ungar), militarii americani și europeni staționați în bazele de pe teritoriul României vor interveni în favoarea României sau se vor transforma în trupe de menținere a păcii și protejarea a intereselor ungare ?
- Experții militari americani vor evalua rolul scutului anti-rachetă de la Deveselu în contextul noii strategii de securitate americane transformându-l într-un vârf de lance ofensiv împotriva Rusiei, ori, în situația în care se va ajunge la o înțelegere SUA-Rusia atât în problema Ucrainei, cât și față de Europa, s-ar putea ajunge la o cooperare comună, știind că inițial, la reuniunea NATO de la Lisabona, președintele Medveed propunea construirea acestui scut pentru a apăra Europa de eventuale atacuri din direcția Iranului (2010), însă ulterior președintele Obama a refuzat construirea și exploatarea în comun NATO-Rusia a scutului ? Să ne reamintim că baza aeriană de la Deveselu a fost construită inițial pentru a găzdui aeronave de luptă sovietice în perioada Războiului Rece.
- Se vor exercita presiuni politice și guvernamentale americane pentru ca anumite corporații apropiate actualei administrații să fie privilegiate în negocieri pentru exploatarea zăcămintelor de pământuri rare, privatizarea sau militarizarea portului Constanța, exploatarea gazelor din Marea Neagră, aurul de la Roșia Montana, uraniul, sarea și alte resurse aflate în atenția prădătorilor economici ?
- Se va implica administrația Trump în instalarea unui guvern conservator-suveranist în România, așa cum se prefigurează în majoritatea statelor UE care vor organiza alegeri în acest an și declanșarea unui amplu proces de înlăturare a neo-marxiștilor sorosisti și adepților woke din structurile de putere și din ONG-uri cu influență în societatea civilă ?

Iată câteva teme, deloc ușoare, care așteaptă răspunsuri din partea administrației americane, cu atât mai mult cu cât manifestațiile de amploare care au cuprins întreaga țară, inclusiv cu prezența din partea românilor din diaspora, exprimă nemulțumirile și revolta cetățenilor în fața abuzurilor de putere din partea fostului președinte Iohannis și a guvernului Ciolacu II, care au încălcat grav Constituția României, drepturile și libertățile fundamentale ale cetățenilor, configurând un atac fără precedent la adresa democrației și a statului de drept.

Dragi cititori, să sperăm că DREPTATEA și ADEVĂRUL vor învinge, iar demnitatea și respectul de sine le vom redobândi doar prin unirea tuturor împotriva acestor devieri spre dictatură care se pot transforma în riscuri și amenințări la adresa securității naționale.

De aceea, închei acest articol cu vorbele înțelepte și de actualitate ale făuritorului limbii române moderne, a poetului și publicistului patriot Mihai Eminescu, astăzi când se împlinesc 175 de ani de la nașterea sa, cuvinte care ar trebui să fie de învățătura celor care nu-și iubesc țara și poporul și se vând intereselor străine: „**Cine conspiră cu străinii în contra instituțiilor țării și poporului în mijlocul căruia trăiește este TRĂDĂTOR !**"

București, 15 ianuarie 2025

Luminița Cornea

Portretul lui Virgil Cioflec, pictat de Sava Henția
- reflecții -

Coperta volumului nostru *Virgil Cioflec. Contribuții biobibliografice*[1] înfățișează, așa cum menționează editorul, „portretul lui Virgil Cioflec, pictură de Sava Henția (1900)", însă nu se specifică locul / instituția unde se află. Tabloul tânărului Virgil Cioflec (1874-1948), viitorul scriitor, critic de artă, filantrop, este o pictură, ulei pe pânză, de dimensiuni mari: 190 x 150 cm; semnat și datat în stânga jos, cu roșu: S. Henția, 1900. În prezent se găsește în patrimoniul Muzeului Municipal „Ioan Raica" din Sebeș, cu numărul de inventar A. 73. A fost achiziționat de la Alexandra Axelrand din București, în anul 1970. Muzeul din Sebeș are în patrimoniul său un număr important de tablouri semnate Sava Henția, deoarece pictorul s-a născut la 1 februarie 1948 în satul Sebeșel, localitate aflată la aproximativ 15 km de Sebeș, fiind fiul preotului Ilie Hintza. În anul 1862, absolvă Școala comunală din Sebeș, după care pleacă la București, unde unchiul său, Zaharia Dănciulescu, fratele mamei, era fotograf și îl ajută pe acesta în retușarea fotografiilor. Însă, un eveniment nefericit îi schimbă radical existența. Pe vremea inundării mahalalei Sf. Elefterie, unde se afla locuința unchiului său, Sava Henția se salvează înotând. Îmbolnăvindu-se de febră tiroidă, i se administrează un tratament excesiv cu chinină, care îi provoacă pierderea auzului.

Între anii 1865-1870, Sava Henția frecventează Școala de Arte Frumoase din București, având-i profesori pe Theodor Aman și pe Gheorghe Tattarescu, unde s-a format ca pictor academist, considerând că idealul de frumusețe trebuie căutat în arta antică și renascentistă, atât sub raport tematic, cât și interpretativ.[2] Opera sa este bogată, însumând peste 500 de compoziții mitologice, alegorice, istorice, portrete, naturi statice, flori, peisaje, lucrări cu subiect religios etc. Școala din localitatea natală a pictorului îi poartă numele, iar în centrul satului un bust îi marchează memoria și îi cinstește opera. Muzeul din Sebeș și-a făcut o datorie de onoare prin achiziționarea și organizarea expoziției Sava Henția, cu 46 de lucrări, dar și prin studierea acestora și includerea lor într-un circuit expozițional, cu diferite ocazii și în diverse proiecte.

Muzeul Municipal „Ioan Raica" din Sebeș, în parteneriat cu Centrul Cultural „Lucian Blaga" din Sebeș, cu Primăria și Consiliul Local al Municipiului Sebeș, a publicat, în anul 2022, ediția a II-a revăzută și adăugită a catalogului *Colecția Sava Henția a Muzeului Municipal din Sebeș,* Editura Mega, Cluj-Napoca, 2022, autori fiind: Cornel Tatai-Baltă, Călin Anghel și Radu Totoianu (coord.). Catalogul conține un elocvent *Cuvânt înainte*, realizat de acad. Marius Porumb, urmat de o *Succintă prezentare a vieții și activității pictorului Sava Henția (1848-1904)*, semnată de Cornel Tatai-Baltă, valoros istoric și critic de artă. Catalogul cuprinde prezentarea celor 46 de tablouri din colecția muzeului, la fiecare menționându-se bibliografia exponatului și expozițiile în care a fost expus. Dintre toate acestea, tabloul cu portretul lui Virgil Cioflec, aflat la numărul 41, are cele mai mari dimensiuni, impunându-se privirii vizitatorilor.

Redăm în continuare bibliografia și expozițiile, specificate în catalogul menționat mai sus, privitoare la tabloul *Virgil Cioflec,* realizat de pictorul Sava Henția:

- Livia Drăgoi, *Expoziția retrospectivă Sava Henția* (1848-1904). *Catalog*, Cluj, 1974, nr. cat. 225.

- Gheorghe Fleșer, *Expoziția aniversară Sava Henția (1848-1904). 150 de ani de la nașterea artistului. Catalog,* Alba Iulia, 1998, nr. cat. 40; reprodus - planșa nr. 5; expus la Muzeul Național al Unirii Alba Iulia.

- Gheorghe Fleșer, *Colecția Sava Henția (1848-1904). 100 de ani de la moartea artistului. Catalog de expoziție . Pictură /Grafică,* Sebeș - mai 2004, Alba Iulia, 2004, nr. cat. 38.

Portretul lui Virgil Cioflec, pictat de Sava Henția

- Nicolae Paraschivescu, Ioana Raica, Ioan Străjan, *Album memorialistic. 170 de ani de la nașterea marelui pictor român Sava Henția 1 februarie 1848 - 21 februarie 1904*, Alba Iulia, 2019, p. 59.

- Cornel Tatai-Baltă, Călin Anghel, Radu Totoianu (coord.), *Colecția Sava Henția a Muzeului Municipal din Sebeș. 170 de ani de la nașterea artistului*, Cluj-Napoca, 2018, nr. cat. 40. *Expoziția Sava Henția (1848-1904). 170 de ani de la nașterea artistului, Cluj-Napoca, 2018*

- tabloul *Virgil Cioflec*, expus la Biblioteca Academiei Române – Filiala Cluj-Napoca.[3]

Ceea ce ni se pare ciudat este faptul că nu am descoperit nicio informație despre avocatul și literatul Virgil Cioflec: cine a fost ? s-a remarcat în cultura românească prin ceva deosebit ? Mai mult, acest tablou a fost expus, în anul 2018, la Biblioteca Academiei Române – Filiala Cluj-Napoca. Virgil Cioflec este unul dintre filantropii Clujului. La îndemnul prietenului său, cunoscutul lingvist Sextil Pușcariu, fost rector al Universității clujene, el a oferit Clujului, în 1929, colecția sa de artă, însumând: 24 tablouri de N. Grigorescu, 19 Luchian, 4 Ressu, 4 Iser, 4 Tonitza, 1 Rodica Maniu, 1 Vermont, 1 Pallady, 2 sculpturi de Dimitrie Paciurea, 2 stampe, 6 panouri cu studii și 4 lucrări Gabriel Popescu. Colecția pinacotecii Virgil Cioflec a fost îmbogățită în timp prin alte donații și achiziții (o parte dintre acestea fiind obținute din suma primită de către avocat în urma donației), ajungând, în 1948, la 326 de piese, care au intrat în 1951 în patrimoniul noului fondat Muzeu de Artă din Cluj.[4]

Colecția Virgil Cioflec, inițial numindu-se colecția „Virgil și Zenobia Cioflec", reprezintă și astăzi nucleul valoric al patrimoniului Muzeului de Artă din Cluj-Napoca. Acest erudit cărturar bucureștean, „boierul de la Mârșa", cu rădăcini în satul Araci din Țara Bârsei, a fost bucuros să facă „cel mai înălțător gest (...) în anul serbărilor Unirii"[5], un dar neprețuit Transilvaniei după Unirea cea Mare. Clujul a fost onorat de acest Mecena al României interbelice, dar, se pare, că astăzi a fost uitat. Prezența la Cluj-Napoca a tabloului lui Virgil Cioflec, realizat de un mare pictor, la sfârșitul activității sale artistice, Sava Henția, ar fi fost firesc să fie „salutată" cu respect de clujeni, poate chiar ar fi fost o bucurie să fie așezat, pentru o perioadă de timp, în una dintre sălile Muzeului de Artă din Cluj-Napoca, alături de neprețuita-i comoara de artă, tablourile oferite Clujului de Virgil Cioflec.

Totuși, Muzeul de Artă din Cluj-Napoca este preocupat de imaginea filantropului Virgil Cioflec. Chiar în această perioadă organizează, în parteneriat cu Institutul Italo-Român de Studii Istorice, un ciclu de conferințe incluse în programul *Mecenatul artistic și Modernitatea: între donația colecției Virgil Cioflec Universității „Ferdinand I" și exilul avangardei românești*. Conferințele sunt prezentate de Camelia Dana Darie, istoric de artă, doctor în istoria artei și studii vizuale, amfitrion fiind Alexandra Sârbu, muzeograf. Titlurile acestor conferințe sunt deosebit de atractive și, desigur, foarte interesante pentru cei dornici de a afla mai multe despre acest domeniu: *Virgil Cioflec, scriitor și colecționar de artă: de la Societatea „Tinerimea artistică" la constituirea „Colecției de artă românească" (1901-1930)* și *Primatul „Pinacotecii V. Cioflec" în Colecțiile Universității „Regele Ferdinand I", precursoare a Universității Babeș-Bolyai, și extinderea sa prin politica de achiziții (1930-1940).*[6]

Mai mult, tabloul lui Virgil Cioflec, pictat de Sava Henția, a fost găzduit la Cluj-Napoca, în 2018, într-o instituție a Academiei Române, la Biblioteca Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca. Să ne amintim că într-o altă instituție importantă a Academiei Române din Cluj- Napoca, anume Institutul de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu", se află o bogată corespondență a lui Virgil Cioflec către prietenul și finul său, Sextil Pușcariu (1877-1948). În arhiva Sextil Pușcariu a acestui institut se află 97 de scrisori și cărți poștale expediate de Virgil Cioflec, în perioada 1901-1942 (?), din diverse localități din țară și din multe localități ale Europei. Toate așteaptă să fie făcute cunoscute cercetătorilor și celor interesați de Oamenii care-au fost și care sunt valori ale neamului românesc.

---

[1] Luminița Cornea, *Virgil Cioflec. Contribuții biobibliografice*, prefață de Vasile Grigore, Editura Sud, Bolintin Vale, 2021.

[2] Cornel Tatai-Baltă, *Succintă prezentare a vieții și activității pictorului Sava Henția (1848-1904*), la catalogul: *Colecția Sava Henția a Muzeului Municipal din Sebeș,* Editura Mega, Cluj-Napoca, 2022, p. 7-8.

[3] Cornel Tatai-Baltă, Călin Anghel și Radu Totoianu (coord.), *Colecția Sava Henția a Muzeului Municipal din Sebeș,* ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2022, p. 110-111.

[4] https://www.macluj.ro/colectia-de-pictura

[5] G. I. Kirileanu, scrisoarea către Virgil Cioflec, din 24 iunie 1929 – Biblioteca Academiei Române, Fondul Virgil Cioflec, S 25 (5) / CXCVII; și în volumul G. I. Kirileanu, *Corespondență*, Ediție îngrijită, note, tabel cronologic, bibliografie și indici de Mircea Handoca, București, Editura Minerva, 1977, p.

[6] https://portal.revistatimpul.ro/mecenatul-artistic-si-modernitatea-intre-colectia-virgil-cioflec-si-exilul-avangardei-romanesti/

Posteritatea lui Virgil Cioflec

Vasile Grigore

În rândurile ce urmează vom arunca o privire rapidă asupra posterității faptelor și ideilor lui Virgil Cioflec în ideea unei modeste contribuții la o viitoare monografie, lucrare obligatorie prin care s-ar ușura ceva din uriașa datorie morală pe care românii i-o poartă generosului om de cultură care a marcat interbelicul românesc.

În aceste zile triste, în care patrimoniul cultural național a suferit o lovitură îngrozitoare, apelul la Virgil Cioflec este cu atât mai necesar. Pierderea suferită în Olanda ne întărește credința că patrimoniul cultural, material și imaterial, reprezintă componenta primordială, indispensabilă și imprescriptibilă, a identității noastre. Din nefericire, vremurile de azi sunt mai grele pentru Cultură decât în timpul vieții lui Cioflec. Purtăm toți vina pentru că în ultimele decenii Cultura s-a transformat nu doar în Cenușăreasa bugetului, ci în „oaia neagră" a guvernelor ce s-au perindat la conducerea țării, care nu au fost capabile – dacă le acordăm atenuanta de prostie – sau nu au vrut – dacă le acuzăm de rea intenție – să înțeleagă că o națiune se definește prin cultură și atașamentul la patrimoniu.

Privind faptele în felul acesta, Virgil Cioflec, atât din postura de particular, cât și din cea de înalt funcționar sau de membru al guvernului a contribuit nemăsurat la consolidarea identității naționale și, fără urmă de îndoială, ar fi un exemplu obligatoriu de urmat, dar și de studiat în zilele noastre dacă voim a ne perpetua ca români.

Posteritatea lui Virgil Cioflec începe, cum altfel, tragic, odată cu moartea sa anunțată în ziarul „Semnalul" (anul X, nr. 1755, sâmbătă 13 martie 1948, p. 4, coloana 3): „În str. Brezoianu no. 29 a fost găsit spânzurat în baie publicistul Cioflec, în vârstă de 72 ani. D. dr. Stănescu, medic legist, după cercetările făcute la fața locului, a constatat moartea, dând referat pentru autorizarea înmormântării. După cele constatate, publicistul Cioflec s-a sinucis din motive de ordin familiar."

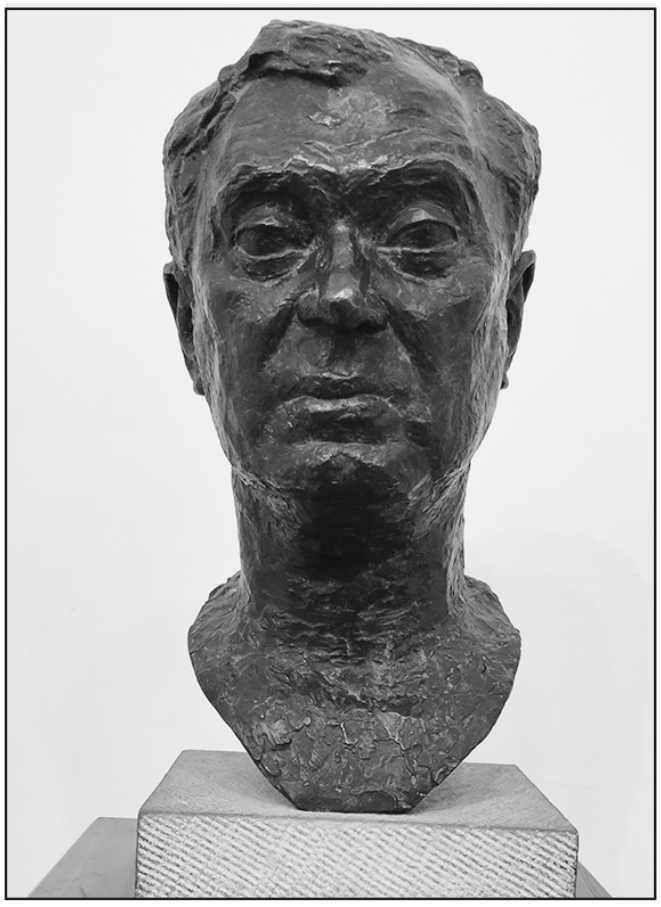
Ecourile nefericitului eveniment se vor lăsa așteptate. Erau vremuri complicate, în care „timpul nu mai avea răbdare". Abia după câteva săptămâni apar în presă două texte scrise pentru pomenirea celui care fusese Virgil Cioflec.

Primul dintre ele, semnat de Victor Eftimiu și publicat în „Adevărul" (marți 30 martie 1948, p. 1-2), ne oferă teme de cercetare pentru viitor. De pildă, ar fi de văzut ce s-a ales de „locuința somptuoasă pe al cărei fronton trona o himeră de Paciurea" construită de Virgil Cioflec pe Calea Dorobanților din București. Pe Calea Dorobanților, Virgil Cioflec locuia la nr. 81 (așa cum reiese atât din corespondență, cât și din documentele moșiei Mârșa pe care le-am consultat), numerotare care se păstrează și care azi ne conduce la betoanele unei clădiri aflate în construcție. Prin urmare, „locuința somptuoasă pe al cărei fronton trona o himeră de Paciurea", de bună seamă o construcție ce ar fi îmbogățit patrimoniul cultural românesc, nu mai este de găsit în acest loc.

E nevoie însă ca cercetarea să continue cel puțin din motiv că pe Lista imobilelor naționalizate din conform Decretului 92/1950, publicată în „Monitorul Oficial", nr. 36 din 20 aprilie 1950, figurează și „Ștefănescu Alex. 4 apartamente, București, Cal. Dorobanți 81". Imobilul de la această adresă a fost restituit în proprietatea a cinci persoane prin decizia 597 din 16 februarie 2001 a primarului general al municipiului București, Traian Băsescu. Apoi, prin Hotărârea 36 din 10 februarie 2004, Consiliul Local al Sectorului 1 aproba Planul Urbanistic de Detaliu prin care imobilul din Calea Dorobanților nr. 81 urma a fi demolat pentru a face loc unei construcții noi. În acest stadiu al cercetării nu suntem în măsură a afirma cu siguranță că aici ar fost chiar „locuința somptuoasă pe al cărei fronton trona o himeră de Paciurea" construită de Virgil Cioflec.

„*Carnetul nostru*
Boema de altă dată
de Victor Eftimiu

Reîntors de la Budapesta, am aflat de moartea lui Virgil Cioflec. Generațiile noui nu-l cunosc. Era un scriitor de talent, care acum patruzeci de ani publica frumoase și documentate cronici artistice în «Viața Literară și Artistică» a lui Ilarie Chendi, pe care a subvenționat-o până când această revistă a intrat în editura «Adevărului».

Virgil Cioflec, bronz de Dem. P. Anastase, Muzeul Național de Artă, Cluj-Napoca

Era alături de Al. Cazaban, de autorul acestui «carnet» și de puțini alții printre ultimii colaboratori supraviețuitori ai acestei publicații săptămânale care, înaintea «Flacărei» lui C. Banu, a jucat un rol atât de important în popularizarea scrisului românesc.

S-au dus, de atunci, și G. Coșbuc și Ion Gorun și Ilarie Chendi și Ion Minulescu și Andrei naum și Ion Bârseanu și Cincinat Pavelescu și Em. Gârleanu și N. Pora și atâția alții care prin 1917-1918 constituiau boema literară, clienții faimoasei terase Oteteleșanu, unde mai veneau și alți scriitori ca A. Macedonsky, Obedenaru, Șt. O. Iosif, D. Anghel etc. Aceștia nu erau prieteni cu Chendi și nu colaborau deci la «Viața Literară și Artistică». Virgil Cioflec, bogat și însurat cu o fermecătoare parisiană – până mai ieri erau doi bătrâni care luau masa regulat la Capșa – nu venea printre noi. Se mulțumea să subvenționeze revista și să-și scrie impresiile despre expozițiile de pictură și sculptură.

Locuia, pe atunci, într-o căsuță de pe strada Ferei, modestă dar împodobită cu obiecte de artă, ca să-și construiască mai târziu, în Calea Dorobanților, o locuință somptuoasă pe al cărei fronton trona o himeră de Paciurea.

Virgil Cioflec a fost primul și cel mai important susținător al artei lui Luchian, necunoscut încă, răsărind în umbra lui N. Grigorescu, de ale cărui pânze și răsunet era plină casa lui Al. Vlahuță, în de curând dărâmatul palat al funcționarilor la Capul Podului.

Parc-o văd pe tânăra și grațioasa d-nă Cioflec, cu brațele încărcate, ducându-se la Luchian care urma sa transforme trecătoarea ofrandă în nemuritoarele-i flori.

Virgil Cioflec a adunat numeroși Luchieni pe care, împreună cu tablourile altor pictori de seamă, i-a dăruit de mult orașului Cluj.

Modest, discret, acest om care deși bogat n-avea o avere extraordinară, a fost un prieten al artiștilor. El a trimis pe cheltuiala lui la Paris pe Șt. O. Iosif prin 1905 și a ajutat de asemeni alți scriitori și pictori.

Cu Virgil Cioflec dispare un suflet de elită, unul din puținii bogătași care și-au justificat printr-un prinos adus colectivității o fericită trecere prin viață."

Cel de-al doilea text comemorativ, publicat în „Semnalul" (miercuri 7 aprilie 1948, p. 1) și semnat Alex. Moldovanu, atrăgea atenția asupra ideilor și moștenirii spirituale a celui care fusese Virgil Cioflec. „Am convingerea că realizările plastice ale artiștilor noștri vor contribui la cultivarea spiritului de conciliațiune între neamuri, atât de necesar în împrejurările politice actuale ale Ardealului", spunea Virgil Cioflec atunci când făcea Clujului generoasa sa danie, iar această mărturisire de credință o regăsim în textul reprodus în continuare.

„Un donator a murit
de Alex. Moldovanu

În trecutul nostru donatorii au fost numeroși.

Ei au construit biserici, spitale, câteodată școli și azile pentru bătrâni.

Donatorii de acest fel se fac tot mai rari. Se înmulțesc în schimb acei cari închină frumosului averea și străduaniile lor. Am avut pe Anastasie Simu, pe Kalinderu și, recent, pe Zambaccian. Iar Muzeul Toma Stelian condus și, se poate spune, în bună parte creiat de profesorul Gheorghe Oprescu continuă să fie un loc de întâlnire pentru donatorii pasionați de forme și culori.

A plecat de curând dintre noi, în chip nespus de trist, cineva pe care l-am uitat cu toții și care a fost – cândva – un precursor: Virgil Cioflec.

Numele lui Virgil Cioflec nu va stărui numai pe frontispiciul Pinacotecii de la Cluj. Minunații Luchieni, adunați de el într-un timp când pictura românească urca încetișor la deal pe un drum foarte aspru, ne vor vorbi despre el, despre gustul cu care i-a ales, despre desinteresarea cu care s-a despărțit de ei spre a-i oferi exemplu și îndemn tineretului și nouă tuturor. Dar cele două studii pe care le-a închinat lui Nicolae Grigorescu – creatorul picturii moderne din România – și lui Ștefan Lucian, continuatorul său luminos, ne vor vorbi deopotrivă. Virgil Cioflec și-a trăit anii cei mai frumoși pentru artă. Entusiasmul anilor buni și căldura inimii sale, artei le-a dăruit. Să nu uităm aceasta. Un om modest, scriitor în serviciu poruncit de conștiința sa și care n-a scris pentru glorie. Cioflec a deschis o cale și a deschis-o cu suflet. Talentele și vocațiile naturale nu lipsesc la noi. Devotamentele sunt cu mult mai rare.

Nu este lucru comun să închini ceia ce ești și ce posezi unei cauze care stă ceva mai sus decât propria-ți persoană.

Din fericire sunt și la noi oameni pentru care frumusețea – frumusețea obiectivă – este egală cu o virtute, plus farmecul.

Eficacitatea frumosului, puterea sa de penetrație, sunt inegalabile.

Culoarea și sunetul, forma care permite lucrurile să ajungă armonii și idei nu cunosc obstacolul.

În artă, prin artă și pentru artă oamenii se înfrățesc.

Solul cel mai sincer și cel mai autentic al Umanității și al Păcii este arta.

La mormântul lui Virgil Cioflec am vrea să strigăm prietenului cu păr alb care nu ne mai aude că în clipa sa ultimă s-a înșelat: Urâtul n-a învins.

Idealul lui Virgil Cioflec este dintre acelea care strălucesc mereu."

Ce ar mai fi de spus în acest preambul asupra posterității lui Virgil Cioflec? Poate doar că septuagenarei Zenobia Cioflec – „văduva colecționarului de artă Virgil Cioflec" – i se acorda din august 1951 dreptul de a primi pensie de stat pentru „activitatea meritorie în câmpul artei" a soțului ei („Scânteia", miercuri 29 august 1951, p. 1). O palidă și târzie consolare pentru suferințele îndurate...

Îndemnul Katharinei

Alexandru CAZACU

Una dintre provocările contemporane constă în gestiunea raportului dintre enorma cantitate de informație difuzată de media, la care este expus cetățeanul și impactul pe care îl are acest torent neîntrerupt de știri, având diverse grade de veridicitate și tabloidizare, asupra comunității prin efecte sale directe sau indirecte. „Infosfera" conține astăzi atât componenta tradițională: presă, radio, televiziune, site-uri de știri, cât și neo-media digitală: bloguri, vloguri, pod-casturi, toate rețele sociale. Miza, ca întotdeauna, este adevărul și obiectivitatea, pe cât se poate, a relatării.

Afișul original al filmului

O carte apărută în 1974 în Germania (atunci de Vest), „Onoarea Katharinei Blum, sau cum se iscă și unde poate duce violența^, ecranizată un an mai târziu, reușește să fie de o actualitate tulburătoare prin subiectul propus. Se redă un coșmar kafkian trăit de un civil într-un stat democratic, modern, dar vulnerabil, cu o media hiperactivă, unde încercarea de a face față asaltului de adevăr relativizat (azi numit post-adevăr) prezentat de presa „galbenă" sau „de scandal" este lipsită de succes, totul transformându-se în tragedie.

Henrich Böll (1916-1985) s-a născut și s-a stins la Köln, oraș cu care se va identifica, într-o familie modestă. Începând cu 1937, când termină liceul, va avea, după propria mărturisire: „soarta înfricoșătoare de a fi soldat și de a dori ca războiul să fie pierdut". Odată „lăsat la vatră", scrie și publică nuvele făcând parte din importantul cerc literar „Grupul 47". Cu romanele „Unde ai fost Adame ?", „Opiniile unui clovn", „Partida de biliard de la 9.30^, „Fotografie de grup cu Doamnă^ se impune pe plan național și internațional. Pacifist romano-catolic este preocupat de morala individului și a societății înconjurătoare, o temă frecventă în proza sa fiind acceptarea sau refuzul responsabilității. Este laureat al premiului Nobel pentru Literatură în 1972, juriul suedez apreciind „viziunea contemporană a istoriei combinată cu o empatie senzitivă". Scrierea care îi aduce însă un succes imens de public, dar și de critică, rămâne esențialul microman din 1974 „*Die verlorene Ehre der Katharina Blum oder: Wie Gewalt entstehen und wohin sie führen kann*^. Până în prezent doar în Germania au fost tipărite mai mult de patru milioane de exemplare. Critica de pretutindeni a apreciat povestea Katharinei drept o descindere *ad infernos* prin labirintul socio-economic al Germaniei anilor șaptezeci. Și mai mult de atât.

Roman a fost ecranizat de **Volker Schlöndorff** și **Margarethe von Trotta,** la acel moment căsătoriți și aflați la primul și ultimul lor film regizat împreună, colaborarea fiind o reușită totală. Scenariul este scris consultându-se cu Böll. Rezultă un „film de oțel" imprimat cu trăsăturile peliculelor de realism social existent la acel moment în Statele Unite ale Americii, foarte aproape de modul de filmare a unui documentar. Aflat în primele rânduri ale mișcării *Neuer Deutscher Film,* Volker Schlöndorff și-a consolidat pregătirea regizorală la Sorbonne, în Franța, fiind secundul cineaștilor Alain Resnais, Louis Malle, Jean-Pierre Melville și Leon Morin. Încă de la începutul carierei sale a fost interesat de modul în care regizorul cu filmul său poate ajunge să se manifeste politic. Majoritatea creațiilor sale sunt ecranizări, reușind să-și adauge în palmaresul foarte bogat și un Oscar pentru transpunerea filmică a „Tobei de tinichea" de Günter Grass. Margarethe von Trotta, inițial actriță, se impune repede ca una dintre cele mai reprezentative cineaste europene, condiția femeii fiind o temă care o va preocupa permanent pe regizoarea fanion a cinematografului de autor german, al cărei stil este adesea comparat cu cel al lui Ingmar Bergman.

Romanul lui Böll este scris la persoana întâia plural, focusat pe esențial, realizându-se o perspectivă aparte, ca și cum autorul ar prezenta cititorului un raport confidențial bazat pe probe. Lectorul se poate întreba dacă nu cumva naratorul este unul dintre personajele acestei tragice povești. Prin tematica atinsă, textul se apropie de scrierile autorilor sud americani: Mario Vargas Llosa, Garcia Marques și Ernesto Sabato, unde adevărul trebuie asamblat cu ajutorul multiplelor puncte de vedere atât oficiale, cât și neoficiale. De asemenea, prin problematica existențială indusă eroinei există afinități cu Hester Prynne din romanul „Litera stacojie" a scriitorului american Nathaniel Hawthorne. Protagonista piesei de teatru „Domnișoara Nastasia" de G.M. Zamfirescu și Ioana din romanul „Refugii" de Augustin Buzura atacă parțial și din perspective diferite problematici asemănătoare cu romanul lui Böll.

Katharina Blum, interpretată magistral de Angela Winkler, numită de critici *a passive star* datorită modului în care lucrează cu privirea în detrimentul cuvintelor, este o tânără divorțată, cu un stil de viață prudent, fiind menajera cunoscutului avocat Hubert

Ediția princeps a romanului

Blorna și a soției acestuia. Actorii Heinz Bennent și Hannelore Hoger își susțin onorabil partiturile. Fiind invitată de prietenele ei la organizarea unei petreceri, ea îl întâlnește pe Ludwig Götten, interpretat corect de actorul cu multe apariții în filme americane cu box-office, Jürgen Prochnow, de care se îndrăgostește. Petrec noaptea împreună în apartamentul Katharinei, însă dimineața sunt treziți brusc de poliție deoarece Ludwig era dat în urmărire generală fiind acuzat de dezertare, jaf armat și terorism. Tânărul reușește să scape în extremis, dar pentru Blum începe un adevărat calvar, fiind acuzată de terorism. După un umilitor tratament este dusă la secția de poliție și supusă interogatorilor de ferocele comisar Beizmenne, jucat într-un mod impetuos de veteranul Mario Adolf. I se prezintă cele mai intime detalii ale vieții ei private, parte din aceste informații fiind deliberat lăsate să „transpire" în presă. Reporterul tabloidului intitulat generic *Di Zeitung* (Ziarul), Werner Tötges, căruia îi dă viață pe ecran subtilul Klaus Dieter Laser, răscolește întreaga viață personală și profesională a tinerei publicând adevăruri trunchiate, interpretări tendențioase și declarații scoase din context. Se publică fraze modificate din declarațiile fostului soț și mamei Katherinei internată în spital, iar aceasta din urmă din cauza stresului decedează. Poliția urmărește convorbirile telefonice ale lui Blum și află că Götten se află ascuns la vila liderului politic Alois Sträubleder, interpretat de importantul actor dedicat televiziunii Karl-Heinz Vosgerau. Alois o cunoscuse în casa soților Blorna și o dorea ca amantă, îi cumpărase un inel scump și îi lăsase cheile de la vilă în speranța că Katherina o să-l viziteze. Götten, care se va dovedi că nu este terorist, ci doar un dezertor din Bundeswehr, este arestat, iar soții Blorna sunt și ei „investigați" atât de către procuratură, cât și de „presa galbenă". Incapabilă să-și facă dreptate sieși, dar și celorlalți, supusă unei presiuni mediatice de discreditare insuportabile, Katharina îl invită pe zelosul Werner Tötges să-i ia un interviu. Jurnalistul odată întâlnindu-se cu cea pe care a defăimat-o îi face propuneri indecente, justificându-și acțiunile cu nevoia de senzațional ce poate fi monetizată. Șocată din nou, Katharina îl împușcă mortal pe ziarist, devenind ea însăși rezultatul unui *whishful thinking* al dezinformării. Filmul se încheie cu discursul despre importanța libertății presei ținut de patronul cotidianului de scandal la înmormântarea lui Tötges și cu avertismentul pe ecran potrivit căruia „orice asemănare a Ziarului cu *Bild Zeitung* nu este nici intenționată, nici accidentală, ci inevitabilă". Totul se întâmplă, în mod ironic, pe durata celui de-al cincilea anotimp *fünfte Jahreszeit* cum este numit carnavalul din Köln.

Filmul este construit cu puține iluminări sau efecte speciale. Cadrele sunt staționare în majoritatea secvențelor, aplicându-se și tehnica *frame within a frame* care induce senzația că personajele nu au intimitate, fiind urmărite, cameramanul Jost Vacano (va face carieră la Hollywood) reușind astfel să implice aproape imediat spectatorul. Inițial imaginile sunt foarte vii și pline de culoare. Pe măsură ce filmul se derulează totul devine întunecat pentru a reflecta durerea și starea de spirit a eroinei centrale. De asemenea actrița Angela Winkler nu folosește machiajul, dorindu-se ca spectatorul să vadă micile imperfecțiunii ale chipului și să o perceapă ca pe o persoană reală care se confruntă cu această situație limită. Platourile de filmare sunt în mod intenționat abstracte pentru a sublinia absurdul și dilatarea acestuia. Sediul poliției este redat ca fiind o etajare de birouri largi, *open-space*, coborâte parcă din tablourile pictorului american Allen Tucker Hans. Responsabilul coloanei sonore, Werner Henze, a ales partituri wagneriene grave pentru ilustrația muzicală în ton cu presiunea existentă.

S-a subliniat că este nevoie de un *Erfahrungskontext*, o contextualizare pentru o justă comprehensiune a cărții și ecranizării ei, căci Henrich Böll a scris acest roman ca un răspuns la campania de presă la care a fost supus el însuși de *Bild Zeitung*. Asta pentru că atenționa asupra unui pericol aparte. În anii șaptezeci, în Germania de Vest, profitându-se de un boom-economic, dar și de faptul că organizația para-militară Rote Armee Fraktion (Baader-Meinhof Group) era tot mai prezentă, autoritățile puteau învinui de terorism pe oricine folosindu-se de ziarele de scandal potrivit principiului cine controlează informația, controlează și dezinformarea.

Circumstanțele descrise în opera literară și filmul pot fi ușor extrapolate în contemporaneitate. Profitând de anumite contexte, justiția și media pot forma o menghină în care individul simplu și onest, devenit o victimă colaterală, este strivit atât de litera legii (ignorându-se premeditat spiritul acesteia), cât și de litera publicată a site-urilor și rețelelor social-media tabloidizate, democrația fiind ea însăși condiționată de echilibrul dintre libertatea presei și drepturile omului. Pentru binele comun și în numele adevărului, Katharina Blum ne îndeamnă să-i restaurăm onoarea uzând de propria noastră onoare în mod rațional și emoțional.

Ediția românească din 1978

Londra - *GISELLE*

Mona Dobrișan

Colisseum este un teatru din St Martin's Lane, Westminster, este unul dintre cele mai fermecătoare teatre de familie din Londra. Deschis în 1904, a fost proiectat de arhitectul Frank Matcham. Are o capacitate de 2359 de locuri. Colisseumul a fost printre puținele teatre din Europa care avea ascensoare și cel mai mare din Anglia cu rotire triplă. A funcționat ca teatru pentru spectacole variete, comedii muzicale, cinematograf, iar din 1968 este cămin pentru Compania Sadler's Wells Opera și al Baletului Național Englez (Opera Națională Engleză – 1974).

Sloganul original al teatrului era: *Pro bono publico*.

Cu un design ambițios în stil baroc liber exuberant, teatrul are interioare bogat decorate, foaier luxos, marmură și un auditoriu vast pe trei niveluri, șocant prin opulența detaliilor.

În 1936 încep pantomimele cu „Cenușăreasa" și continuă până în 1946.

În 1947, muzicalul „Annie Get Your Gun" a avut un mare succes, cu 1306 reprezentații de-a lungul anilor, cel mai longeviv spectacol din istoria teatrului.

The Colisseum a găzduit spectacolele Royal Variety din 2004 și 2006 și „casa" English National Ballet.

Colisseum a fost proiectat pentru a primi 2939 de persoane pe patru niveluri, însă acum are 2359, fiind oricum cea mai mare capacitate de locuri din orice teatru din West End.

Aici am văzut noi „Giselle" într-o zi de 15 decembrie 2024.

„Giselle" este una dintre cele mai tulburătoare povești de dragoste. Dragoste care mântuiește. Dragoste care salvează dincolo de pragul dintre viață și veșnicie.

Giselle, o țărăncuță, stătea într-o casa modestă de pe malul Rinului împreună cu mama ei. Cele două femei nu erau bogate, dar aveau ce pune pe masă și erau vesele și fericite. Căsuța lor curată era caldă și primitoare. Giselle uimea pe toată lumea cu drăgălășenia ei, cu talentul și grația cu care dansa. Mama ei nu o lăsa să danseze prea des pentru ca fata, destul de fragilă, să nu obosească.

În sat trăia un vânător care era îndrăgostit de tânăra fată. Conștient că aceasta nu se va uita la el și nu va da nicicând curs sentimentelor lui, tânărul vânător îi ducea câte un dar modest în fiecare zi: un buchet de flori de câmp sau un iepure vânat.

Giselle iubea un tânăr din vecini care s-a dovedit a fi valetul unui conte foarte bogat. Acest conte era logodit cu fiica regelui, însă cunoscând-o pe Giselle se îndrăgostise pe loc.

Sentimentele erau reciproce și puternice.

Tânărul nobil Albert îi făgădui că o va lua de soție, spre marea și sincera bucurie a inocentei fete.

Vânătorul, cuprins de gelozie, încercă să afle legătura dintre vecinul valet și distinsul tânăr care, în ciuda hainelor ponosite, lăsa să se întrevadă noblețea firii și obârșiei sale.

Într-o zi din preajma culesului viilor, alaiul regelui se afla în apropierea satului cu pricina. Regele obosise. Ceru apă la prima casă, casa Gisellei și a mamei sale. Bucuroasă aceasta puse pe masa curtenilor fructe și apă, iar tinerii satului îi desfătară cu dansuri și cântece vesele. Dansă și Giselle care, fermecându-i pe toți, primi din partea prințesei un colier de aur. Alaiul plecă, însă când Albert rămase singur cu Giselle, vânătorul sună din corn și curtenii, regele și prințesa se întoarseră, recunoscându-l pe tânărul nobil, deși acesta era în haine ponosite.

Prințesa îi spuse Gisellei că era logodită cu Albert și că acesta nu avea cum să o ia de soție pe tânăra țărăncuță. La aflarea veștii, Giselle, considerându-se trădată, începe, în ciuda fragilității ei, un dans al iubirii, al nebuniei și moare cu inima zdrobită în brațele mamei ei.

Toți fug, marcați de tragedie.

Acesta este actul I.

Actul al II-lea este în contrast cu lumina veselă și caldă a satului toamna, pe timpul recoltei. Actul II se petrece sub clar de lună, timpul la care ielele apar, spiritele fetelor tinere moarte ies ca să danseze muritorii și să-i obosească până aceștia își dau duhul. Astfel procedară fetele Myrthei cu tânărul vânător prin a cărui moarte, în cimitir, sub clar de lună, ispăși vina geloziei și a intrigilor fără sens. Ielele l-au făcut să danseze până la epuizare.

Albert, tânărul nobil îndurerat, venea în fiecare zi la mormântul Gisellei. Rupsese și logodna cu prințesa. Conștiința și sufletul lui erau pline de tristețe și vină. Plângea noapte de noapte la mormânt, nemaigăsind rațiunea pentru a trăi următoarea zi fără inocenta lui iubită.

Într-una din nopți spiritele îl luară în vârtejul dansului aducător de moarte. Contele simțea că prin asta își izbăvea vina pentru ceea ce făcuse.

Deodată, de lângă mormânt, țâșnește spiritul Gisellei. Myrtha le poruncește celor doi să danseze până în zori. Tânărul, ajutat de Giselle, protejat de aceasta, reușește să rămână în picioare până-n zori fără să se epuizeze. Giselle dansează pentru el, dansează tot ce nu mai putuse dansa în timpul vieții. Cu pasiune și dragoste. Îl iartă pe Albert și îndrăgostită de el dincolo de mormânt îl apără și-l salvează. Zorii zilei îl prind pe tânăr în viață, mântuit, în timp ce iubita lui se retrage împreună cu alaiul gingașelor, dar periculoaselor spirite, în locașul ce le va fi cămin întru veșnicie.

Albert își continuă viața recunoscător că o revăzuse pentru ultima dată pe cea care îl iubea și-l apărase de dincolo de mormânt. Este povestea iubirii mântuitoare, eliberatoare, a inocenței rănite care speră, iubește, suferă, dar iartă. Pentru că iubirea înseamnă iertare și speranță.

Producție și coregrafie Mary Skeaping.

Muzică Adolphe Adam.

The Royal National Ballet, Thank You !

Noi convorbiri duhovniceşti cu †Ioan al Banatului (XIX)

Sărbătoare a smereniei

Luminița Cornea: Înaltpreasfinţite Părinte Mitropolit, în prima zi a Anului Nou, biserica noastră ortodoxă sărbătoreşte *Tăierea-împrejur cea după trup a Domnului* şi pe Sf. Ierarh Vasile cel Mare, arhiepiscopul Cezareei Capadociei şi pe mama sa, Sfânta Emilia. Vă rog să ne spuneți un cuvânt de învățătură despre sărbătoarea Tăierii-împrejur a Mântuitorului, care se petrece la opt zile după naşterea Domnului nostru Iisus Hristos.

Înaltpreasfințitul Ioan: Deşi în spaţiul nostru creştin, astăzi, această sărbătoare este un moment de bucurie, de veselie, totuşi contextul sărbătorii ne arată a fi o *sărbătoare a smereniei*. Hristos ne dă o mare lecţie de smerenie. Întâi, la naşterea Sa, din nou ne-a dat o lecţie de smerenie. Nu a ales să se nască într-un palat împărătesc, deşi era Împăratul împăraţilor. A ales să se nască în cel mai smerit palat de pe pământ, anume o peşteră. Nu a fost aşezat, El, ca Împărat al împăraţilor, pe un tron de aur, ci tronul Lui a fost o iesle cu fân şi, apoi, braţele Maicii Domnului. Iată, Împăratul împăraţilor, smerindu-se a ocupat tron într-o iesle şi nu s-a dus să ocupe niciun tron al vreunui împărat din lumea aceasta. S-ar fi putut naşte în orice palat împărătesc din lume şi să-i spună împăratului acelei împărăţii: *Mergi la o parte, că am venit eu să-ți iau împărăția* ! Nu, pentru că Mântuitorul va spune la un moment dat: *Împărăția mea nu este din lumea aceasta* !

ÎPS Ioan la Întorsura Buzăului, 29 octombrie 2023

După opt zile de la naştere, în rânduiala cultului mozaic, al evreilor, pruncul se tăia împrejur şi I se punea numele. Până la această dată, Hristos, Dumnezeu şi om, n-a avut un nume public. Au venit păstorii la Maica Domnului, în peşteră, trimişi de îngeri. Maica Domnului le-a arătat Pruncul, însă nu le-a spus numele Pruncului. Le-a spus: *Acesta este pruncul pe care L-am născut şi despre care voi ziceți că v-a grăit îngerul.* În *Sfânta Scriptură*, bineînţeles că acest substantiv comun, *prunc*, Părinţii Bisericii l-au scris cu majusculă, Pruncul. Atât Maica Domnului, cât şi Dreptul Iosif ştiau numele Pruncului, din spusele îngerului; „*...iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: Iosife, fiul lui David, nu te teme a lua pe Maria, logodnica ta, că ce s-a zămislit întru ea este de la Duhul Sfânt. Ea va naşte Fiu şi vei chema numele Lui Iisus, că El va mântui poporul Său de păcate*" (Matei 1, 20-21). Jehosua a fost cuvântul rostit de înger în vis, care se traduce în limba noastră românească: *Dumnezeu mântuieşte* şi de aici rostim noi, într-un singur cuvânt, *Mântuitor*. Cum i-o fi spus Maica Domnului şi copiii cu care a crescut El în Nazaret ? Deoarece cuvântul Jehosua este destul de lung, orice mamă îşi alintă pruncul, şi, atunci, ca un fel de alintare, Maica Domnului i-a spus aşa cum a ajuns la greci, care I-au spus Éçóïýí – Iisus, şi aşa îl avem şi noi în limba română astăzi, fiind o comprimare a numelui Jehosua. La acest sens profund să ne gândim când rostim numele lui Iisus, căci El este Mântuitorul nostru. Mai este şi un alt nume dat lui Iisus. Acesta este Mashiakh, Mesia. Grecii l-au tradus din ebraică în greacă şi i-au zis *Hristos*, care înseamnă *Uns – Unsul lui Dumnezeu, Hristos*, Care a venit pe pământ să ridice păcatele lumii noastre şi al cărui nume îl purtăm fiecare dintre noi. Eu nu mă numesc Ioan, ci mă numesc *creştinul Ioan*, pentru că am fost botezat în numele Preasfintei Treimi Dumnezeu, împlinind şi ascultând Evanghelia lui Hristos Domnul, pentru că fiecare dintre noi am fost pecetluiți şi unşi la Botez, pe frunte, pe braţe şi pe piept, cu Sfântul şi Marele Mir.

Despre tăierea împrejur la partea bărbătească, găsit-am că nu s-a făcut doar în timpul lui Avraam şi care a fost legământul lui Dumnezeu cu Avraam, dar şi după aceea, cu Moise. *Sfânta Scriptură* ne spune în cartea *Facerea* despre legământul pe care l-a făcut Dumnezeu cu Avraam privind tăierea împrejur a pruncilor. Vedeți în *Facerea* capitolul 17, versetele 10-11.

L.C.: Da, iată textul: „*Iar legământul dintre Mine şi tine şi urmaşii tăi din neam în neam, pe care trebuie să-l păziți, este acesta: toți cei de parte bărbătească ai voştri să se taie împrejur. Să vă tăiați împrejur şi acesta va fi semnul legământului dintre Mine şi voi*".

Îps. Ioan: Acestea îi spune Dumnezeu lui Avraam. Acum să vedem ce-i spune Dumnezeu lui Moise, mai târziu, cu vreo patru-cinci sute de ani. Citiți în *Sfânta Scriptură*, la *Leviticul, A treia carte a lui Moise*.

L.C.: Da, la capitolul 12, versetul 3: „*Iar în ziua a opta se va tăia pruncul împrejur.*"

Îps. Ioan: Să ştiți că tăierea împrejur nu începe cu poporul lui Israel. Ea se practica şi înainte şi făcea parte din ritualul de căsătorie, de logodnă. La egipteni, tăierea împrejur se făcea de la opt, până la zece ani. Întrucât tăierea împrejur se făcea cu un cuțit de silex ne duce gândul că acest act se efectua cu mult înainte ca omul să fi descoperit metalul. Aceasta este o interpretare a celor care au văzut că tăierea împrejur se făcea cu un cuțit de silex, care nu este metal.

L.C.: Dar de ce oare o fi îngăduit Dumnezeu şi Mântuitorul Iisus Hristos să se lase şi El tăiat împrejur ?

Îps. Ioan: Tăierea împrejur a arătat că Hristos, prin întruparea Sa, a fost om adevărat şi Dumnezeu adevărat. Credeți că, dacă Hristos nu s-ar fi supus şi acestui act, credeți că ar fi putut intra într-o sinagogă să vorbească ? Credeți că L-ar fi acceptat comunitatea ? I-ar fi spus: *Nu eşti tăiat împrejur, eşti păgân ! Ieşi dintre noi !* Iată, a acceptat cu smerenie şi lucrul acesta. În acest fel, a fost, cum spunem astăzi, integrat întru totul în comunitatea omenească iudaică din vremea aceea.

Tot la opt zile i se punea numele pruncului. După ce a făcut tăierea împrejur, preotul s-a îndreptat nu către pururea Fecioara Maria, ci către Dreptul Iosif, căci bărbatul dădea numele pruncului şi pe el l-a întrebat: *Cum să fie numele pruncului ?* Şi Dreptul Iosif i-a rostit numele aşa cum i-a spus îngerul în vis: *Jehosua*, Dumnezeu mântuieşte, Dumnezeu este Mântuitorul, adică Mântuitorul nostru este Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu.

Ce le spune Sfântul Apostol Pavel filipenilor despre numele lui Iisus ? Ce le spune despre acest nume care este unic în lume ? Vedeți textul la *Epistola către filipeni a Sfântului Apostol Pavel*, capitolul 2, versetele 9-11.

L.C.: Redau, Părinte Mitropolit, textul indicat: „*Pentru aceea, şi Dumnezeu L-a preaînălțat şi I-a dăruit Lui nume care este mai presus de orice nume; Ca întru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cereşti şi al celor pământeşti şi al celor de dedesubt, şi să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl.*"

Îps. Ioan: Auziți ! Toți să-şi plece genunchii ! Şi cei de dedesubt. Cine ar fi cei de dedesubt ? Puterile întunericului, adică şi Satana, şi toți ai lui, să se plece şi ei, să se cutremure înaintea numelui lui Iisus Hristos. Aţi văzut cum Iisus îi scoate pe demoni din oameni şi cum niciunul nu îndrăzneşte să se opună cuvintelor rostite de Iisus Hristos.

Purtaţi-vă numele de creştin cu cinste că cel care nu-şi întinează numele de creştin pe acela nu are putere Satana să se atingă de el, că porți numele lui Hristos. Dar, dacă îți întinezi şi îți tăvăleşti numele de creştin în toate păcatele lumii acesteia, dacă tu necinsteşti numele lui Hristos, cu atât mai mult Satana, care de atâtea ori a vrut să piardă viaţa, după câte aţi auzit şi cu Irod. De aceea, să ne aducem aminte de momentul când măicuţele noastre ne-au adus la sfânta biserică şi ne-au pus nume de creştin. Numai că noi ne cam ruşinăm astăzi să mărturisim înaintea oamenilor şi a lumii că suntem creştini. Te întreabă cineva cum te cheamă. Şi-i spui: *Dumitru !* Nu-i spui: *Mă numesc creştinul Dumitru* sau *Mă numesc creştina Dumitra, creştina Floarea* ş.a.m.d. Mai mult, auzim astăzi că lui Dumitru îi spui Dumi, jumătate din cuvânt, sau o silabă şi atât. Nu tăiați cu barda numele sfânt al copiilor pe care i-aţi botezat în numele Prea Sfintei Treimi Dumnezeu !

A consemnat Luminița Cornea

gânduri printre rânduri...

MURIVALE – Performanță la Muzeul Municipiului București

Mirela-Maiana Mladin

La sfârșitul anului 2024 a avut loc la Muzeul Municipiului București evenimentul „Vasile Mureșan-Murivale: Culoare, Natură, Sentimente. Întâlnire între artist, public și istorici de artă”. În spațiul aflat la etajul Palatului Suțu, care găzduiește expoziția Pinacotecii București – „Portretul: imagine și oglindire”, în contextul expoziției anuale a Pinacotecii despre evoluția portretului în arta românească și europeană cei prezenți au aflat de la Maestrul Murivale secrete ale picturii contemporane.

Maestrul Murivale semnând lucrarea *Autoportret cu prietenii mei*

În deschidere, moderatoarea evenimentului, doamna muzeograf Ana Maria Măciucă-Pufu l-a prezentat pe maestrul Murivale ca fiind un artist consacrat, *en vogue*, cu șapte filme documentare realizate până în prezent despre creația sa, membru al Uniunii Artiștilor Plastici din România, premiat în nenumărate rânduri (premiul Ministerului Culturii, în 1992; premiul juriului la Bienala de Artă de la Beaugé – Franța, în 2001; Marele Premiu la Festivalul Național de Film, obținut în 2003 de filmul documentar al lui Lucian Olteanu, în care protagonist a fost artistul Murivale; premiul UAP pentru performance și ambient, în 2005; premiul UAP din România – filiala București pentru activitatea din 2013 etc.), artist de patrimoniu, cu lucrare ce figurează în colecția Muzeului Național de Artă Contemporană, cu numeroase expoziții în țară și în străinătate, lucrările sale găsindu-se în importante colecții private și muzee din București și din țară.

Preț de aproximativ o oră artistul a făcut o demonstrație de pictură, un „performance” – transmis în direct, live, pe Facebook – realizând un autoportret, pe care – după ce l-a semnat și datat – l-a donat muzeului. Intitulată „Autoportret cu prietenii mei”, lucrarea – în care artistul se autoprezintă în portret compozițional cu mâini, iar de o parte și de alta apar iubiții săi prieteni – va intra în colecția de artă contemporană a Pinacotecii Muzeului Municipiului București. Pictura a fost zămislită sub ochii publicului din sală, în culori spectrale, evocând un sentiment de optimism. Totodată artistul a prezentat, în stilul lui original, mijloacele de exprimare plastică folosite pentru a-și comunica – prin culoare, formă, planuri, suprapuneri, lumină, echilibru – ideile, gândurile, mesajele, tresăririle, emoțiile, trăirile, sentimentele, obsesiile, vorbind despre tema portretului de-a lungul timpului, de la portretele de la Fayum, portretul din Renaștere și până la portretele din pictura contemporană. Pentru cei prezenți, evenimentul a fost o invitație în lumea artistului Murivale.

Dintre toate fotografiile ce s-au făcut la acest eveniment, am ales pentru a imortaliza într-o unică imagine reprezentativă tot ce s-a întâmplat atunci acolo, fotografia care-l surprinde pe maestrul Murivale semnând, în genunchi, lucrarea „Autoportret cu prietenii mei”. Am ales această fotografie din mai multe motive, cel dintâi fiind cuvintele lui Nicolae Tonitza: „Cine nu e îngenunchiat de arta sa, înseamnă că nu a fost chemat să o servească.”

Aici s-ar fi oprit povestea mea dacă aș fi vrut să vă relatez strict evenimentul la care am asistat. Însă eu am să vă invit să mă însoțiți în culisele evenimentului, acolo unde eu am avut norocul să pot pătrunde. Culisele fiind locul de unde vin actorii pe scenă și unde se întorc după ce spectacolul s-a terminat.

Așadar am să vă povestesc mai întâi cum am ajuns eu la acest eveniment. Pentru că artistului nu îi place publicitatea, nu prea aș fi avut cum să aflu. Adică cu alte cuvinte – nu m-aș fi dus acolo.

Pe maestrul Murivale l-am cunoscut la începutul anului 2024 cu ocazia unui interviu pe care l-am făcut cu domnia-sa despre personajul Murivale din proza lui Mircea Nedelciu. Am publicat interviul în revista *Sud*, după care m-am întâlnit cu domnia-sa și i-am oferit revista. S-a bucurat.

În luna decembrie a aceluiași an mi-a vorbit la telefon despre evenimentul de la Muzeul Municipiului București, dar nu m-a invitat așa cum se face de obicei o invitație, ci m-a întrebat pur și simplu: „Vii ?”

Vă imaginați ce emoționată m-am dus – și ce mândră ! Odată ajunsă în sala de la etajul muzeului, când l-am văzut, de bucurie, era cât p-aci să-l strig „Frate Muri !” – așa cum i-a spus personajul Murivale (Muri), poetului Nichita Stănescu în proza lui Nedelciu. Noroc că mi-am dat seama la timp că nu vorbesc cu personajul Murivale din poveste, ci cu maestrul Murivale – și l-am salutat: „Maestre !”

După ce s-a încheiat evenimentul pe care vi l-am relatat, am plecat de la muzeu pe jos, pe bulevardul Ion C. Brătianu, împreună cu maestrul Murivale și cu Elena Savin, fosta mea colegă de facultate – Maestrul la mijloc, eu în dreapta și Elena în stânga. Pe drum, mă gândeam eu: „Ne-am fi imaginat noi două vreodată că peste ani și ani vom merge pe stradă, într-o seară de iarnă, împreună cu maestrul Murivale ?” Am traversat bulevardul pe la trecerea de pietoni și Maestrul s-a așezat pe o bancă în fața Bisericii Sfântul Gheorghe. Ne-am așezat și noi – eu în dreapta și Elena în stânga. Maestrul a făcut o poză cu telefonul – „Zâmbiți !” – am zâmbit. Prin spatele nostru treceau mașinile pe bulevard – le auzeam, dar nu le vedeam – iar noi priveam către biserică. Ne-a povestit acolo pe bancă despre culorile vaporoase pe care le-a pus în autoportretul pe care tocmai l-a pictat la muzeu. Eu l-am întrebat de ce semnează așa simplu, cu litere de tipar – că e ușor de imitat semnătura. Mi-a răspuns amuzat: „Da, semnătura e ușor de imitat, dar trebuie să imite și pictura.” Și tot eu i-am mai spus că îmi place foarte mult un autoportret de tinerețe al său, din 1989 –„Autoportret cu anemone”. Nu mi-am dat seama că deschid o rană. „Nu mai știu nimic de el, a zis, nu mai știu unde e. L-am vândut, cel care l-a cumpărat l-a vândut cuiva care apoi a murit, și nu mai știu unde a ajuns tabloul, nu mai știu unde e...” Era frig, era iarnă și era atâta tristețe în vorbele Maestrului... Ne-a povestit apoi despre ființe dragi, dispărute... Mama – a trăit 89 de ani – vorbea de ea ca un copil... Deodată a venit așa un frig și așa o iarnă acolo pe bancă... Ne-am ridicat toți trei odată – înghețasem. A apărut tramvaiul și Elena a fugit să nu-l scape. Mi-am luat și eu la revedere de la maestrul Murivale – „Maestre !” am zis. Știți ce-a răspuns ? „Soro !” Adică îmi citise gândurile ? ! Știa că era cât pe ce să-i zic „Frate Muri” ? ! Și-așa m-am zăpăcit, că iar am fost gata-gata să spun „Frate Muri” când am auzit „Soro” – noroc că mi-a venit autobuzul și am fugit. Prin geam l-am văzut pe Maestru plecând agale spre casa și atelierul său din spatele Bisericii Sfântul Gheorghe, de la kilometrul zero.

Murivale *Autoportret cu anemone*, 1989 - sursa foto colecția Murivale

De atunci mă obsedează două întrebări. Prima: Oare Maestrul Murivale citește gândurile ? A doua: Unde o fi tabloul „Autoportret cu anemone” ?

Un bolintinean la Rege

Vasile GRIGORESCU

Cel puțin pentru arealul cultural bolintinean, anul 2025 marchează două evenimente importante.

Primul dintre ele îl are în prim plan pe Dimitrie Bolintineanu, personalitate care a lăsat urme perene în toate actele și măsurile modernizatoare din vremea scurtei sale vieți, cu reverberații profunde până în zilele noastre. Născut în 1825, la Bolintinul din Vale, aniversăm 200 de ani de la acel moment.

Al doilea eveniment îl privește pe Constantin Șt. Bolintineanu, „boierul primar", creatorul Bolintinului modern, ctitor de școli și biserică, dar și cu alte merite și funcții, dintre care amintim calitatea de economist redutabil, ocuparea postului de secretar general al Primăriei București, membru în Consiliul Comunal și primar interimar al Capitalei, om de afaceri inovativ și de succes, membru marcant al Partidului Liberal. Pe 14 martie 2025 vom comemora trecerea a o sută de ani de la trecerea sa în veșnicie.

În ceea ce privește revista „Sud", vom profita de prilejul oferit de aceste aniversări pentru ca de-a lungul acestui an să aducem în atenție documente, întâmplări și realizări mai puțin cunoscute legate de cele două personalități.

Atât Dimitrie Bolintineanu, cât și ruda sa, Constantin Șt. Bolintineanu, au avut un rol deosebit în evoluția comunității bolintinene, în evoluția mentalităților, în conturarea unei perspective originale asupra faptelor și lucrurilor. Multe din „apucăturile" bolintinenilor de azi, mai cu seamă din domeniile creației, culturii și patrimoniului, spiritului de întreprindere, „felului de a fi" până la urmă, își au originea în semințele plantate de cei doi precursori.

Spre argumentarea celor afirmate mai înainte în privința „felului de a fi" original al bolintinenilor, vă oferim o mărturie de acum un secol extrasă din ziarul „Curentul", joi 15 august 1929, p. 4:

„Curentul «sportiv» într-un sat din Ilfov"
de Ion Marincu

Bolintinul din Vale este un sat din județul Ilfov.

Deși nu are cele opt arene sportive și două stadioane pe cari le posedă Capitala se poate mândri cu altceva.

O mână de intelectuali din acel sat, cari poartă încă focul sacru al tinereței idealiste, organizează în ziua de 15 august a fiecărui an un mare concurs de oină la care, pe lângă echipele satelor învecinate, sunt invitate și echipe din București.

Concursul din anul trecut s-a bucurat de un succes deosebit. Oina a cunoscut la Bolintinul din Vale o reîntoarcere a vremurilor eroice când jocul nostru național era prețuit altfel decât acum.

Au fost și unele puncte negre.

Echipierii unui club sportiv din Capitală, înjghebare a unei mari instituții de stat, s-au prezentat pe teren în stare de ebrietate, amuzând localnicii cu spectacolul unei exibiții de o calitate pe care numai Capitala sportivă o poate furniza.

Altfel, totul a mers bine. Concursul a dat roade frumoase, dovadă că și de Sft. Maria anului 1929 se repetă.

Un sat din Ilfov poate să înfăptuiască ceea ce Bucureștii n-au fost în stare.

La Bolintinul din Vale oina cunoaște vremuri mai bune decât Capitala cu comisiuni și organizațiuni federale.

Mâine concursul se organizează pentru a treia oară și suntem încredințați că va da rezultate frumoase.

Pentru ca totul să meargă bine, ne permitem a da un sfat intelectualilor din Bolintin. Să nu primească echipe din Capitală.

Dacă Bucureștenii nu pot creia, cel puțin să fie împiedicați de a distruge."

Dar ceea ce ne-am propus cu adevărat în acest articol este să conturăm mai precis personalitatea lui Constantin Șt. Bolintineanu pentru a argumenta, odată mai mult, de ce merită să-l pomenim la trecerea a o sută de ani de la moarte și să-l oferim ca exemplu contemporanilor noștri.

Născut la 6 octombrie 1840 la Bolintin Vale, Constantin Șt. Bolintineanu a avut o carieră prodigioasă, pe care am prezentat-o pe larg în volumul „Constantin Șt. Bolintineanu: portretul unui ctitor" (Editura Sud, 2020).

Constantin Șt. Bolintineanu - sursa foto ACTIB

Înceta din viață la vârsta de 85 de ani, pe 14 martie 1925, iar anunțul mortuar publicat de familie în ziarele vremii conține prețioase informații de natură istorică și genealogică („Universul", miercuri 18 martie 1925, p. 5):

„Adânc întristații: Zoe Ștefănescu-Gogu cu copiii, Maria colonel Angelescu cu copiii, Zoe și inginer Ath. Șt. Bolintineanu cu copiii, Smaranda și Alexandru Herișescu cu copiii, Alexandrina Murgeanu, familia Hilarie Giurescu cu copiii, surori, frați și nepoți, precum și întreaga familie, au nemărginita durere de a face cunoscut rudelor, prietenilor și cunoscuților încetarea din viață a scumpului și iubitului lor **CONSTANTIN ȘT. BOLINTINEANU**, în etate de 85 ani, în ziua de 14 martie în comuna Zădărici-Vlașca.

Serviciul funebru se va oficia la capela cimitirului Șerban Vodă (Bellu), în ziua de Marți 17 martie ora 4 d.a., unde se află depuse rămășițele pământești.

Rugați-vă pentru dânsul."

În anul 1896, când se petrec întâmplările relatate mai jos, Constantin Șt. Bolintineanu făcea parte din Consiliul Comunal al Bucureștilor, fiind ales din partea Partidului Liberal alături de nume precum Ioan Procopie Dumitrescu, C.F. Robescu, Alex. Djuvara, N. Grădișteanu ș.a. Anterior, între 1888 și 1891, fusese primar al comunei Bolintin Vale, timp în care ridicase Monumentul „Dimitrie Bolintineanu" (sculptor Carol Storck) și construise „măreața clădire a școlii primare" după planurile arhitectului John Elisee Berthet.

Fără îndoială, evenimentul anului 1896 a fost „afacerea Ghenadie", care l-a avut în centru pe mitropolitul primat Ghenadie Petrescu, destituit din această funcție de guvernul liberal condus de Dimitrie A. Sturdza cu participarea nemijlocită a Sinodului BOR. Numeroasele articole și studii publicate pe acest subiect, asupra căruia nu vom zăbovi, nu-l evocă însă deloc pe Constantin Șt. Bolintineanu, care și-a avut rolul său în această „afacere".

Destituirea mitropolitului primat împărțise societatea vremii în două tabere, Constantin Șt. Bolintineanu fiind împotriva îndepărtării acestuia, drept pentru care participă în primele rânduri la întrunirile și manifestațiile de protest care răvășeau Capitala. În urma unei asemenea adunări, ținută pe 21 octombrie 1896 în Sala Dacia din București, la care participau Nicolae Fleva, Vasile M. Kogălniceanu, Grigore Tocilescu, Alexandru Macedonski, Anton Bacalbașa ș.a., „se alege o delegațiune compusă din d-nii: Grigore Tocilescu profesor universitar, Constantin Șt. Bolintineanu consilier comunal și Dim. Lăzărescu mare comerciant – care să ceară o audiență la M.S. Regele pentru a-i supune moțiunea și a-L ruga să facă dreptate [...] în contra nelegiuirilor comise de guvern și în special în contra fărădelegei săvârșită cu Mitropolitul Ghenadie" („Epoca", 22 octombrie 1896, p. 1, coloana 3).

În cele din urmă, pentru merite pe care i le putem bănui, dintre cei trei reprezentanți doar lui Constantin Șt. Bolintineanu „i s-a fixat audiență pentru duminică 3 noiembrie la castelul Peleș" („Epoca", 1 noiembrie 1896, p. 2, coloana 3).

Relatarea audienței acestui „bolintinean la Rege" a ocupat paginile cotidianelor vremii, cea publicată în „Adevărul" (marți 5 noiembrie 1896, p. 4, coloana 4-5) fiind cea mai plastică și în care regăsim spiritul satiric dovedit în atâtea alte situații de Constantin Șt. Bolintineanu.

„Eri a fost la Sinaia d. C. Șt. Bolintineanu, consilier comunal [al Capitalei; n.n.] și delegat al întrunirei liberalilor-fleviști pentru a arăta regelui situația în chestia Ghenadie.

Regele se grăbise să-i acorde audiență la ora dejunului.

Aseară, d. Bolintineanu s-a întors în București.

Azi, un redactor al nostru a fost la d-sa și l-a interwievat asupra convorbirei avută cu regele.

Dăm aci acest interwiev.

«Bucureștenii îl cunosc bine pe d. Bolintineanu, bărbat de statură potrivită, aproape albit, figură blândă, căutătură inteligentă. Era omul potrivit ca să vorbească regelui în chestia mitropolitului primat.

Să reîncepem a povesti convorbirea avută de d. Bolintineanu cu regele.

Mai întâi s-a dejunat bine. În privința dejunului, d. Bolintineanu a rămas foarte mulțumit.

Dupe ce dejunul s-a sfârșit, regele s-a sculat și a poftit pe d. Bolintineanu într-un colț, ca sa vorbească.

– Mă rog, domnu Polintineanu, pence ați venit la mine ?

– Maiestate, am venit să vă arăt care este părerea țărei asupra afacerei mitropolitului.

– A ! Dumneavoastră sânteți rudă cu poietul Polintineanu ?

– Da, maiestate... Țara este foarte agitată, pentru că ceea ce s-a comis cu mitropolitul Ghenadie este un act ilegal...

*– **Da, da, știu în țara este agitație**... Polintineanu a făcut poiezia asta... Un fate tinere pe patu morții, nu este așa ?*

(continuare în pag. 25)

(urmare din pagina 24)

– Da maiestate... Țara nu mai are încredere în guvernul d-lui Sturdza și așteaptă de la maiestatea voastră să faceți dreptate.

– Da, da, guvernul, fiți siguri, are să tranșeze acesta cestiune astfel încât se impace po tote lume... Dumneavostră aveți niște lucrări în exploatare po Domeniul Coroanei ?

– Da, maiestate. Țara vrea să aducă înapoi pe fostul mitropolit.

– Lucrari a d-voastră mergi bine, este pun, nu este așa ?

– Da, maiestate. Țara vrea să știe care este părerea m[aiestății] v[oastre] în această chestie.

– A fost un mare poet Polintineanu, da, da, și este pacat că nu se mai citește acum.

– Maestate, trebuie să vă gândiți că poporul de jos judecă lucrurile după aparență și după zvonuri, el va crede ușor că prigonirea lui Ghenadie se datorește influenței propagandei catolice în acești 20 de ani în urmă...

– Domnu Polintineanu, eu am destul dovezi că sunt pun creștin... Asigurați țara că nu voi permite nicio atingere la religie.

– Maiestate, dar...

– Pun, pun, îmi pare bine că ați venit... Da... Poet Polintineanu a fost un mare poet... îmi pare bine că v-am cunoscut.

Și regele întinse mâna d-lui Bolintineanu și se retrase.

Aceasta a fost convorbirea d-lui C. Șt. Bolintineanu cu regele. Regele Carol i-a vorbit despre poetul Bolintineanu și despre afacerile de la Mălini și nu i-a spus în chestia mitropolitului decât absolut numai cuvintele pe cari le-am subliniat, tipărindu-le cu litere groase.

De altfel acest obicei al regelui e de mult cunoscut. El nu răspunde la întrebările ce i se fac dacă nu-i convine. Îi vorbești de pământ și el te plimbă prin lună.

Dar nu e el de vină, sânt naivi acei cari se mai adresează lui.»"

După cum era de așteptat, desfășurarea audienței lui Constantin Șt. Bolintineanu la Carol I a fost interpretată în funcție de propriile interese de părțile aflate în conflict, ambele sperând ca suveranul să ofere o rezolvare favorabilă lor. Tabăra guvernului Sturdza se credea avantajată de primirea considerată prea puțin protocolară („Adevărul", miercuri 6 noiembrie 1896, p. 2, coloana 3):

„Audiența la rege

În cercurile liberale se dă o deosebită importanță faptului că regele a convorbit cu d. C. Șt. Bolintineanu, reprezintantul grupului flevist, care îi ceruse o audiență în chestia Ghenadie, chiar în sala de mâncare după dejun.

Ei spun că regele a vroit să arate prin aceasta că nu dă convorbirei cu d. Bolintineanu caracterul unei audiențe oficiale.

De obicei regele chiar dacă invită la dejun pe persoana care a cerut audiență, imediat ce se termină dejunul o poftește într-o sală specială pentru audiențe și acolo vorbesc împreună.

Ele mai spun că prin această atitudine regele a voit să arate miniștrilor cari erau la dejun că se bucură de toată încrederea sa.

Eri seară, miniștrii cari s-au întors de la Sinaia erau de o veselie zgomotoasă.

Noi credem însă că aprecierile lor asupra atitudinei regelui sânt prea optimiste și dacă agitația în afacerea Ghenadie ar continua, regele tot îi va trimite să se plimbe, măcar că a dat audiență d-lui Bolintineanu în sala de mâncare."

Tabăra pro Ghenadie vorbea însă despre o iminentă împăcare, teorie susținută prin întrevederea lui Constantin Șt. Bolintineanu cu Eugeniu Stătescu (Ministrul Justiției în cabinetul Dimitrie A. Sturdza și unul dintre cei mai reprezentativi oameni politici liberali), relatată de „Timpul" (miercuri 6 noiembrie 1896, p. 1-2).

„«Dreptatea» continuă cu destăinuirile în chestia propunerilor de împăcare ce s-au făcut d-lui N. Fleva. În interesul adevărului asupra fazelor prin care trece acum guvernul colectivist, reproducem câteva pasagii din revelațiunile «Dreptății»:

Era o friguroasă zi de toamnă. Afară fulguia ușor, cerul plumburiu și nedefinit parcă apăsa deasupra pământului.

Într-o casă cu o admirabilă architectură de castel [nota redacției *Timpul*: Castelul Peleș] era lume multă, căci era aniversarea de 26 de ani de căsătorie a castelanilor [nota redacției *Timpul*: MM LL Regele și Regina]. Lachei în livrelele lor lustruite de abia răzbeau să introducă pe invitați.

Erau acolo toți miniștrii, începând de la mărunțelul

Mitropolitul Primat Ghenadie Petrescu - sursa domeniul public

și cărunțelul Dimitrie Sturdza și până la amărâtul Poni [n.n. Petru Poni era titularul Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice].

Toți trăgeau cu coada ochiului spre un oaspe care stetea retras mai de o parte, ca și cum ar fi meditat ceva grav. Apariția acestui personaj îngrija într-un mod vădit pe cei din prejur, ca și cum el ar fi venit să-i turbure în mijlocul unei armonii unanime [nota redacției *Timpul*: Personagiul acesta e d. C. Șt. Bolintineanu, delegatul liberalilor disidenți].

Personajul misterios vorbi într-un colț cu Castelanul.

Ce au vorbit, nici un reporter n-ar fi putut-o afla, căci vorbeau încet. Sunetul vorbelor se pierdea în covoarele de pe scânduri, într-o fântână artificială ce era lângă ei și într-o frumoasă panoplie din perete.

Dar după ce isprăviră de vorbit și după ce personajul misterios rămase singur, iată că unul din miniștri se apropie de el. Pășea grav, iar pe față-i se zugrăvea o îngrijare ce nu putea ascunde.

Să-i ascultăm ce vorbesc:

D. Stătescu – Domnul Bolintineanu, știu pozitiv ca ești unul din cei mai buni și devotați prieteni ai lui Fleva; știu cât ții la el...

Personajul – Asta dovedește că Fleva știe să-și aleagă prietenii.

(Aceste cuvinte erau fără îndoială o aluziune destul de transparentă. D. Stătescu trecu mai departe fără să se oprească asupra ripostei.)

D. Stătescu – ...Și fiindcă-i ești așa de bun prieten, de ce nu-l sfătuești dumneata pe Fleva să nu mai agite atât de viu chestia Mitropolitului ? Agitând-o atâta, nu știu cât rău își face lui, dar știu că țării îi va face un mare rău...

Personajul – Chestia Mitropolitului, domnule Stătescu, n-a creiat-o Fleva, ci dumneavoastră ați creiat-o. Prin urmare, dumneavoastră se cuvine sa găsiți soluția care să împace spiritele agitate, iar nu Fleva. Azi, prin procedările guvernului în această nenorocita chestie, Fleva nu mai duce el chestia Mitropolitului, ci este dus de ea. Atâta e de mare curentul ce domnește în țară.

D. E. Stătescu – Recunosc, domnule Bolintineanu, că guvernul a făcut multe greșeli în această afacere. Dar s-a făcut greșeli și de o parte și de alta. S-ar cuveni dar să se ajungă la o împăcare, la o soluție care să tranșeze lucrul cum e mai bine. O spun aceasta în interesul lui Fleva: el e încă tânăr, viitorul e înaintea lui, pe când eu mi-am încheiat cariera politică.

Personajul – Ciudate cuvinte. Eu mă mir cu ce drept mai veniți dumneavoastră azi să cereți lui Fleva sa vă dea o mână de ajutor, când dumneavoastră l-ați maltratat atunci când lucrați împreună. Mi-aduc aminte, domnule Stătescu, că într-o zi, pe când Fleva era ministru, a venit la mine și mi-a zis: «Viu de la Stătescu. I-am arătat nemulțumirile mele împotriva căților din partid cari-mi fac tot felul de meschinării...» Și ce ți-a spus Stătescu ?, l-am întrebat eu. Mi-a spus «Fleva, nu te îngriji: ca să te lovească pe tine, va trebui să mă doboare întâi pe mine». Așa e, domnule Stătescu ? Te rog să mi-o confirmi.

D. E. Stătescu – Este așa și eu sunt cel din urmă ca să mă conving că Fleva va lupta ca să predomine el.

Personajul (cu explozie) – Dă-mi voe, domnule Stătescu, să-ți spun că asta e o copilărie. Fleva lupta ca să predomine el ? Dar prin ce dovediți aceasta ? Apoi dacă ar fi avut el o asemenea preocupare, așa ar fi procedat ? Atunci ar fi influențat alegerile și și-ar fi asigurat cel puțin 40 de partizani, cu cari să ție pe adversari în respect; pe când, o știți foarte bine, el a lovit în cei mai buni prieteni, numai ca să-și împlinească visul – marotta dacă voiți – alegerile libere.

D. E. Stătescu – Așa e, nu zic altfel. S-au comis multe greșeli, o repet, dar ce-i de făcut acuma ? Situația e foarte dificilă și o reconciliare se impune. Dumneata care ești așa prieten cu Fleva, ar trebui să intervii pe lângă el.

Personajul – Din contra, domnule Stătescu. Eu, ca prieten al lui Fleva, ar trebui să-i spun să nu uite că a mai fost înșelat o dată. Și apoi, eu nu sunt un om politic și nici nu am atâta influență cât credeți... Dar de ce nu încerci dumneata să vorbești cu el direct ? Fleva nu-i omul care să fugă de discuție. Du-te la el, explică-i situația și fii sigur că o să-ți spună sincer ce crede.

D. Stătescu (radios) – Așa... așa ? Am să mă duc eu la el..."

„Împăcarea" regală, prin care se mulțumea „și capra, și varza", avea să se producă în scurtă vreme. Guvernul Sturza demisiona la mijlocul lui noiembrie, iar în decembrie Ghenadie era reabilitat, doar pentru a-și prezenta singur demisia din funcția de mitropolit primat. Celebrarea încheierii „afacerii" îl avea în frunte tot pe bolintinean: „Ieri, la orele 10 dimineața, s-a făcut o manifestație fostului mitropolit Ghenadie Petrescu. Manifestanții au pornit din grădina Sf. Gheorghe, având în frunte pe d. consilier comunal Constantin Șt. Bolintineanu." („Timpul", 24 decembrie 1896) Acasă la N. Fleva, care-l găzduia pe fostul mitropolit, luau cuvântul Manu, Macedonski, Bacalbașa, Bolintineanu...

Expoziție pentru centenarul unui discurs parlamentar important

Gelu BRÎNCOVEANU

Împlinirea unui secol de la discursul rostit de Nicolae Bălănescu (1866-1940), deputat de Vlașca, la tribuna Adunării Naționale Constituante a Deputaților (10 decembrie 1924), în calitate de raportor general al bugetului pentru anii 1922, 1923 și 1924, a constituit tema unei expoziții vernisată joi, 19 decembrie 2024, la sediul central al Muzeului județean „Teohari Antonescu”. Realizată în cadrul secției de istorie memorială a instituției gazdă, în colaborare cu Serviciul județean al Arhivelor Naționale Giurgiu, manifestarea a reunit public interesat, care a putut viziona câteva documente rare, provenite din colecții publice locale.

Valori patrimoniale

Între piesele etalate atrage atenția în mod special broșura „Din starea financiară a României după războiul mondial – discurs parlamentar”, imprimată la Tipografia Școalei Militare Infanterie No. 2, Sibiu, 1928, autor Nicolae Bălănescu-Giurgiu. Raritate bibliofilă, publicația are 52 de pagini, în conținutul cărora poate fi lecturată o transcriere a discursului politic aniversat. Prin textul său, pagina de titlu lămurește cuprinsul lucrării („Situațiunea bugetară a României întregite în cursul anilor 1922 – 1923 – 1924 expusă în ședința de la 10

decembrie 1924 a Adunării Naționale Constituante a Deputaților de către raportorul general al bugetului statului pe acele exerciții”), prezintă numele și calitatea autorului („D-l Nicolae Bălănescu / deputat de Vlașca”), locul, tipografia și anul de apariție. Remarcăm menționarea orașului natal în cuprinsul numelui de autor înscris pe copertă, situație întâlnită rar la Nicolae Bălănescu.

Alături de aceasta, în vitrină au fost expuse coligate ce cuprind ediții originale din publicația „Monitorul Oficial al României”, între care și un exemplar cu textul dezbaterii din 10 decembrie 1924, bunuri culturale provenite din colecțiile Serviciului județean al Arhivelor Naționale Giurgiu; piesele poartă ștampila Băncii Naționale a României, instituție unde Nicolae Bălănescu a activat în funcții importante, printre care și aceea de director.

Încărcătură istorică mare

În opinia muzeografului Emil Păunescu „discursul aniversat reprezintă un unicat în analele parlamentare

Nicolae Bălănescu

ale României, nemaicunoscându-se vreun caz în care să i se confere unui vorbitor onoarea de a fi raportorul bugetului Statului pentru trei ani consecutivi. Partidul de guvernământ și ministrul finanțelor Vintilă Brătianu i-au încredințat misiunea deputatului giurgiuvean cunoscând expertiza sa în domeniu, talentul oratoric și viziunea ferm democratică. În 1928, atunci când Nicolae Bălănescu a decis să-și încheie cariera parlamentară el a retipărit în regie proprie textul discursului, conștient de valoarea acestuia. Bănuim că a dorit să folosească broșurile publicate la Sibiu drept veritabile cărți de vizită în cadrul contactelor sale culturale din ultima parte a vieții”.

În prezentarea sa, consilier superior dr. Ion Bălan a amintit un alt discurs valoros rostit de același om politic, de la tribuna Parlamentului României: „Nicolae Bălănescu a fost printre cei desemnați, în decembrie 1919, să răspundă la mesajul adresat Parlamentului României Mari de către Regele Ferdinand I (a fost din câte știm noi singurul giurgiuvean care a avut această onoare), discursul rostit în ziua de 26 decembrie 1919 fiind o dovadă concludentă a crezului său politic, a încrederii sale nestrămutate în justețea actului de la 1 Decembrie 1918 ca rezultat al luptei permanente a românilor pentru unitate și independență națională, conștient însă și asupra pericolelor reale care planau asupra tânărului stat devenit România Mare”.

Din discurs

Având în vedere personalitatea excepțională a oratorului Nicolae Bălănescu, reproducem în continuare un fragment din finalul discursului aniversat, în încercarea de a reda importanța sa pentru istorie: „[…] D-lor am vorbit de istorie. Se împlinesc șase ani de când trăiește România întregită. Aceasta este un adevăr, în fața căruia trebuie să tacă orice dezbinare. Să ne ridicăm o clipă deasupra frământărilor curente, să aruncăm o privire ca un fulger asupra trecutului, asupra luptelor noastre de secole, să vedem neamul nostru biruitor, răscolind și răsturnând ruinele unor împărății apuse, dând la o parte toate sfărâmăturile vremurilor vitregi, înaintând și afirmând existența sa prin necontenită dezvoltare, dar mai ales prin democraticul echilibru social și național […]”.

Și în anul 2025 personalitatea lui Nicolae Bălănescu va fi în atenția Muzeului județean „Teohari Antonescu”, prin secția sa de istorie memorială, care și-a propus pregătirea unui eveniment comemorativ, în colaborare cu cea mai importantă instituție religioasă din județul Giurgiu.

Imagine de la vernisaj

Crucea „Meritul Sanitar" conferită în 1931 președintei filialei Crucii Roșii din Giurgiu

Laurențiu-Ștefan Szemkovics

Prin decretul regal nr. 3.218 din 23 septembrie 1931, s-a conferit Crucea „Meritul Sanitar" clasa I lui Gl. Sutescu Chiriachi, președinta filialei Crucii Roșii din Giurgiu, pentru activitatea sa și pentru că a dat un larg concurs sănătății publice. Decretul regal, prin care decorația a mai fost acordată și altor persoane atât clasa amintită mai sus, cât și clasa a II-a, a fost publicat în „Monitorul Oficial" nr. 243 din 17 octombrie 1931, p. 8750.

Prezentăm descrierea decorației, precum și reproducerile grafice care provin de la colecționarul Emanuel Erena.

Crucea „Meritul Sanitar", instituită prin *Regulamentul pentru instituirea Crucii „Maritul Sanitar"*, sancționat prin decretul regal nr. 6.471din 25 Noiembrie 1913 (publicat în „Monitorul Oficial" nr. 191 din 26 noiembrie / 9 decembrie 1913, pp. 8401-8402), avea trei clase: *„clasa I de aur, clasa II de argint și clasa III de bronz și se va confecționa prin îngrijirea Ministerului de Interne. Această Cruce are patru brațe egale în diametru, de 29 mm în lungime și lățime. Dintre cele patru brațe, ca și de la partea superioară a brațului de sus și de la partea inferioară a brațului de jos, ies raze, astfel că Crucea are aparența unei forme ovale de 38 mm lungime totală și 29 mm lățime. Pe una din fețe (avers) Crucea este smălțuită roșu-închis și încadrată de o dungă de metal de un milimetru lățime. În mijlocul Crucii este aplicat bustul M. S. Reginei, de metal argintat-oxidat. Fața opusă a Crucii (revers) este nesmălțuită și are pe brațul orizontal inscripția MERITUL SANITAR, în două rânduri; de asupra cifra regală, iar dedesubt 1913. Crucea este mobil suspendată de o coroană regală în dimensiuni de 21 mm lățime și 19 mm înălțime, având un inel prin care se trece panglica. Panglica are lățime de 35 mm, este de mătase moarată albă, cu câte o dungă roșu-închis de 3 mm, depărtate cu 2 ½ mm de margini. Panglica se trece prin inelul medaliei, unde va avea două îndoituri, după cum se poartă și celelalte decorațiuni române. Este riguros interzis de a se purta panglica în alt mod sau formă. Meritul Sanitar se acordă persoanelor care se vor fi distins prin fapte, donațiuni, scrieri, sau alte lucrări care contribuie la îmbunătățirea stării sanitare a țării, precum și funcționarilor sanitari sau altora, care se vor fi distins prin serviciile lor în interesul general sanitar"*.

Crucea „Meritul Sanitar" clasa I (avers și revers)

GEOGRAFIA și ISTORIA, încotro ?

Cadrele didactice de la Liceul Tehnologic „Dimitrie Bolintineanu" din Bolintin Vale, județul Giurgiu:
Profesori de Geografie – Romica Marin, Rodica Lazăr, Andreea Narcise Grigore;
Profesori de Istorie – Georgeta Sima, Ramona Badea, Marian Dumitru

În contextul discuțiilor apărute cu privire la modificările ce vor fi aduse Planurilor cadru pentru învățământul liceal se pune întrebarea : Geografia și Istoria, încotro ?

Este nevoie să subliniem importanța acestor obiecte de studiu și considerăm că este necesar ca Geografia și Istoria să se regăsească în trunchiul comun la toate clasele, filierele, profilurile și specializările, nu să rămână la decizia școlii sau opționale, dacă ne dorim ca generațiile viitoare să-și cunoască trecutul, să își păstreze identitatea și să se manifeste ca o națiune independentă.

În ansamblul disciplinelor școlare, Istoria ocupă un loc privilegiat prin numeroasele valențe educative. Acțiunea instructivă a Istoriei este determinată de aspectele economice, politice, culturale, ideologice pe care le abordează, le explică și le ierarhizează, iar Geografia nu mai poate fi redusă la o simplă descriere a mediului înconjurător sau la simple informații despre relieful sau clima unei regiuni. Este o disciplină interdisciplinară, esențială pentru înțelegerea provocărilor contemporane, oferă o înțelegere holistică asupra relației dintre om și mediu, asupra gestionării resurselor naturale, schimbărilor climatice, evoluția hărții politice, a economiei globale și dezvoltării durabile, urbanizarea, migrațiile, gestionarea resurselor ș.a.

Obiectivul studiului Istoriei este formarea gândirii istorice. Aceasta presupune reconstituirea faptelor și aprecierea acestora din perspectiva valorilor pe care le transmite. A gândi istoric înseamnă a evalua corect un eveniment prin cauzele sale, evoluție și consecințe. Aplecarea spre studiul istoriei îl ajută pe elev să se identifice cu comunitatea din care face parte, contribuie la educarea civică a viitorului adult, formarea unei atitudini civice pozitive, a unei conduite axate pe valori morale, precum și pe formarea trăsăturilor de caracter. Respectarea drepturilor fundamentale ale omului, acceptarea diversității de opinie, a diversității etnice, culturale, religioase etc., dezvoltarea unei atitudini sociale sunt esențiale în viața tânărului în prezent. Spunem aceasta ca urmare a situării României în noua realitate geopolitică. Uniunea Europeană implică idei centrale ale istoriei: solidaritate, libertate, respect pentru ceilalți, respectarea identității naționale și mai nou vorbim de raportul dintre identitatea noastră și cea europeană. Dintre acestea menționăm formarea atitudinilor pozitive față de trecut, formarea trăsăturilor motivaționale, precum apartenența la o comunitate sau la o națiune.

„Niciodată nu poți înțelege (spunea Arnold Toynbee) un eveniment de care te ocupi fără să privești în urmă de-a lungul istoriei. Așa încât este foarte importantă pentru scopuri prezente, iar știința istoriei este foarte importantă ca disciplină de studiu și cercetare, cât și ca posibilitate de modelare a caracterelor noii generații."

În sprijinul studierii materiei Geografie este necesar să amintim rolul pe care l-a avut un mare geograf la trasarea granițelor României Mari. Este vorba de celebrul geograf francez Emmanuel de Martonne (1873-1955) care a avut o contribuție decisivă la „stabilirea efectivă a frontierelor româno-sârbă, româno-maghiară, româno-bulgară și româno-rusă, care s-au bazat pe studiile sale de geografie umană și pe prestigiul acurateței muncii sale academice" în perioada 1919-1920, în cadrul Conferinței de pace de la Paris.

Necesitatea păstrării orelor de Geografie în clasele terminale de liceu într-o lume din ce în ce mai interconectată și afectată de schimbări majore la nivel global, eliminarea sau reducerea Geografiei în clasele terminale ar reprezenta o gravă eroare educațională cu consecințe incalculabile pe termen mediu și lung. Considerăm că studiul Geografiei României, element indubitabil de identitate națională, trebuie să fie deschis tuturor, indiferent de filieră, profil și specializare.

În alte sisteme educaționale, precum cele din Germania, Franța, Marea Britanie, Australia, China, Canada, Statele Unite sau Japonia, Geografia este menținută ca disciplină distinctă pe tot parcursul învățământului liceal. În Australia și Germania Geografia este studiată la clasele terminale de liceu, fiind parte din programul de studii pentru bacalaureat și este considerată o componentă esențială pentru dezvoltarea competențelor de analiză, gândire critică și înțelegere a relațiilor internaționale. De exemplu, în sistemul britanic Geografia este una dintre materiile de bază care pregătește elevii pentru cariere în economie, administrație, mediu și diplomație.

Prin eliminarea Geografiei de la clasele terminale se pierde șirul evoluției elevilor privind olimpiadele școlare, județene și naționale, se pierde legătura lor cu natura și mediul înconjurător și tradiția de zeci de ani de la acest liceu privind specializarea acestora în domenii precum protecția mediului, meteorologie, hidrologie sau profesorat. Numeroși elevi au locuri de muncă în turism, și-au creat propriile afaceri în acest domeniu, unii dintre aceștia lucrează în afara țării tot datorită studierii Geografiei. Argumentele pot fi vizibile și prin rezultatele elevilor noștri în ultimii 20 de ani la examenul de bacalaureat, unde au obținut nota maximă (10 zece) și unde în fiecare an promovabilitatea la acest examen are un impact de peste 90 – 95%.

Geografia este disciplina care ajută elevul să cunoască lumea, mediul înconjurător, să analizeze și să observe toate fenomenele naturale ale mediului, ajută la dezvoltarea abilităților practice, la cercetarea de teren, învață elevul despre riscuri, hazarduri naturale și antropice atât din țară cât și din lume. Faptul că trăim într-o lume în continuă schimbare este evident și problema *schimbărilor în învățământ* reprezintă o necesitate tocmai pentru faptul că foarte adesea schimbările au loc abia după ce managementul din domeniu recunoaște starea de criză, fie ca o criză a politicii educaționale, de cunoaștere, a resurselor umane, a conducerii, a finanțării, a evaluării etc.

„Cadrele didactice sunt actori-cheie în orice strategie ce are în vedere schimbarea și dezvoltarea unei societăți sau economii." (Romiță Iucu)

Ziua Culturii Naționale în salonul Bibliotecii Orășenești din Bolintin Vale

Acolo unde nu există un spațiu adecvat pentru a organiza evenimente culturale, fie că vorbim despre aniversări, comemorări, lansări de carte sau pentru a evidenția în calendarul micilor urbe aspecte din propria istorie locală, reprezentanții multor comunități se rezumă la a organiza mici festivaluri care amintesc oamenilor de vechimea locului conform atestărilor documentare. Nu este și cazul comunității bolintinene, aflată în lunca dintre râurile Argeș și Sabar. Deși numără doar aproximativ 14.000 de locuitori, Bolintinul din Vale se bucură de existența a trei spații culturale, unul mai important decât celălalt prin vechimea construcției, fapt care le-a conferit statutul de monumente istorice. Aici mă refer la Poșta Veche, o deosebită construcție în stil neoromânesc datată 1906, astăzi Biblioteca Publică Bolintin Vale, Centrul Cultural Școala Veche (1889) ridicată pe locul fostei case părintești a poetului Dimitrie Bolintineanu, dar și un centru expozițional, Expo Park, construit recent cu fonduri europene, care deja găzduiește expoziția de scule și unelte meșteșugărești, „Zidar de Bolintin”.

Cu asemenea posibilități de organizare a diverselor evenimente culturale nu se putea rata prilejul de a sărbători alături de bolintineni un moment precum cel al Zilei Culturii Naționale, prilejuit de nașterea lui Mihai Eminescu, de la care se împlinesc anul acesta 175 de ani. Astfel că, în data de 18 ianuarie 2025, în Salonul Bibliotecii Orășenești Bolintin Vale, Compartimentul Cultură din cadrul Primăriei orașului Bolintin Vale, cu sprijinul Asociației pentru Cultură și Tradiție Istorică Bolintineanu au mai organizat și vernisajul unei noi expoziții din ciclul „Genealogica – neamuri bolintinene”, în cadrul căreia a fost prezentată familia Petrescu, renumită prin cojocarii săi de odinioară, dar și prin oamenii de azi: „Este, cred, al șaselea episod în care prezentăm niște neamuri bolintinene. Este o formă de a-i lega de Bolintin pe cei care au plecat și de a-i face să nu plece din Bolintin pe cei care au rămas.” a declarat Vasile Grigore, directorul revistei Sud. Prezentând în amănunt aspecte din viața și activitatea principalilor reprezentanți ai generațiilor familiei Petrescu din Bolintin, același Vasile Grigore a mai precizat că „prezentarea unor familii obișnuite este cea mai nouă formă de expresie a istoriei pentru că ea înglobează foarte multe discipline: sociologia, economia, istoria, genealogia, cultura și, până la urmă relațiile între oameni, transformarea acestor relații. Familia Petrescu a fost una specială în Bolintin, în sensul că era arhicunoscută. Ei s-au impus ca niște meseriași, ca niște cojocari pricepuți. De fapt este o dinastie de cojocari care începe în neamul Petrescu cu „Sache”, cu Vasile Petrescu, pe care îl chema, de fapt, Vasile Petre Dobrișan. Numai că el s-a căsătorit cu o femeie dintr-un neam bolintinean cu totul deosebit, important al Bolintinului, care i-a impus să adopte numele Petrescu.”

Prezentă la eveniment a fost și d-na Nicoleta Petrescu (căsătorită Heredea), unul dintre descendenții familiei Petrescu. Însoțită de rude foarte apropiate domnia sa a mărturisit: „Scopul acestei întâlniri, cum a spus și dl. dir. Vasile Grigore, este de a ne cunoaște strămoșii, de a le cinsti memoria și, de acolo de unde sunt să vadă că nu i-am uitat.” Tot cu referire la importanța acestei expoziții genealogice, prof. Nicolae Scurtu a precizat următoarele: „Există încă dintru începuturi anumite locuri care vorbesc peste timp. Și aceste locuri sunt vizitate adesea de specialiști care de fapt vin să cerceteze rădăcinile acelor locuri și a oamenilor acelor locuri. Nu întâmplător, un emul al lui Sadoveanu spunea că la locurile unde s-au născut, au crescut, au învățat marii oamenii ai acestei țări ar trebui să mergem descoperiți și desculți, chiar dacă ar trebui să călcăm pe spini. Și ar trebui să ne-ntoarcem la locurile noastre de zi cu zi, mai puternici și mai înaripați. De câțiva ani urmăresc și eu arborele genealogic. Genealogia este o disciplină auxiliară a istoriei. Dar este una dintre cele mai însemnate discipline auxiliare. Acolo este omul, înaintașii și urmașii omului. Acolo este oglinda unei societăți care a stat dreaptă și dârză în fața istoriei fără să cedeze.”

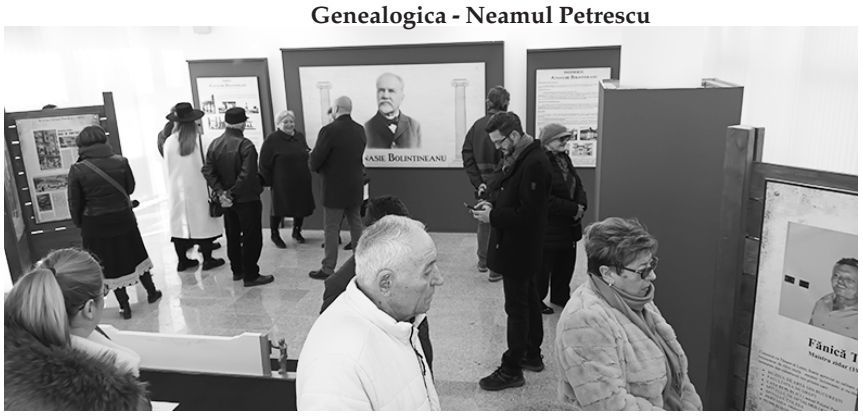
În deschiderea momentului artistic dedicat poetului național, același prof. Nicolae Scurtu, Cetățean de Onoare al Bolintinului și invitat special al acestei zile de sărbătoare a ținut să precizeze importanța studierii operelor eminesciene, fără a omite sublinierea superficialității în predarea și analizarea corectă, în profunzime a principalelor creații care l-au recomandat pe Mihai Eminescu drept poetul cel mai reprezentativ al culturii românești: „Pe 15 ianuarie a fost ziua lui Eminescu. El este chintesența spiritualității române, chintesența filosofiei românești. Tânărul acesta a spart tiparele, el nu a avut nevoie nici de școală și nici de profesori. Lecturile făcute în casa lui Aron Pumnul de la Cernăuți, la Botoșani, acestea l-au ridicat la un înalt nivel de spiritualitate. Se vorbește adesea de Eminescu, este invocat, dar Eminescu astăzi asemenea multor scriitori nu este citit, nu este analizat în școală, nu este predat așa cum se cuvine generațiilor de elevi nici la gimnaziu, în liceu sau la universitate. A trecut vremea superlativelor. Trebuie să intrăm în text și să vedem ce este acolo. Cum spunea la un moment dat Arghezi într-o prefață stilizată la o traducere din Krîlov, «cititorul cărții va să cate unde bate miezul și-unde nu mai bate».”

Această parte secundă a întâlnirii din salonul Bibliotecii Orășenești a aparținut sopranei de origine albaneză Arlinda Morava, acompaniată la pian de prof. Adriana Alexandru, mezzosoprană a Operei Naționale din București, momentul liric fiind asigurat de actrița Mona Dobrișan care, însoțită de fiica acesteia Emona Dobrișan au recitat din versurile lui Eminescu, emoționând numerosul public prezent.

A consemnat Gabriel DRAGNEA

Genealogica - Neamul Petrescu

În vizită la expoziția Zidar de Bolintin

Nicoleta Petrescu (Heredea) prezentând neamul Petrescu

Arlinda Morava, Adriana Alexandru, Mona Dobrișan

Depănând amintiri: Milica Dan, Ștefan Crudu, Cornel Cristescu

De la Bolintin vine cartea !

Marian GRIGORE

Editura Sud din Bolintin Vale a împlinit de curând cinci ani de activitate, timp în care a dat la iveală 53 de volume. Multe, puține, e o chestiune de interpretare, însă dacă ținem cont de problemele cauzate de pandemie și de restricțiile financiare ale ultimului an, considerăm numărul cărților publicate ca fiind onorabil, mai cu seamă că Editura Sud nu funcționează ca una comercială, ci susține din bugetul propriu aparițiile editoriale. De aici și selecția atentă a titlurilor și autorilor publicați.

Evenimentul din 1 februarie 2025, găzduit de Salonul de evenimente al Bibliotecii Orășenești Bolintin Vale, a dorit să prezinte publicului cele mai recente apariții editoriale sudiste, respectiv cărțile apărute la Bolintin în luna decembrie 2024. Această intenție, transformată în realitate, a condus la organizarea unui eveniment original, rar sau deloc întâlnit, căci au fost lansate nu mai puțin de șase titluri semnate de șapte autori:

• Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni;*

• Niculae Stoica, *Pamfil Șeicaru și ctitoriile sale;*

• Ilie Mândricel, *Crevediile Neajlovului în documente;*

• Victor Pencu, *Elegiile timpului înghețat;*

• Corneliu C. Cristescu, *Istoria versificată a lui Mihai Voievod Viteazul;*

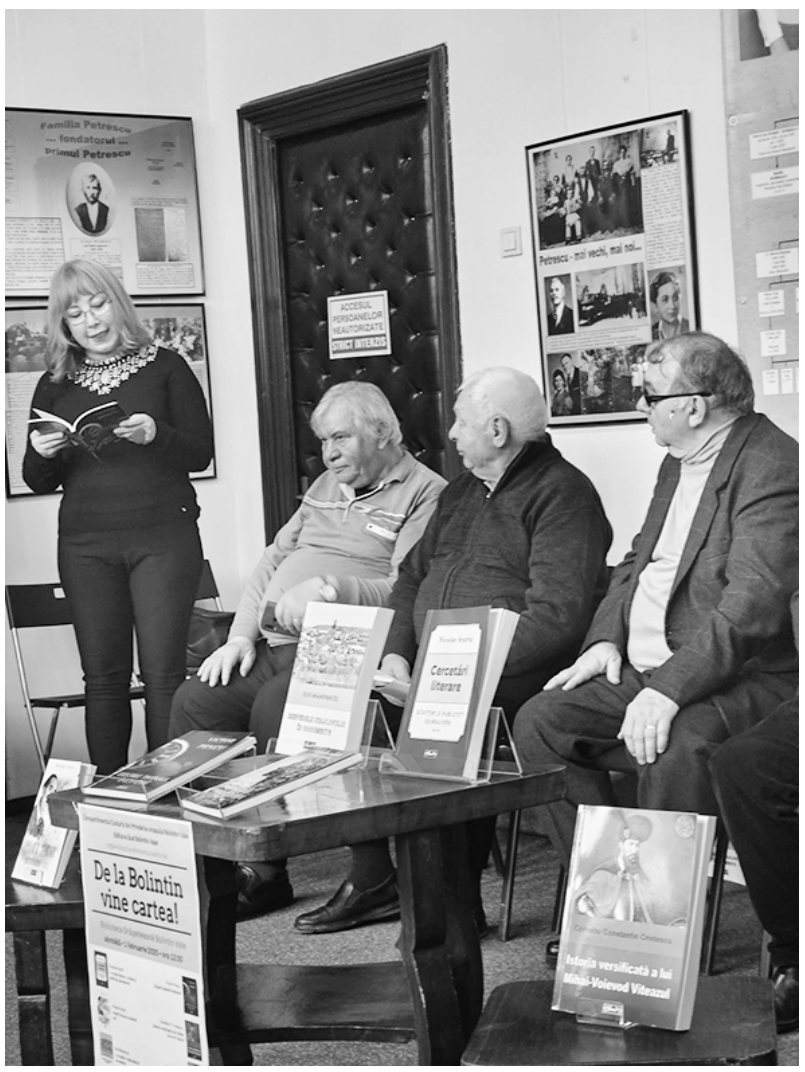
• Gabriela Dumitru, Dan Florică, *Pe aripile versului modern*.

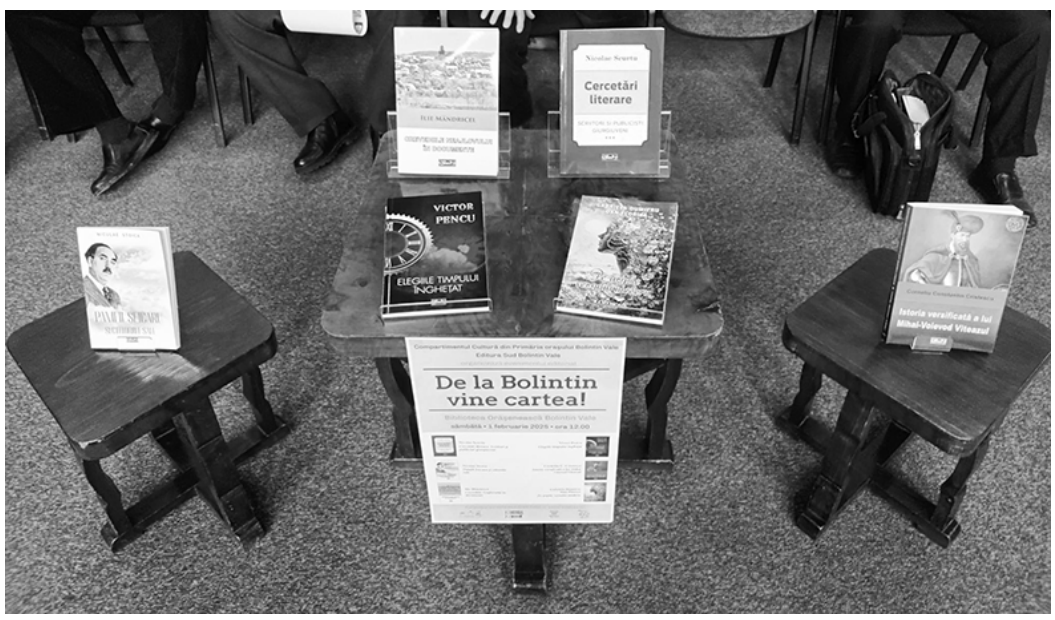
După cum se poate observa și din titlurile cărților, acestea au avut tematici diverse: istorie literară (Nicolae Scurtu), istorie (Niculae Stoica și Ilie Mândricel), poezie (Victor Pencu, Corneliu C. Cristescu, Gabriela Dumitru, Dan Florică), însă toate sunt în legătură cu arealul cultural bolintinean.

Pe lângă cei șapte autori au mai luat cuvântul: Florentin Popescu, Valere Burlacu, Titi Damian, Ștefan Crudu, Gabriel Dragnea, Vasile Grigore. Actrița Mona Dobrișan a recitat câteva poezii din volumele prezentate. În rândul numerosului public care a făcut să pară neîncăpător generosul spațiu al Salonului Bibliotecii Orășenești am remarcat prezențe familiare manifestărilor culturale bolintinene: Gianina Mehedințu, Alexandru Cazacu, Milica Dan, Maiana Mladin, Andreea Grigore, Georgeta Ghiță, Mioara Mănescu, Laura Nicolau, Vasile Constantin, Constantina Chiva, Lea Nicolau, Nicoleta Heredea...

Organizatorii evenimentului, respectiv Compartimentul Cultură din cadrul Primăriei orașului Bolintin Vale, Editura Sud și ACTIB mulțumesc celor care s-au implicat direct în buna sa desfășurare, respectiv Gabriel Dragnea, Alexandru Cazacu, Steluța Nae, Milica Dan.

BOMBA

Andrei UNGUREANU

Bulevardul central din Câmpulung e o stradă frumoasă, dând măsura strălucirii d'antan a orașului. Oficial strada se numește Negru Vodă, de la întemeietorul legendar al urbei, a cărui statuie privește falnic spre biserica Sfântul Nicolae din curtea casei de cultură. Pentru nostalgici însă, bulevardul își păstrează încă vechea denumire populară, de bulevard Pardon, denumire venită, ca și cea a grădinii publice, grădina Merci, din vremurile când burghezia Mușcelului adoptase moda franceză și considera că e de bon ton să să se scuze și să-și mulțumească în altă limbă decât cea a țăranilor din satele înconjurătoare.

Au trecut anii și bulevardul a scăpat, nu se știe cum, relativ intact de furia demolatoare a comuniștilor care au distrus atâtea centre istorice frumoase pentru a înălța blocuri gri pentru proletariatul urban. Sigur, nici Câmpulungul nu a fost pe deplin cruțat, căci buldozerele au mâncat din clădirile vechi, inclusiv din unele de pe bulevard dar, față de alte orașe, pierderile au rămas relativ limitate. Ceea ce nu înseamnă că strălucirea de altă s-a păstrat. Clădirile sunt la fel de frumoase din punct de vedere arhitectural și patina timpului le dă un aer de noblețe, amestecat însă cu o tristețe resemnată atunci când vezi fațadele sparte sau mucegăite, crăpăturile adânci din pereți ori copacii care cresc din zidărie, ca ciupercile pe stârvul unui copac căzut. Locuitorii acestor case nu mai sunt nici ei burghezii prosperi de altădată, ci oameni mai degrabă săraci, căci cei mai prosperi preferă acum să-și facă vile la marginea orașului, unde mirosul de vechi și de moarte nu se simte. Asta face ca bulevardul Pardon să te umple, vrei nu vrei, de un spleen greu de explicat, poate acela pe care îl simte un călător revenit după ani și ani acasă și găsindu-și părinții morți și gospodăria risipită. Așa se va fi simți, poate, Făt-Frumos din Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte la întoarcerea în locul unde fusese, cândva, curtea împărătească unde se născuse și își petrecuse copilăria. Impresia aceasta tristă se estompează însă în zilele calde și însorite de vară, când producătorii și studenții de aiurea se întorc acasă, terasele se umplu de lume și orașul de mașini scumpe. Asta însă nu durează mult, căci primele zile de toamnă îi alungă pe aceștI oaspeți veseli înapoi spre meleagurile de unde au venit, și orașul își recapătă aerul trist, ca un bețiv care se trezește după o beție cruntă cu o mahmureală strașnică.

De la o vreme însă zvonul că bulevardul și clădirile adiacente vor fi renovate se aude tot mai puternic. Și, într-adevăr, într-o dimineață, nu foarte devreme, o mașină cu muncitori oprește la capătul bulevardului, pe care îl închide, deviind circulația. Apoi, mergând agale, vor închide și celălalt capăt, nu de tot, ci doar cât să oprească trecerea mașinilor. Pietonii, ei, aveau în continuare voie să circule. Prima zi de lucru n-a fost foarte spornică, poate și pentru că muncitorii petreceau mult timp chibzuind bine cum să se apuce de treabă, astfel încât să facă lucru temeinic. Ipoteza aceasta a fost infirmată curând, căci muncitorii nu făceau măsurători sau planuri, ci dădeau alene din târnăcop, cât să se facă că lucrează, și se cinsteau din bidoane de bere la PET.

Astfel că doamna Petreanu, de la primărie, își înmulțise vizitele și ocările la adresa echipei. Când să iei și tu o pauză, să te mai răcorești, că ai muncit destul și, orișicât s-ar zice, șantierul nu se mută din loc, cum te pomeneai cu angajata primăriei și vocea ei isterică: „De ce nu munciți ? Cum stă cu proiectul, vom respecta termenul de execuție ? Asta de ce n-ați făcut, de două săptămâni tot mă duceți cu vorba că vă apucați. Ce e cu țevile astea îngropate, nu trebuiau mutate déjà ?" Inutil de spus că muncitorii, după ce piaza rea se făcea nevăzută, își terminau bidoanele de bere cu scârbă. Încă un moment convivial stricat de harpia de la primărie. Adevărul că vina era în cea mai mare parte a lor, soseau târziu, după ce băuseră cel puțin o cafea, dacă nu și o tărie, munceau fără prea mare zel până când soarele se ridica în sus ca o lumânare, apoi făceau o binemeritată pauză pentru a se hrăni, căci munca pe șantier e grea și dacă nu mănânci n-ai forță să lucri. De-acum déjà se apropia sfârșitul programului, până strângi sculele, până asiguri șantierul, se face ora de plecare, și niciodată nimeni nu a mai prins echipa pe șantier la un minut după terminarea programului.

De la o vreme însă, săpătorii își luaseră seama și își schimbaseră tactica. Veneau dimineața devreme și munceau cu un oarecare spor până pe la 10, să fie văzuți de funcționarii primăriei în drum spre birouri, care funcționari nu erau nici ei cei mai punctuali oameni. Apoi, pericolul cel mare trecând, făceau cu schimbul: o parte asigura permanența pe șantier și lucrau, măcar nominal, pentru a se dovedi că aveau activitate, iar cealaltă parte se retrăgea la o țigare, la o bere, la un bilet la aparate. Apoi venea schimbul de tură și rolurile se inversau. Comedia a ținut o vreme până când zgripțuroaica s-a prins de figură și s-a viclenit, venea acum cu planul de lucru la ea și verifica dacă toți angajații sunt prezenți pe șantier, dacă s-au executat lucrările prevăzute pentru săptămâna trecută și alte asemenea subiecte dătătoare de bătăi de cap.

– Ce-are mă asta cu noi ? îl întrebau obidiți săpătorii pe șeful de șantier. O fi nefutută, rânjeau ei, ca o răzbunare.

– Nu e mă, răspundea calm dirigintele. Sau o fi, știu eu ? Bărbat are, bani are, că lucră la primărie, dar nu e vorba de asta. E vorba că ăștia la primărie a luat fonduri de la UE să reabiliteze centrul. Și a băgat pe unii dupe la Alba Iulia, niște ardeleni, futu-le muma-n cur de hoți, Grup Atena parcă să zic că le zicea, sau Sparta, Corint, în pizda mamelor lor, în orice caz ceva nume de oraș antic grec și ăștia a venit, a dat o spoială de var pe clădiri, a luat banii și-a plecat. Dacă s-a văzut cu sacii-n căruță, a băgat firma în faliment și mai ia banii dacă ai de unde. Ce să faci, să scoți la licitație betoniere, mistrii, schele, ce mai scoți din ele ? Așa că ne-a băgat pe noi să facem câte ceva să pară că s-a executat cât de cât, să nu trebuiască să dea banii înapoi. Și e disperată tare cocoana că dacă nu terminăm munca până la termen, o să le ceară UE să returneze fondurile.

– De parcă e vina noastră că nu și-au făcut ăia treaba cum trebuie, protestă, supărat, unul din lucrători. Și mai ales a ălora de la primărie că i-a băgat să facă lucrarea. Trebuia să-i verifice dacă sunt serioși, dacă au muncitori, utilaje, nu așa, primul venit, primul servit.

– Păi ce crezi mă Costele, că i-a băgat așa că au cerut ei ? Vine oricine și zice: bagă-mă, măi nene, să-ți repar centrul, și-l bagă ? Cine știe cât au cotizat la bugetul local al primarului, ca să-și reabiliteze primarul vila ?

– Și uite-așa beleaua căzu pe capul nostru, concluzionă, cu tristețe în glas, Costel. Noi să facem treaba și alții să ia banii.

– Așa e de când lumea, cine-mparte, parte-și face, întări Lică, cel cu teoria vilei primarului.

De bine de rău lucrările avansau, și echipa trecuse acum la schimbarea țevilor de canalizare, vechi de când lumea, ruginite și corodate ca vai de ele, cu unele noi, mai groase, din plastic. În dezgustul general primele țevi au fost scoase, și mâlul urât mirositor acumulat înauntrul lor nu întârzie să împută toată zona bulevardului. Oamenii nu mai îndrăzneau să deschidă ferestrele de miros, dar tot nu puteau să scape de mireasma dătătoare de vomă ce se degaja din măruntaiele pământului. Muncitorii însă, de la o vreme, se obișnuiră cu miasma, ba chiar putoarea părea să-i fi învârtoșat, căci trăgeau tare acum ca să termine cât mai repede schimbarea țevilor. Lucrările ajunseseră acum în fața Casei de Cultură, și doamna Petreanu se mai îmblânzise și ea, venea mai rar și era mai puțin pusă pe harță.

Nu mică îi fu mirarea doamnei când unul dintre muncitori aproape că dădu buzna în biroul ei. Asta era ceva nou, până acum nu doar că niciunul dintre ei nu venise vreodată să o vadă, ba chiar se fereau cât puteau să dea ochii cu ea. Ceva se întâmplase, altfel nu se explica.

– Doamnă, veniți să vedeți, am dat de o măgăoaie mare de fier, nu știm ce este, când săpam la țevi. Haideți să vedeți că nu știm ce să facem, ne ține șantierul în loc.

Doamna Petreanu de la primărie nu aștepta să i se zică de două ori. Ieși grăbită, atât pentru că era un pretext bun să mai plece de la birou și nu e ca și cum se omora de dragul de a pune ștampile pe adeverințe, cât și dintr-o curiozitate greu de stăpânit. În plus sosirea muncitorului adusese un val de miros coclit, care îmbibase într-o clipită biroul mic și fără geamuri și era mai sănătos să nu mai rămână prea mult timp acolo.

Era o bucată de fier diformă, corodată și îmbrăcată într-un strat gros de pământ roșiatic amestecat cu rugină. La suprafață puteai s-o scorojești cu unghia, dar apoi dădeai de tare. Doar o bucată ca de un metru fusese descoperită, restul aștepta încă să fie scos la lumină. Între timp, bucuroși de prilejul de a face o pauză de hidratare ce nu le putea fi imputată, muncitorii șantierului nu păreau să-i dea prea multă importanță.

– Ce-o fi, doamnă, ce-o căuta asta aici ?

– Eu știu, pe mine mă-ntrebați ? Am mai săpat eu la țevi și canale ca să știu ?

– Tocmai, că noi am săpat și am făcut destule, dar asta n-am mai pomenit, nu ne dăm seama ce e. Că dacă știam nu vă mai întrebam, nu ?

– Până una alta opriți lucrul și să oprim accesul. O să chem poliția locală să vedem ce este.

Deși poliția locală se presupune că asigură siguranța locală, acționând pe teren, n-a fost chip să găsească vreun milițian care să vină și să vadă despre ce e vorba. La sediul poliției din spatele primăriei s-a constatat că mulți dintre milițieni erau plecați în acțiune, probabil o acțiune sub acoperire, de mare importanță, căci nu se știa nici unde erau, nici ce făceau, nici când aveau să se întoarcă. Iar puținii oameni ai legii rămași la sediu nu puteai nici ei să plece, trebuiau să asigure permanența, dacă vine cineva și reclamă că i s-a furat telefonul într-un magazin ? Trebuie să pună declarație, și declarația trebuie înregistrată și să i se dea număr de ordine, ori, dacă plecăm pe teren și nu mai e nimeni, cine să facă asta ? Abia într-un târziu o mașină de poliție opri la fața locului, din care doi agenți se dădură jos și-și aprinseră numaidecât câte-o țigară. Priviră fără interes obiectul, care între timp fusese dezvelit și mai mult, ca și cum ar fi vrut să spună : Cu cioace d-astea ne deranjați voi pe noi, mă ? Măcar dacă era vreun mort ciopârțit acolo, nu că am fi făcut noi altceva decât ce facem acum, să asigurăm perimetrul și să chemăm pe alții, dar măcar era ceva mai interesant, mai dramatic. Așa e o bucată de fier, mare chestie, d-astea am mai văzut noi destule, și încă unele mai mari și mai impresionante, nu ca rugina asta.

Nici doamna Petreanu n-a putut să mai rămână mult în birou. După ce încuie ușa și puse semn că: Vin imediat, se întoarse la locul descoperirii. Ceea ce văzu nu-i plăcu, ba chiar începu s-o sperie, obiectul de fier începuse să semene așa, de departe, și dacă priveai dintr-un anumit unghi, cu o bombă neexplodată, din primul sau al doilea război mondial. Doamna Petreanu nu văzuse cu ochii ei vreo bombă adevărată, doar la televizor, dar riscul era mare, erau în buricul târgului, dacă într-adevăr era o bombă tot centrul avea să fie ras de pe fața pământului. Tocmai bine că în Câmpulung există o unitate militară care cu titlul pompos de „Baza de instruire pentru apărare chimică, biologică, radiologică și nucleară", care altfel era la mare căutare în rândul soldaților și gradaților, căci acolo era traiul cel mai bun. Pe ăștia de la vânători de munte tot mai îi scotea în poligon, la tragere, la exerciții militare, și unii chiar muriseră, nu în război ci răsturnându-se cu camionul într-o râpă, ca să nu se creadă că pe timp de pace militarul nu se expune niciunui risc. Uite că poți să mori și pe timp de pace. În schimb la CBRN nu făceai mare lucru, învățai să-ți pui o mască pe față și să te dai cu zeamă de lămâie în ochi dacă inhalai gaze lacrimogene, în rest mâncare bună la popotă și joc de cărți cu colegii. Așa că soldații de la CBRN ajunseseră să își îmbrace cu mare greutate costumele de protecție care-i făceau să arate ca niște astronauți, și de la o vreme aproape că uitaseră cum se echipează. În orice caz, ce poți să faci dacă-ți dă unul cu bomba nucleară în cap ? Te uiți la ea cum cade și la fel te prăjești, cu sau fără costum.

Astfel că fu nevoie de vreo trei telefoane până când cineva de la baza CBRN să se milostivească de apelant și să răspundă. De fapt uitaseră că trebuie să asigure o permanență, pe ei oricum nu-i suna nimeni niciodată, nu erau pompierii sau salvarea să zbârnâie telefoanele. Cele auzite prin telefon de la doamna Petreanu îi mirară, dar nu-i speriară prea tare: E poliția acolo, a asigurat zona ? Apăi atunci nu e urgență, doamnă, stați liniștită, că nu e aia bombă, dacă era bombă exploda déjà la cât au dat ăștia cu târnăcopul s-o scoată (și râse grosolan, ce altă dovadă mai trebuia ?). Venim și noi dar mai încolo că băieții sunt la aplicație (de fapt jucau table și nimeni n-avea chef să întrerupă partida). Stați liniștită. Cine știe ce-o fi p-acolo, pe vremuri era mori, trecea apa și o fi vreo mașinărie de la vreo moară veche, vreun cazan, vreo fierătanie, știu și eu ?

Între timp muncitorii începuseră să lucreze din nou, căutând să dezghioace balena putredă de fier. Săpau cu atenție de jur împrejur, pentru a da de margini. Apoi aveau să sape pe lateral, pe părți, ca să poată să ridice fierătania din mormânt. Săpau cu grija, ca niște arheologi într-un sit important, ca nu cumva să spargă vreo amforă delicată. Și, într-adevărat, niște semne abia vizibile, roase de trecerea vremurilor, începuseră să se vadă, poate niște nituri de tablă groasă, deci posibil să fi fost ceva înauntru.

Între timp polițiștii de la locală plecaseră, la alte misiuni se justificaseră ei, și funcționara de la primărie rămase cu muncitorii de pe șantier și cu lumea care începuse să se adune tot mai numeroasă. Cu toții se întrebau ce se întâmplă, ce s-a găsit acolo în pământ, și căutau care mai de care să tragă cu ochiul, astfel încât săpătorii trebuiseră să-i ușuie cu asprime de câteva ori. La un moment dat se hotărî: sună la Pitești, la județ, să trimită o mașină, dacă ăștia din Câmpulung nu aveau chef să-și facă datoria. De data asta i se răspunse prompt și primi asigurări că un echipaj de intervenție va sosi cât mai repede posibil, dar nu mai devreme de o oră, căci trebuia să se pregătească echipamentul, era ora de vârf în trafic și nici distanța dintre cele două orașe nu e chiar mică.

Doamna Petreanu se retrase să bea o cafea. Avea sentimentul că-și făcuse bine datoria, chiar dacă poate responsabilitatea nu era a ei, ci a șefului de șantier, chiar dacă fusese luată în râs de specialiștii în apărarea chimică, biologică, radiologică și nucleară. Și aproape că-i părea rău că fusese atât de aspră cu muncitorii, ei erau singurii care-și făcuseră treaba în acea zi. Buni, răi, ăștia sunt, și de ei depindea soarta proiectului și a câtorva sute de mii de euro. Poate ar fi trebuit să-i plătească mai bine, e muncă grea, fizică, dar primarul nici nu voia s-audă, voia să facă economii pentru cele mai mari și mai spectaculoase zile ale orașului din istoria Câmpulungului, căci în toamnă urmau alegerile. Decât să-i dai 5000 de euro unei figurante care face *playback*, mai bine îi dai 500 de lei în plus unui muncitor care face ceva folositor pentru toată comunitatea, dar cine să audă ? E orașul meu și eu hotărăsc, spusese primarul, mânios.

Se trezi din gânduri la auzul unor sirene, să fi fost o ambulanță ? De obicei astea treceau cu girofarul pornit spre și dinspre spitalul municipal, dar spitalul era departe și amublanțele nu intrau pe bulevardul central. Sunetele se apropiau însă de ei. Se tezmetici de-a binelea când văzu mașina de intervenție, probabil sosită de la Pitești, oprind cu un scrâșnet în buza șantierului. Șoferul nici nu opri bine motorul când cei trei ocupanți săriră, ca speriați de bombe, din mașină, și porniră alergând, spre muncitori.

– Stați măi nebunilor, vreți să ne omorâți pe toți ?

Cel care ajunsese primul îi dădu o palmă muncitorului călare pe fier, care se pregătea să pornească picamerul. Acesta rămase o clipă uimit, ca și cum atunci s-ar fi trezit dintr-un somn greu, era chiaun și nu mai știa pe ce lume să afle.

– Bă, bezmeticule, asta e o bombă, bă. Dacă bagi picamerul în ea sare tot orașul în aer.

Muncitorii se opriră uimiți. Să fi fost bucata aia prăpădită de fier în stare să radă orașul și să omoare mii de oameni ? Ruginitura aia ? Aia nu mai era bună nici la fier vechi. De fapt da, o luai, o duceai la fier vechi și-ți scădea jumate din greutate că „vă scad pământul, eu cumpăr fier, nu pământ". Ăsta era și planul lor de fapt, ar fi fost bun un mic bonus, dacă primăria tot nu vrea să-i plătească mai bine.

Cu cei de la dezamorsare nu mai era de joacă. Cu cuvinte aspre i-au îndepărtat pe toți cască-gură. S-au echipat apoi cu atenție și s-au apucat de treabă. Nici muncitorii n-au mai plecat la sfârșitul programului de lucru, cum o făcuseră, fără greș, până atunci, ci au rămas să privească și ei bomba. Când toate s-au terminat, cel ce încasase palmele se apropie de cel ce-l lovise.

– Nu m-am supărat să știți, când e pericol așa mare omul nu mai știe ce face. Eram gata-gata să bag cuțitul în ea. Noi ne gândeam că e cine știe ce cazan vechi, vream să-l spargem și să-l dăm la fier vechi. Dar nu-i bai, tot săpând mai găsim noi vreuna. Hai, s-auzim de bine, că de rău ne-am săturat !

Editura Sud din Bolintin Vale publică volume ale autorilor din sudul țării, care tratează despre arealul bolintinean ori subiectele din această zonă.
Consilier editorial: Gabriel Dragnea.
E-mail: editurasud@gmail.com
Telefon editură: 0726179367

Cărți apărute la Editura Sud

2019
Alexandru Ghiță-Sașa, *Sonete lângă somnul tău... și alte stihuri*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Milica Dan, *Școală veche, școală nouă la Bolintin Vale*
Victoria Milescu, *Cronicile Sudului*
Gabriel Dragnea, *Altharul lui Cronos*

2020
Vasile Grigore, *Constantin Șt. Bolintineanu – Portretul unui ctitor*
Alexandru Cazacu, *O cameră single*
Vasile Grigore (coord.), Ștefan Crudu, Marian Grigore, *Despre oameni și ziduri. Cronicari ai arealului bolintinean*
Stanca Gianina Mehedințu, *Localitatea mea și obiceiurile ei. Auxiliar didactic*
Stanca Gianina Mehedințu, *Norme de ortografie și punctuație în limba română contemporană. Auxiliar didactic*
Niculae Stoica, *De la Miliție la Poliție*
Florică Dan, *Bea omule, răcoarea mea*
Corneliu C. Cristescu, *Poeziile inimii*
Corneliu State, *Viața, Credința, Familia*

2021
Constantin Colonaș, Florin Colonaș, *Omul cu ochi albaștri*
Gheorghița Ghiță, *Ghid orientativ – titularizare, definitivat, gradul II: educație fizică și sport – învățământ preuniversitar: teste rezolvate, sisteme de acționare, referate de specialitate*
Corneliu State, *Din arhivele unei școli*
Nicolae Dan Fruntelată, *Jurnal sudist*
Constantin Bărbuță, *Confesiuni din viață și de la catedră*
Titus Vîjeu, *Cărțile Sudului*
Nicolae Scurtu, *Cărți cu autografe în biblioteca lui Nichifor Crainic*
Florentin Popescu, *Autori și cărți din bibliotecile Sudului*
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 1
Luminița Cornea, *Virgil Cioflec – Contribuții biobibliografice*

2022
Emil Păunescu, *Fals tratat de muzeologie*, vol. 2
G. Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*
Vili Pârvănescu, *Hai Unirea ! Hai Petrolul ! Hai la fotbal Bolintin !*
Corneliu State, Elena State, *Neînfricații – călător prin țara mea*
Corneliu C. Cristescu, *Farmecul amintirilor – povestiri din Bolintin și Crevedia*
Caietele revistei Sud (nr. 6/2022)
Alexandra Firiță, *Rochia de hârtie*
Gabriel Dragnea, *Însemnări din Sud. Referințe lirice și ipostaze culturale*
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 1
Ruxandra Dragomir, *Rime pentru Garofița*
Titus Vîjeu, *Scrinul alb*
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 1, coord. monahia Benedicta Moldovan

2023
Niculae Stoica, *Dârvari – un vechi sat de pe Sabar*
Florentin Popescu, *Orizont literar bolintinean*
George Apostoiu, *Dimitrie Bolintineanu – un pelerin romantic valah*, ediția a II-a revizuită
Andreea Narcise Grigore, *Dinamica albiei râului Argeș și raportul cu factorul antropic în perimetrul Bolintin*
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 2, coord. monahia Benedicta Moldovan
Gabriel Dragnea, *75 de ani de activitate a bibliotecii publice Bolintin Vale. Diversitate culturală între necesar și obligatoriu*
Luminița Cornea, *Preotul Ioan Graure, o viață sub sabie*
Titus Vîjeu, *Flashback*
Victoria Milescu, *Citind și scriind*
Caietele revistei Sud (nr. 7)

2024
Mănăstirea Strâmbu-Găiseni – studii și cercetări, vol. 3, coord. monahia Benedicta Moldovan
Caietele revistei Sud (nr. 8)
Nicolae Scurtu, *Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni*, vol. 3
Niculae Stoica, *Pamfil Șeicaru și ctitoriile sale*
Ilie Mândricel, *Crevediile Neajlovului în documente*
Victor Pencu, *Elegiile timpului înghețat*
Corneliu C. Cristescu, *Istoria versificată a lui Mihai Voievod Viteazul*

Reviste primite la redacție

Scrisul românesc, anul XXII, nr. 10 (255), 2024; nr. 12 (256), 2024; anul XXIII, nr. 1 (257), 2025, revistă de cultură fondată la Craiova, publicată de Fundația-Editura *Scrisul Românesc*. Director Florea Firan.

Actualitatea literară, anul XIV, nr. 132, octombrie-decembrie 2024, revistă a Unirii Scriitorilor din România editată de Al Lugojpress cu sprijinul sponsorilor și al SIP Timiș. Director Nicolae Silade; Redactor șef R.V. Giorgioni.

Bucovina literară, anul XXXV, nr. 10-11-12 (404-405-406), 2024, revistă publicată cu sprijinul financiar al Consiliului Județean Suceava. Redactor șef Alexandru Ovidiu Vintilă.

Bucureștiul literar și artistic, anul XIV, nr. 1 (160-161), ianuarie-februarie 2025. Director Coman Șova; Redactor șef Florentin Popescu.

Litere, anul XXV, nr. 11-12 (296-297), noiembrie-decembrie 2024, revistă lunară de cultură a Societății Scriitorilor Târgovișteni editată cu sprijinul Consiliului Local Municipal și al Primăriei Municipiului Târgoviște. Director Mihail Florin Stan; Redactor șef Mihai Stan.

Caligraf, anul XXIV, nr. 11-12 (270-271), noiembrie-decembrie 2024, revistă de cultură editată de Centrul Cultural Teleorman. Redactor șef Florea Burtan; Secretar de redacție Stan V. Cristea.

Caietele de la Araci, anul XII, nr. 2 (22), decembrie 2024, publicație semestrială de literatură a Muzeului Carpaților Răsăriteni. Redactor șef Luminița Cornea; Secretar de redacție Nicolae Scurtu.

Mozaicul, anul XXVII, nr. 10 (312), 2024; anul XXVII, nr. 1 (315), 2025, revistă de cultură editată de AIUS Printed. Director Nicolae Marinescu; Redactor șef Petrișor Militaru; Secretar de redacție Maria Dinu.

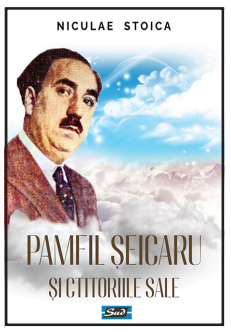
Revista poate fi procurată, în București: de la chioșcul de presă din Piața Romană (La Coloane) și de la sediul Editurii RAWEX COMS (Calea Griviței, nr. 403, Bl. R, sector 1); în Bolintin Vale: de la sediul redacției și de la Biblioteca orășenească.

Cărțile se primesc pe adresa redacției (Str. Republicii, nr. 2, Bolintin Vale, Giurgiu), iar manuscrisele pe adresa de e-mail: revistasud@yahoo.com.

Biblioteca SUD-ului

Nicolae Scurtu, ***Cercetări literare. Scriitori și publiciști giurgiuveni***, vol. 3, Bolintin Vale, Editura Sud, 2024. *„Admirabilul și inconfundabilul istoric literar Nicolae Scurtu continuă o veche tradiție, ilustrată la noi de I.E. Torouțiu, cu ale sale **Studii și documente literare**, de Gh. Cardaș și G. Bogdan-Duică, sau Perpessicius, G. Călinescu ori Șerban Cioculescu, modele pe care le-a urmat, dincolo de pasiunea bibliofilă din spatele documentelor integrate în circuitul public, cu scopul mărturisit de a releva personalitatea unor scriitori, de a decripta unele sensuri ale unor opere literare, de a clarifica unele aspecte de istorie literară și de a corija unele inexactități. Ca un adevărat arheolog literar **en titre**, Nicolae Scurtu este unul dintre puținii care mai fac astăzi, la noi, istorie literară în acest mod, valoarea documentului literar astfel reabilitat devenind suverană în cine, dar și strict necesară, mai ales, pentru asigurarea receptării depline și corecte a operei și personalității unor scriitori semnificativi.”* (Stan V. Cristea)

Niculae Stoica, ***Pamfil Șeicaru și ctitoriile sale***, Bolintin Vale, Editura Sud, 2024. *La data de 18 aprilie 2024 s-au împlinit 130 de ani de la nașterea marelui ziarist Pamfil Șeicaru, prilej de aducere aminte și de evocare a unor momente din viața lui, prezenta lucrare înscriindu-se în acest context. Invidiat și hulit de unii, apreciat și venerat de alții, el rămâne un om cu o cultură vastă, bun cunoscător al istoriei și un fin observator al evenimentelor politice interne și internaționale, cu o intuiție inegalabilă în previzionarea producerii unora dintre ele. Contemporan al curentelor politice care au apărut și s-au dezvoltat în perioada de după Primul Război Mondial în unele state europene, care nu au ocolit nici țara noastră și al pretențiilor teritoriale insolente exprimate în mod constant de către unii vecini ai României, l-au transformat pe Pamfil Șeicaru într-un patriot înflăcărat și un naționalist convins.*

Ilie Badea Bolintin, ***Tramvai pentru eternitate***, Timișoara, Editura Datagroup, 2022. *„Pentru Ilie Badea Bolintin, absolvent al Institutului de Arhitectură «Ion Mincu», cele două vieți trăite, una în Bucureștiul comunist și a doua în New Yorkul capitalist nu au fost decât două vise acceptabile. Primul acceptabil datorită inconștienței tinereții, al doilea acceptat din instinct de supraviețuire. A trăit lucid doar în lumea artei, refugiat cu adevărat în Literatură, Pictură, Sculptură și mereu in Muzică. În visul New Yorkez a condus taxiuri galbene, a construit și remodelat case, ba chiar a deschis o galerie de artă, Gallery 49, în mijlocul Manhattanului. În realitate, doar a citit, a pictat, a sculptat și a scris. În 2017 se trezește din Visul American, se reîntoarce în România unde încearcă să nu mai adoarmă...”*

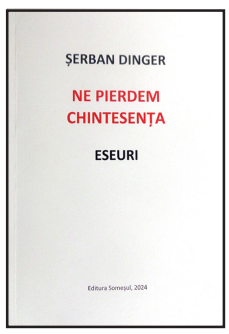
Evelyne Maria Croitoru, ***Hainele Bradului***, Iași, Editura Pim, 2024, ilustrații Miruna Drăghici, ediție trilingvă – română, germană, engleză. *Era o iarnă blândă când în poieniță s-a ivit de sub pătura albă de nea un mic brăduț. Un ghemotoc de ace verzui pe care îl puteai ușor confunda cu un arici. Privea curios copacii din jurul său. Cât erau de înalți ! Și cum se juca soarele printre ramuri… Dar, uite, au ajuns și la el câteva raze, parcă e mai cald.*

Mircea Bodnariu, ***Cincizeci de mini-proze***, prefață de Costin Tuchilă, București, Editura Leviathan, 2024. *„Cu un condei fin, cu rafinată satiră, autorul redesenează lumea noastră, o lume care poate fi Nirvana sau o lume de carton motivată de false valori, de false repere, pentru că «un om fără cap» poate deveni prototipul unei societăți decadente. Cele 50 de mini-proze pot fi considerate 50 de mini-romane despre viață, moravuri, năravuri, indolență, uitare, necunoaștere, despre cum este sau ar trebui să fie lumea noastră. Autorul susține ficțiunea, cititorul va descoperi realitatea. O carte de citit și de meditat.”* (Costin Tuchilă)

Oana Mioara Arhip, ***Gambit la timp***, Iași, Editura Alfa, 2024. *„Volumul de față se arată ca un cântec îngânat printre înlăcrimări pentru cele care trec (s-ar putea spune, tema poetică centrală într-o bună parte din poezia ultimelor două secole), iar «condiția de posibilitate» a poeziei este tocmai această **trecere**, citită ca iminență a pierderii și spectru al uitării. Personajele care se adună pe câte o pagină sunt știute și neștiute, unele locuri pomenite pot fi ghicite din diverse peisaje biografice ale autoarei, iar întâmplările sunt singulare și nesituabile temporal în același timp. Oana Mioara Arhip le adună pe toate în cuvinte și le păstrează, țintuindu-le pe pragul sufletului. Unele poezii sunt, cu siguranță, adresate către sine însăși, altele, în schimb, se îndreaptă către un «tu» abia sesizabil, invizibil în prezența lui concretă, dar având un ecou puternic în țesătura cuvintelor.”* (Alexandru Tofan)

Șerban Dinger, ***Ne pierdem chintesența***, Satu Mare, Editura Someșul, 2024. *Dezordinea la care a ajuns omul contemporan este flagrantă. La fel tendința sa de a depune eforturi din ce în ce mai mici la locul de muncă, de a învăța din ce în ce mai puțin, de a gândi din ce în ce mai puțin. Inteligența artificială îl ajută din plin să-și realizeze dezideratul de minimă energie. Iar societatea adaptabilă pe care a creat-o îi permite să încalce toate regulile. Și nu putem sa nu constatăm cât de bine se simte în haosul pe care l-a creat și în lumea în care nu mai trebuie sa facă decât eforturi minime !*

Enciclopedia scriitori din generația 2000, coord. Nicolae Vasile, 3 vol., București, Editura UZP, 2024. *„O enciclopedie a scriitorilor pe o generație este ca o peșteră virgină. Lectorul are curiozitatea unui «speolog» înarmat cu dorința explorării. El pășește prin această peșteră încărcată cu stalactite și stalagmitele din șlefuitele metafore ale scriitorilor prinși într-un buchet de către domnul Nicolae Vasile. Această monumentală și valoroasă operă literară realizată de un specialist cu ascultare în domeniu, cum este domnul Nicolae Vasile, se citește noaptea după ce gândurile se cercuiesc în jurul corolei de Lumină, pentru a trece în rouă de liniște. Liniștea nopții reliefează conținutul creației literare.”* (Victor Gh. Stan)

Sud

Seniori editori: Ion Andreiță, Ioana Ruxandra Fruntelată, Victoria Milescu, Florentin Popescu, Nicolae Scurtu, Otilia Sîrbu
Redactor șef: Vasile Grigore
Redactor șef adjunct: Gabriel Dragnea
Colectiv de redacție: Alexandru Cazacu, Constanța Crudu, Alexandra Firiță, Marian Grigore, Gianina Mehedințu, Mona Dobrișan
Prelucrare imagini: Mircea Paraschiv

Redacția și administrația:
Str. Partizani, nr. 41A, Bolintin Vale, jud. Giurgiu
tel.: 07266179367
revistasud@yahoo.com

ISSN 1224-7367
PREȚ 15 lei

RAWEXCOMS
Editura RAWEX COMS SRL
ralucatudor2000@yahoo.com; 0720 773209

Tipar: Venus Printing Solutions, Iași

Revista Sud publică opiniile colaboratorilor săi oricât de diverse ar fi acestea.
Responsabilitatea pentru conținutul fiecărui text aparține, în exclusivitate, autorului.